

అమలాక

సాహిత్యసాంస్కృతిక మాసపత్రిక

10/-

ఫిబ్రవరి 2003

అమలాక

కలాలకు హాటా సంకెళ్ళా ?

ఈ సంచికలో

వ్యాసాలు :

ఇరాక్‌పై అమెరికా దాడి: నేపథ్య వివరణ

కుంటుతున్న అమెరికా ఆర్థిక వ్యవస్థ

కథలు :

దొన

అమ్మ చదువు

పుస్తక సమీక్షలు :

ది లాస్ట్ బ్రాహ్మిన్

ఆధునికాంధ్ర కవిత్వం

ఉద్యమాలు-సందర్భాలు

విప్లవ సాహిత్య తరంగాలు - ఒక అనుభూతి

* సూర్యోదయం కుట్ర కాదు -

విరసం కవులు కుట్రదారులు కాదు

“పోటా” లాంటి ఎన్ని క్రూర చట్టాలను ప్రయోగించినా

మా జన పక్షపాతాన్ని అడ్డుకోలేరు.

విప్లవ రచయితల సంఘానికి నిర్బంధాలు, అరెస్టులు కొత్తేమీ కావు. 32 సం॥రాల “విరసం” ప్రస్థానంలో ఎన్నో ప్రభుత్వ దాడులను, కుట్ర కేసులను చవిచూడటం జరిగింది. పార్వతీపురం కుట్రకేసుల దగ్గర నుంచి, రాంనగర్ కుట్ర కేసులదాక విరసం నాయకత్వం ఎన్నోసార్లు జైళ్ళపాలు కావటం, ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు కోల్పోవటం, రాజద్రోహులుగా ప్రకటించబడి, అనారోగ్యాలతో మరణించటం, ఒక నెత్తుటి త్యాగాల చరిత్రగా జగమెరిగిన సత్యమే.

ఇప్పుడు నా అరెస్ట్ అయినా, నా మీద మోపబడిన పోటా కేసు అయినా అలాంటి వారసత్వానికి కొనసాగింపు మాత్రమే. విప్లవ సాహిత్య, సాంస్కృతిక నిర్మాణంలో ప్రజాపక్షం వహించే మాలాంటి ప్రజా నిబద్ధ కవులను, మేధావులను - నిషేధిత వామపక్ష సంస్థలలో సభ్యులుగా, హోర్సుకోరు క్యాడరుగా, పోలీసులు ప్రభుత్వం చిత్రీకరించటం అనేది ఏ మాత్రం ఆశ్చర్యాన్నిగాని ఆందోళనగాని కలిగించని విషయం.

పోటా లాంటి క్రూరమయిన చట్టంపట్ల ఇప్పటికే సాహిత్య రంగంలో మేం, మా నిరసనని ప్రకటించటం జరిగింది. మొదటి నుంచి వివిధ వేదికల మీద పోటా సంస్కృతిని మేం వ్యతిరేకించి వున్నాం. పోటా లాంటి ఆమానవీయ చట్టాన్ని పోరాడే ప్రజలమీద, మైనార్టీ ప్రజలమీద ప్రయోగించటాన్ని మేము ఎప్పటికప్పుడు ఖండిస్తూనే వచ్చాం. అసలు ప్రపంచవ్యాప్తంగానే టెర్రరిజం అనే పదానికి అర్థ భావాలు - స్థిరపడని ఈ దశలో పోటాను ప్రయోగించటం అంటే, అది ఖచ్చితంగా బాధితులను మరోసారి బాధించే ప్రక్రియే కాగలదని మేం మొదటి నుంచి చెబుతూనే వస్తున్నాం.

నేను ఎస్.పి. గారి బంగ్లాకి దగ్గరిలో నివసించడాన్ని, ఏటూరి నాగారంలో ప్రయాణికులు ప్రయాణించే బస్సును పీపుల్స్ వార్ పార్టీ పేర్చివేసినప్పుడు వ్రాసిన కవితను, అందులో వ్యక్తమయిన పోలీసు వ్యతిరేక భావజాలాన్ని, ఆధారంగా చేసుకుని నా మీద ‘పోటా’ను - ప్రయోగించారంటే ఆ చట్టానికి వున్న ప్రజా వ్యతిరేక ప్రజాస్వామిక వ్యతిరేక లక్షణం బట్టబయలు అయినట్టేనని ప్రకటిస్తూన్నాను. ఎస్.పి. గారి బంగ్లా జననివాస ప్రాంతాలలో వున్నప్పుడు ఆ బంగ్లా చుట్టుప్రక్కల నివసించటం నేరమేలా అవుతుందో ప్రభుత్వమే చెప్పాలి. అలా వీలు కాని పక్షంలో ఎస్.పి. గారి బంగ్లాని జనసంచారం లేని ఊరికి దూరంగా బంజరు భూములలోనో, శృశానాల్లోనే నిర్మించుకోవటం సముచితంగా వుంటుంది. భావాప్రకటనా స్వేచ్ఛ గురించి, సికింద్రాబాద్ కుట్ర కేసు సందర్భంలో జస్టిస్ చిన్నప్పరెడ్డిగారి వ్యాకృల్ని ప్రభుత్వం మరొకసారి గుర్తు చేసుకోవలసి వుంది. ప్రభుత్వ వ్యతిరేక, విప్లవ అనుకూల భావాలు వుండటం తప్పు కాదని, ప్రతి వ్యక్తికి అది రాజ్యాంగం కల్పించిన ప్రాథమిక హక్కుని ఆయన ఇచ్చిన తీర్పు ప్రభుత్వానికి గుర్తుంటే, మా కలాలకు, గళాలకు సంకెళ్ళు వేసే ఫ్యాసిస్టు వైఖరిని ప్రదర్శించే వారు కాదు.

ప్రజల పోరాట సంస్కృతిని, సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని సమున్నతంగా ఎత్తిపట్టే “విరసం” ఇప్పటికే ఎన్నో క్రూర చట్టాలను ఎదుర్కొంది. మిసా నుంచి పోటా దాకా సాగిన విరసం ప్రయాణం అంతా ప్రజలకు దగ్గర కావటానికి, ప్రజా కళా రూపాలను విప్లవీకరించటానికి చేసిన కృషికి ప్రతిఫలమనే చెప్పాలి.

కష్టజీవులకు ఇరువైపు నిలవడమే కాకుండా, అనివార్యంగానే ప్రభుత్వానికి ప్రతిపక్షంగా మా సాహిత్య వ్యాసంగం ఇక ముందు కూడా కొనసాగుతుందనీ, ఎన్ని అరెస్టులు, ఎంత దమనకాండ, విప్లవ కవులు మీద, రచయితల మీద కొనసాగినా మా జన పక్షపాతాన్ని అడ్డుకోలేరనీ; మేధావులు, జర్నలిస్టులు, ప్రజాస్వామికవాదులు ప్రభుత్వ రాజ్య హింసకి పరాకాష్ట అయిన పోటా సంస్కృతికి వ్యతిరేకంగా, సామాజిక సాంస్కృతిక పోరాటాలకు కలసి రావలసిందిగా విప్లవ రచయితల సంఘం విజ్ఞప్తి చేస్తుంది.

విప్లవాభివందనాలతో

మీ

రివేరా (అరవింద్)

కన్వీనర్, ప్రకాశం జిల్లా, విప్లవ రచయితల సంఘం

(ఫిబ్రవరి 15న పోటా కింద అరెస్టయి, నెల్లూరు సెంట్రల్ జైలు నుండి మార్చి 3వ తేదీ

ఒంగోలు కోర్టుకు తీసుకొని వచ్చినప్పుడు చేసిన ప్రకటన)

2003

ఫిబ్రవరి

సంపాదకుడు

జి. కళ్యాణరావు

48-1-117 (9),

మేడపైన,

మరాటిపాలెం,

ఒంగోలు - 523 001.

మేనేజర్

రవి

5-1307

దొరసానిపల్లె రోడ్

ప్రాద్దుటూరు

కడప జిల్లా - 516 366

సంపాదకుర్యం

కృష్ణాబాయి

సజ్జా వెంకటేశ్వర్లు

పినాకపాణి

1<RSA101M105
సంపాదకుడి లేఖ

వర్క్స్ వర్క్ ప్రకృతి కవి

ఒక్కడుగా, లోయల అంచులమీద నడుస్తూ వెళ్తుంటాడు

ఆ లోయల వచ్చదనంలోంచి ఓ పల్లెపడుచు పాట వింటాడు

బహుశా ఆమె తాలూకు మనుషులు యుద్ధంలో ఎటో వెళ్ళి వుంటారు

అదంతా ఇప్పుడు వో జ్ఞాపకం

చెల్లాచెదురైనా నెత్తుటి దేహం

ఆమె పాట లోయంతా నిండి పొంగుతుంది

ఆ ప్రకృతి కవిని వెన్నాడుతుంది

“సాలిటరి రీపర్” వో వెన్నాడే గీతం

గద్దర్ ప్రజల కవి

ఆయన “చెత్తకుండి” పాట విన్నప్పుడు

వర్క్స్ వర్క్ ను వెన్నాడిన “సాలిటరి రీపర్” గుర్తొస్తుంది.

సమాజం విసిరేసిన జీవితం అది

అక్కడ ప్రేమ, త్యాగం, ఓదార్పు, పోరాటం.....

ఎంతో అద్భుతమైంది ఆ అంటరాని “చెత్తకుండి”

గుండెనిండా ఏడ్చు

కళ్ళనిండా నవ్వు

చెత్తకుండి నడుగు

చార్లీ చాప్లీన్ నడుగు

అట్లాంటి ఏడ్చు ఎట్లా వుంటాయో

వో వర్క్స్ వర్క్ ని, వో జాన్ కీట్స్, వో షెలీని,

వో చార్లీ చాప్లీన్ ని కలుపుకున్న అద్భుత సృష్టి “చెత్తకుండి”

ఆధునికం అట్లా వుంటుంది మరి.

(Handwritten signature)

ఈ సంచిక వెల : 10 రూ.

సంవత్సర చందా : 100 రూ.

జీవిత చందా : 1000 రూ.

బకాయిలు, చందాలు

మేనేజర్ కు పంపాలి

సంపాదకీయం : పోటా కేసు వెగ్గి తీసుకొని విప్లవ రచయిత రివేరాను విడుదల చేయాలి ! ప్రజా వ్యతిరేక చట్టమైన పోటాను ఎత్తివేయాలి !!

విప్లవ రచయితల సంఘం ప్రకాశం జిల్లా కన్వీనర్ రివేరా (అరవింద్)ను ఫిబ్రవరి 15వ తేదీ ఉదయం 8 గంటలప్పుడు ఒంగోలు సీతారాంపురంలోని ఆయన గదిలో పోలీసులు అరెస్టు చేశారు. అదేరోజు సాయంకాలం వేటపాలెంలోని ఆయన ఇంటిమీద దాడిచేసి తల్లిదండ్రులను భయభ్రాంతులను చేసి ఇల్లంతా గాలించారు. రివేరా స్వంత లైబ్రరీ నుండి పుస్తకాలను స్వాధీనం చేసుకొని గదికి తాళం వేసుకొనిపోయారు.

ఫిబ్రవరి 16 సాయంకాలం మేజిస్ట్రేట్ ముందు హాజరుపరచి నపుడు రివేరా పీపుల్స్ వార్ సభ్యుడని, దళాలలోకి ప్రజలను రిక్రూట్ చేసే పనిలో వున్నాడని ప్రకటించారు. దానికి సాక్ష్యంగా ఆయన గదిలో నిషేధ సాహిత్యం దొరికిందని, ఆడియో, వీడియో క్యాసెట్స్ దొరికాయని విషయాలు అంటున్నారు.

పోలీసులు ప్రచారం చేస్తున్న ఈ రెండూ పూర్తి అబద్ధం. ఆయనకు విప్లవ రాజకీయాలు ఉన్న మాట నిజం. సాహిత్య సాంస్కృతిక రంగాలను తన కార్యక్షేత్రంగా ప్రకటించి కృషి చేస్తున్న మాట కూడా నిజం. రివేరా అరెస్టు సందర్భంలోనే కాదు, గత ముప్పై రెండేళ్ళుగా విరసం సభ్యులను అరెస్టు చేసిన ప్రతిసారి విప్లవ పార్టీలతో వాళ్ళకు సంబంధాలు ఉన్నాయని ప్రచారం చేయడం పోలీసులకు అలవాటైన విషయమే. విరసం కూడా చాలా స్పష్టంగా నక్షల్పరీ రాజకీయాల పట్ల తన విశ్వాసాన్ని ప్రకటిస్తూనే, సాహిత్య రచన మా కార్యరంగమని ప్రకటిస్తూ వచ్చింది. అయినా పోలీసులు ఈసారి కూడా అదేమాట అంటున్నారు.

రివేరా 1998లో విరసంలో చేరాడు. అంతకు ముందునుంచే సాహిత్యంలో ప్రవేశం ఉంది. గత నాలుగైదేళ్ళలో మంచి గుర్తింపు తెచ్చుకున్నాడు. విరసం కొత్తతరం కవుల్లో ఒకరిగా, తెలుగు సాహిత్యంలో ఇటీవల పైకి వస్తున్న కవుల్లో ఒకరిగా పేరు తెచ్చుకున్నాడు. 2000 జులైలో 'సగం కాలిన వెన్నెల' అనే పేరుతో కవితా సంకలనాన్ని ప్రచురించాడు. కాశ్మీర్ ప్రజల నాయకుడు అబ్దుల్ గనీలోన్ హత్యకు గురైనప్పుడు, గుజరాత్ ముస్లిం మైనారిటీలపై హిందూత్వ శక్తులు దుర్మార్గమైన దాడిచేసినప్పుడు ఆయన కవిగా స్పందించిన తీరుకు గొప్ప ఉదాహరణ. గుజరాత్ మీద రాసిన కవిత హిందీలోకి అనువాదం అయింది కూడా. ఏటూరు నాగారం అడవుల్లో విప్లవకారులు పొరపాటున బస్సు పేల్చి అమాయక ఆదివాసుల మరణానికి కారణమైనప్పుడు విప్లవోద్యమం పక్షాన ఆత్మవిమర్శనాత్మకంగా 'మనమే కదా క్షమించాల్సింది' అని కరపత్ర కవిత్యం విడుదలచేశాడు.

కవిగా సుపరిచితుడైన రివేరా గురించి సాహిత్య లోకానికి ఇవన్నీ ప్రత్యేకంగా చెప్పనవసరం లేదు. కానీ, పోలీసులు కుట్రపూరితంగా ఆయనను నిషేధిత, అజ్ఞాత పార్టీ సభ్యుడని, చట్టవిరుద్ధ కార్యకలాపాల్లో ఉన్నాడని ప్రచారం చేసి పోటా కేసు పెట్టడం వల్ల ఇవన్నీ గుర్తు చేయాల్సి వస్తున్నది. రాష్ట్రంలో ఒక కవి మీద మొదటిసారి పోటా కేసు పెట్టి ఇంత నిరాధారమైన, అన్యాయమైన ప్రచారానికి పూనుకోవడం ద్వారా పోలీసులు ఒక ప్రమాద సంకేతాన్ని అందిస్తున్నారు.

గతంలో దేశవ్యాప్తంగా టాడాను ఎత్తివేయాలనే ఆందోళన జరగడంతో ప్రభుత్వం దాన్ని వెనక్కి తీసుకోక తప్పలేదు. కానీ, అదే స్థానంలో అంతకంటే దుర్మార్గమైన పోటాను విజేపి, దాని అనుబంధ సంస్థలు తీసుకొని వచ్చాయి. కాశ్మీర్ ఉద్యమాన్ని, 'పాకిస్థాన్ ప్రేరిత తీవ్రవాదా'న్ని, పార్లమెంటుపై దాడిని బూచిగా చూపించి ఉభయ సభలను ఒక్కచోట చేర్చి పోటాను చట్టంగా తీసుకొని వచ్చారు. పోటా రాజకీయ ప్రత్యర్థుల మీద దుర్వినియోగం కాదని ఆనాడు ఎన్డిఏలో మంత్రిగా అభయమిచ్చిన వైగోయే తమిళనాడు రాష్ట్రంలో ప్రతిపక్షంకాగానే పోటా నోట పడ్డాడు. స్వయంగా బిజెపి అనుయాయులు, రాజు భయ్యో ఉత్తరప్రదేశ్ లో పోటా కేసులో జైలుపాలు కావల్సి వచ్చింది. వాళ్ళ అభిప్రాయాలు, చర్యలు ఏమైనా, ఎవరి మీదనైనా సరే దాడుఫిర్యాదు లేని పోటాను ప్రయోగించడాన్ని విప్లవ రచయితల సంఘం వ్యతిరేకిస్తోంది.

గోద్రా ఘటనలో నిందితులకు బెయిలు వచ్చే అవకాశం కన్పించగానే పోలీసులు ఆ కేసులన్నింటినీ పోటా కేసులుగా మార్చివేశారు. జార్ఖండ్ లో ఉద్యమకారుల మీద, సానుభూతిపరుల మీద ఇప్పటికే అనేక పోటా కేసులు నమోదయ్యాయి. అట్లాగే హైదరాబాదులో ముస్లిం యువకులను ఐఎస్ఐ సంబంధాల సాకుతో 'ఎన్కౌంటర్' చేస్తూ, నిర్వీచక్షణగా పోటా ప్రయోగించే ప్రయత్నం జరుగుతున్నది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఖమ్మం, వరంగల్, అనంతపురం, కడప జిల్లాలో కనీసం ముప్పై మంది మీద పోటా కేసులు పెట్టారు. వాళ్ళంతా నిరుపేద వ్యవసాయ కూలీలు, టైలర్స్, పేద ముస్లిం యువకులు. వాళ్ళలో ఖమ్మం జిల్లాలో ఎనిమిది మంది టైలర్స్ మీద, ఒక ఆర్.ఎం.పి. డాక్టర్ మీద పెట్టిన కేసులను హైకోర్టు కొట్టివేసింది. టైలర్స్ దళాలకు బట్టలు కట్టినా, డాక్టర్లు దళసభ్యులకు చికిత్స చేసినా అది నేరం కాదని, అది వాళ్ళ వృత్తి ధర్మమని హైకోర్టు అభిప్రాయపడింది.

భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛ రచయిత ప్రవృత్తికి సంబంధించింది. సాహిత్య సాంప్రదాయమే అన్యాయాన్ని అమలుచేసే అధికారాన్ని ప్రశ్నించడం. 'కవి చట్టసభలకు ఎన్నిక కాని ప్రజా ప్రతినిధి' అన్నాడు పెల్లీ.

రివేరా కవిగా సమాజంలోని మంచి చెడుల పట్ల, ప్రజల కష్టాల పట్ల తన విశ్వాసాలను ప్రకటించడం ఆయన బాధ్యత అని మేం భావిస్తున్నాం. ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థలో భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛపై నియంత్రణ ప్రజాతంత్ర విలువలకు, సంస్కృతికి భంగకరమని అభిప్రాయపడుతున్నాం.

1970లో విప్లవ రచయితల సంఘం ఏర్పడినప్పటినుంచే నిర్బంధాలు, నిషేధాలు, దాడులు, కుట్రకేసులు మాకు కొత్త కానప్పటికీ 1971లో, 1973లో, చిత్తూరు, సికింద్రాబాద్ కుట్ర కేసుల్లో అన్ని సందర్భాల్లోనూ ఆయా కోర్టులు హైకోర్టు రచయితలకున్న ప్రాథమిక హక్కు అయిన భావప్రకటనా స్వేచ్ఛను గుర్తించి, ప్రకటించి విడుదల చేసింది.

శాసనసభలో, శాసనమండలిలో ప్రతిపక్ష సభ్యులు కూడా ఈ భావప్రకటనా స్వేచ్ఛను గౌరవించమని ప్రభుత్వాన్ని ఓచూండ్ చేశారు.

రచయితలు ప్రజాపక్షం వహించి సమాజ స్పందనలకు లక్షర రూపం ఇవ్వడం ద్వారా ప్రజాస్వామ్య విలువలు నిలదొక్కుకోవడానికి దోహదపడతారు. పాలకుల నిర్లక్ష్యం వల్ల పెరిగిపోతున్న సామాజిక, ఆర్థిక సమస్యల మీద రచయితలు తమ వైఖరి ప్రకటించడమేగాక ప్రజలు చేపట్టే పోరాటాలకు అండగా నిలబడటం మన సాహిత్య సాంప్రదాయంలో మొదటి నుంచీ ఉన్నదే. విరసం ఆ బాధ్యతను మరింత బలంగా, స్పష్టమైన రాజకీయ తాత్విక దృక్పథంతో, విప్లవోద్యమ లక్ష్యంతో కొనసాగిస్తున్నది. అందువలన పాలకుల కన్నెర్రకు గురికావల్సి వస్తున్నది. గత మూడు దశాబ్దాల్లో పాలకులు తయారుచేసుకున్న అన్ని రకాల ప్రజా వ్యతిరేక చట్టాలకూ, ఎమర్జెన్సీకి, నిన్న టాడా, ఇవ్వాలి పోటా చట్టానికి విరసం సభ్యులు గురికావడం అటు ప్రభుత్వం స్వభావాన్ని, విరసం లక్ష్యశుద్ధిని తెలియజేస్తున్నాయి.

నిర్బంధం, అణచివేత విరసంకు కొత్త కాదు. ఈ నేల మీద వీరోచిత పోరాట సాంప్రదాయాన్ని కొనసాగిస్తున్న ప్రజల మీద అనేక రూపాల్లో అమలవుతున్న రాజ్యహింస, ఆ ప్రజల పక్షాన నిలబడ్డ రచయితలు, కళాకారులు కూడా అనుభవించవలసి వస్తున్నది. అందులో భాగంగానే రాష్ట్రంలో ఉద్యమ సానుభూతిపరుల మీద, సాధారణ ప్రజల మీద పెట్టిన పోటాను ప్రకాశం జిల్లాలో మొదటిసారిగా రివేరా మీద ప్రయోగించారు.

పోలీసులకు విచ్చలవిడి అధికారాన్నిచ్చే పోటా చట్టం ఉద్యమకారులకు, ఉద్యమ సానుభూతిపరులకు, రచయితలకు మాత్రమే సమస్య కాదు, ప్రజానీకం మొత్తానికి ప్రమాదమని యిప్పటికే నిరూపణ అయ్యింది. అందు వల్ల రివేరా మీద కేసు ఉపసంహరణ కోసమేకాక, పోటా చట్టానికి వ్యతిరేకంగా ఉద్యమించవలసి ఉన్నది. అలాంటి రాజకీయ ఆందోళనను నిర్మించడానికి రివేరా కేసును ఒక సందర్భంగా తీసుకొని గట్టి ప్రయత్నం చేద్దాం. ఈ కృషిలో భాగం కావాలని రచయితలకు, కళాకారులకు, ప్రజాస్వామ్యవాదులకు, ప్రజలకు విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం.

(రివేరా అరెస్టు సందర్భంగా విడుదల చేసిన కరపత్రం - సంపాదకవర్గం)

ఓ రోజు సాయంకాలం

- వి. విమల

రోజు లాంటి సాయంకాలమే

నడువలేక నడుస్తూ పోతున్నా

అనుకోకుండా అల్లంత దూరాన

పొట్టి పొట్టి అడుగులేస్తూ

అనంత దూరాన్ని అరికాళ్ళతో నవాలు చేస్తున్న

ఓ పసివాన్ని చూశా !

పాలుగారే ముఖం

చూస్తూనే ఎత్తుకోవలనిపించింది

పసిడి బుగ్గల్ని ముద్దాడాలనీ -

కన్నా అని పిలవాలనిపించింది

అమ్మని కానుగా -

నన్ను అమ్మా అంటే

వో వాత్సల్యం గుండెల్లో చల్లగా తగిలింది.

రా అంటూ చేతులు చాసాను

వాడు నా ముఖంలోకి చూస్తూ

నవ్వి నవ్వుడు

పది చందమామల చల్లదనం

బుల్లి బుల్లి అడుగులేగా -

అందుకే వెళ్ళా అడుగులో అడుగువేస్తూ

వెంట నడుస్తున్నానన్న ఉత్సాహం కాబోలు

అందుతున్నదే వున్నా -

నా చేతికి దొరకడం లేదు

చూస్తుండగానే ఆశ్చర్యం !

అచ్చం వాడిలాగే పదిమంది

బీడు భూముల్లో ప్రవహించడానికి

నీటి ప్రవాహంగా మారుతూ నా వైపు చూసారు.

ఇప్పుడు

నా ఒంటలో నీటి ప్రవాహ గలగలలు.

మొదటి కవర్ పేజీ మీది

బొమ్మ వేసింది

సి. హెచ్. రవికుమార్

నాల్గవ కవర్ పేజీ మీది

బొమ్మ వేసింది

స్వాప్నిక్

కవిత్వం :

వానకు ఆహ్వానం

- విజయ్

అడవిలో వాన

వానలో నేను

అద్భుతమైన వాన

బహు పసందైన వాన

జనసంగీతం వినిపించే వాన

రణన్నినాదం వినిపించే వాన

వానలో తడవడానికి ధైర్యముండాలి

ప్రజలపట్ల ప్రేమండాలి

ప్రేమించేవాళ్ళు మాత్రమే వానలో తడవగలరు

వానలో నడువడానికి

పిడిగుల్ని వంటిచేత్తో బంధించే సాహసముండాలి

వానలో తడవడానికి మించిన ఆనందమెక్కడ

అంతకు మించిన జీవితమెక్కడ

రండి !

వానలో నడుద్దాం

వానలో తడుద్దాం.

అడవిలో వానని మైదానం చేద్దాం

వానకి ఆహ్వానం

వానలోకి ఆహ్వానం

ఇందులో.....

సంపాదకీయం..... 2

కవిత్వం..... 3

కవితానానకం..... 5

కథ : అమ్మ చదువు..... 9

ప్రత్యేక వ్యాసం - చంద్రశేఖర్..... 12

వ్యాసం - బ్రహ్మచారి..... 16

వ్యాసం - వివి..... 20

పుస్తక సమీక్ష - ఆర్. మోహన్..... 23

పుస్తక సమీక్ష - పల్లా మోహన్..... 26

పుస్తక సమీక్ష - కరుణ..... 28

ఉత్తరాలు..... 30

విరసం విశేషాలు..... 31

నేపథ్యం

శశికళ

పురుగు మందుల జోరు
నకిలీ విత్తనాల హోరు
డూప్లికేట్ ఎరువుల బారు
విద్యుత్ కాంతుల తీరు
అవునూ..... ఎంత విచిత్రం !
మాకే పాపం తెలియదు
అంతా మార్కెట్ మాయాజాలం

నోటిసులపై నోటిసులు
నోటికి అందని నీటిచుక్కలు
ప్రభువుల ప్రపంచ పర్యటనలు
వారి నోటికి బిసిలరీ బాటిళ్ళు
అవునూ.... ఎంత విచిత్రం !
మాకే పాపం తెలియదు
అంతా ప్రపంచీకరణ మహత్యం

భూతలంపై అతని బతుకే
బడ్డెట్ కు భారం
శాశ్వతంగా అతని శ్వాస
ఆగిన సందర్భం....
అతని తల్లి శోకదగ్ధ
ఇంకిపోయిన కన్నీటి చుక్కలు

ఆ పసివాళ్ళు
అర్ధాంతరంగా చీకటి జైల్లో
బందీ అయిన అతని ఇల్లాలు
చలనం లేని అతని కలల భాగస్వామి

ఎండిన పైర్ల కింది వేర్లు
కాలి కమురు వాసన లేస్తున్న
అతని కడుపులోని పేగులు
మారుమూల పోస్ట్ మార్గం
గదిలో విచ్చిపోతున్న

అతని తలపులో
నెర్రెలు బారిన ఎర్రటి నేలలు..

అవునూ... ఎంత విచిత్రం !
అక్కడెవరో అమ్మణ్ణి
పిల్లికి నరాలజబ్బు అని
బిల్లికి కాలువిరిగిందని
కంటనీరు పెట్టింది పే ఛానల్

కానీ ఇక్కడ
అనంత నేలల్లో
నల్లరికి అన్నంపెట్టే రైతు
పశ్చెంలో కలుపుతున్న విషాదం
నేటి యథార్థ దృశ్యకావ్యం*

ఇప్పుడతని ప్రాణం
ప్రభువులకి గడ్డిపోచకన్నా హీనం
కరువుదాడుల్లో ఆతడు
తెచ్చుకుని, కోల్పోయిన ధాన్యం
బతుకు నిల్చుకునే సాహసం.....

విదేశీ పర్యటన
అర్ధాంతరంగా ఆపిన
రాజప్పడు
శాంతిభద్రతల డ్రస్
తగిలించుకుని
గుడిసెలో చొరబడ్డాడు

ఎలాంటి పాఠం
నేర్చుకోవాల్సి వస్తుందో అని
చరిత్ర ఇప్పుడు
సీరియస్ గా
తలపోస్తోంది

గమనిక

అరుణతార మేనేజర్ చిరునామా మారింది
గమనించండి

బకాయిలు, చందాలు ఈ అడ్రస్ కే పంపండి

రవి

5-1307, దొరసానిపల్లె రోడ్, ప్రొద్దుటూరు
కడపజిల్లా - 516 366

దాగె స్వల్ప రుక్మిణి

మా రుక్మిణి ముందూ, లోపలా నలభై యాభైమంది దాకా పోలీసులు అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నారు. శవం తాలూకా మనుషులు అక్కడక్కడ విసిరేసినట్లు దూరంగా మౌనంగా ఎటో చూస్తూ నిల్చునున్నారు.

“తీసికెళ్ళడానికి ఏర్పాట్లు చేసుకోండి.... దిక్కులు చూస్తారేందీ”, “ఎంతసేపు పడిగాపులు పడాలి?”.... విసురుగా, చిరాగ్గా పోలీసుల మాటలు.

మార్పురీ గదిముందున్న చెట్టునానుకుని ఏడెనిమిదిమంది ఆడాళ్ళు కూర్చున్నారూ... వాళ్ళపక్కనే పదహారు పదిహేడేళ్ళ అమ్మాయి.... పెద్దగా ఏడిస్తే పూరుకోరేమోనన్నట్టు సన్నగా ఏడుస్తూ, కారిపోతున్న కన్నీళ్ళు తుడుచుకుంటోంది. “ఏడవబాకు ! సంభాళించుకోయే అమ్మా ! సంభాళించుకో.... నీ తలరాతట్టా వుందే.... కట్టిన పసుపుతాడన్నా రంగుమాయలేదే... నీ బతుకిట్లా అవుతుందనుకోలేదే తల్లీ”.... అంటూ ఆమె తల్లి కాబోలు సముదాయిస్తోంది.

మనిషి సన్నగా ఒక మాదిరి ఎత్తుగా వుండి లంగా వోణీ వేసుకోనుంది. ఆమె వట్టిమనిషి కూడా కాదని లంగా వోణీలోంచి కనబడే ఆమె శరీరం చెప్తోంది. ఆమెను చూడగానే నా మనసు మూలిగింది. ఈ దుఃఖానికి తోడు ఇది కూడానా ? మాతృత్వం వరమే కావచ్చు.... ఎవరికీ ?

“ఎవరమ్మా అతను.... పేరేంటి ?... ఎట్లా జరిగిందీ ?”.... అడుగుతున్న నావైపు అక్కడున్న ఆడవాళ్ళంతా ఒక్కసారి తలలెత్తి చూశారు.

వాళ్ళ కళ్ళల్లో తమను పలకరించడానికొచ్చిన ఈమె ఎవరా అన్న ఆశ్చర్యంతో పాటు బోలెడు ప్రశ్నలూ కనిపించాయి.

అట్లా నావైపు ఒకసారి చూసి తిరిగి పోలీసులవైపు చూశారు.... తరువాత తమకు సంబంధం లేనట్లు ఎటో చూడసాగారు.... నా ఉనికినే గుర్తించనట్లు.

ఎందుకు నేనిక్కడికి వచ్చినట్టు ? ఎవరూ మాట్లాడడానికి యిష్టపడ నప్పుడు ? వచ్చి సాధించేదేమిటి ?.... అసలు వీళ్ళెవరు ? అతనెవరు ? అతనికీ, నాకూ సంబంధమేమిటి ? అన్న ప్రశ్నలు మనసులో కలిగాయి.

కోర్టుకు వెళ్ళబోతూ పేపరు తిరగేస్తున్న తనకు జిల్లా ఎడిషన్లో ‘గుర్తు తెలియని’ వ్యక్తి ‘బాడీ’ని పోస్టుమార్టమ్ నిమిత్తం గుంటూరు తీసుకొస్తున్నట్టు.... బంధువు లేవరైనా వుందే..... శవాన్ని గుర్తుపడితే అప్పగిస్తామని పోలీసుల ప్రకటన చదివినప్పుడు.... కోర్టునుండి వస్తూ మార్పురీ దగ్గరకు వెళ్ళొద్దామా ? అనిపించింది.

ఇట్లా అనిపించడానికి వీళ్ళెవరూ నాకు తెలిసికాదు.... ఆ మధ్యనోసారి శవాన్ని ఇట్లానే గుర్తుపట్టలేదని, బంధువులేవరూ రాలేదనీ.... పోలీసులే దండొకటి వేసి... అనాథ శవంలాగా పూడ్చివేశారు.... అప్పట్లో ఆ వార్త చదివితే బాధకంటే అవమానమే ఎక్కువైందీ.

ఈ రోజుల్లో రోడీలకూ, దొంగలకే పెద్ద ఎత్తున ఊరేగింపులు జరుపుతుంటే.... జనం కోసం చచ్చిపోయినవాడు అట్లా ఎవరికీ కానట్లు అనాథలాగా పూడ్చివేయడం బాధనిపించింది. ఎవరో పాపం పడేళ్ళపైగా అజ్ఞాతంలో వున్నట్లు పేపర్లో చదివితే.... మనిషి త్యాగానికి విలువలేదా ఈ దేశంలోనని పించింది. అదిగో ఆ వ్యధ నన్ను వెంటాడగా.... వార్త చదివి ఇలా వచ్చాను.

కానీ ఇక్కడికొచ్చి నేను చెయ్యగలిగింది ఏమిటి ? వాళ్ళకు పక్కగా అరుగొకటి వుంటే కూర్చుని ఆలోచనలో పడ్డాను... నన్నెవరూ పలకరించనూ లేదు.... మాట్లాడించనూ లేదు, వాళ్ళకు సంబంధించినదాన్ని కానట్లు.

అయితే వాళ్ళేదో మధనపడుతున్నట్లుగా, వాళ్ళల్లో వాళ్ళే గొణుక్కుంటున్నట్లు తర్జనభర్జన పడుతున్నారు. “ఎట్లా తీసికెళ్ళాలి శవాన్ని ?... టాక్సీవాళ్ళు చాలా అడుగుతున్నారు... ఎక్కడ తేగలం ?, ఎర్రని ఏగానీలేదు.... వాడి ఖర్మంతే ననుకోవాల్సిందే.... ఓ లాగుడుబండి మాట్లాడుకుని ఇక్కడే పూడ్చిపాదాం.... అంతకన్నా ఏం చేయగలం.... వాడికి మంచి జాతకమే వుంటే మన కడుపున పుట్టకపోవు... జనం సంగతి పట్టించుకోకపోవు... దిక్కుమాలిన ఈ చావు చావకపోవు... ‘కోపమో’ తనమీద తనకు ‘కసో’... అసహాయతలో నుండి వచ్చిన ఆవేదన ?.... తండ్రి కాబోలు మాట్లాడుతూ మాట్లాడుతూ, యిక మాట్లాడలేక మౌనం వహించాడు.

తల్లిగాబోలు వాగుడాకులాగా వుంది.... అక్కడక్కడా చినుగులు కనబడకుండా చేత్తో కుట్టుకున్న ముతక నూలుచీర కట్టుకోనుంది. కళ్ళు లోపలికి పీక్కుపోయి ఏడ్చే ఓపిక లేనట్లుగా వుంది... ఆ మాటలు వింటూనే, “నా బిడ్డా నిన్ను చేతులారా కాటికి పంపుతున్నామయ్యా.... పుట్టి పెరిగిన ఊరు మట్టిక్కడా నోచుకోకపోతివే బిడ్డా.... నా కడుపున బుట్టకున్నా బాగుండేది బిడ్డా నలుగురు తరువాతవాడివని నిన్ను దించకుండా పెంచుకుంటిమి బిడ్డా.... దిక్కులేని చావుచస్త్రవి బిడ్డా.... దేవుడెంత అన్నాయం చేశాడు బిడ్డా”... ఏడవటానికి కూడా భయపడుతున్నదన్నట్లుగా గొంతు నొక్కుకుంటూ ఏడుస్తోంది.

“పూరుకోయే ! పోయినోడు వస్తాడా !.... ఇప్పుడు జరగాల్సిన పనేంటోనని, పిసుక్కుని నేను చస్తుంటే... నీదో గొడవ”... విసుగ్గా కసిరాడు భర్త.... పొట్టిగా, నల్లగా వుండి ముతకవందా, చొక్కా వేసుకుని, భుజంమీద కండువాతో అప్పుడప్పుడూ మొహం తుడుచుకుంటూ, దిక్కులు చూస్తూ గేటు దగ్గరున్నవాళ్ళతో మాట్లాడానికన్నట్లు అటుగా కదిలాడు.

అక్కడంతా ఇరవై పాతికమందికంటే లేరు. బహుశ ఆ శవం తాలూకా బంధువులేగానీ.... ఇతరులేవ్వరూ లేనట్లున్నారు.... అక్కడున్నవాళ్ళంతా పేదరికానికి మారు పేరన్నట్లుగా నలిగిపోయి.... గుడ్డలు మాసిపోయి.... తైలనంస్కారం లేని జుట్టూ.... కాళ్ళకు పాతచెప్పలతో ఎక్కడో ఏదో వెతుక్కుంటున్నట్లుగా నిరాశ నిండిన చూపులు.

వాళ్ళను చూస్తుంటే బతుకెంత భారమైందో ననిపించసాగింది.

ఇదేమీ పట్టునట్టు.... చాపలో చుట్టి ఓ పక్కగావుంది శవం.... ఎక్కడో గుట్టల్లో... మొన్న ఎప్పుడో చంపబడ్డాడన్న వార్త.... బహుశ శవం ఆనవాళ్ళు కూడా సరిగా వుండకపోవచ్చునేమో !

పోలీసులు అసహనంగా.... ఈ మురికి ముండాకొడుకులు తమకు తద్దినంలాగా తయారయ్యారన్నట్టు, కోపం నిండిన కళ్ళతో విసుగ్గా “ఏదో తేల్చుకోండి.... ఎంతసేపూ ?” అన్నారు.

చెట్టుకిందున్న ఆడవాళ్ళు ఏం జరుగుతుందోనన్నట్లుగా మొగవాళ్ళకేసి అదే మాదిరిగా చూస్తున్నారు.

ఇంతసేపు కూర్చున్నాను కదా ! ఇకనైనా ! నన్ను నమ్మకపోతారా ? అనుకుని మెల్లిగా లేచి ఆడవాళ్ళ వైపు కదిలాను.

నన్ను చూస్తున్నవాళ్ళతో “ఏం జరిగిందమ్మా ! ఎట్లా జరిగిందీ ఏ పూరు ? మీకెవరూ లేరా ?..... ‘బాడీ’ని కూడా తీసికెళ్ళలేరా ? జనం కూడా ఎవరూ లేరేంటి ?”

అట్లా అడుగుతున్న నాకేసి కొంత ఆసక్తితో చూస్తూ, “ఎందుకు లేరమ్మా ! ఊరు ఊరంతా వుంది.... వాడు ఆ పూరిజనం కోసమేగా కిందుమీదు

లయ్యాడు... వాళ్ళంతా లేక ఏమయ్యారూ ?..... అయితే ఎవరూ మాట్లాడేటట్టు పలకరించేటట్టు వుందా తల్లీ !”

నాకు జవాబన్నట్టుగా... కొసా మొదలు లేనట్లుగా అన్నారు.

ఇంతసేపూ అక్కడే వున్నందుకు ఫలితం కనిపించింది.

“ఏం చెప్పకునేది మా బాధలు... బిడ్డను చంపి పడేసి మూడురోజులైంది. అర్ధరాత్రి మంచంలో పడుకున్నాడిని... బాదుకుంటూ లాక్కుపోయినారమ్మా... అప్పటాల్లనుండి తిరుగుతానే వున్నాం ఆ అయ్య దగ్గరకు ఈ అయ్య దగ్గరకు... ఇదిగో యియ్యాల్లికి పేపర్లో చూసుకుని వచ్చాం.... అనాథలాగా పడున్నాడమ్మా... ఏం చేద్దుమమ్మా”.... తల్లీ ఏడుస్తూ అంటోంది.

“మా బతుకులు చీకట్లో గుడ్డిదీపాల మాదిరి అయిపోయినయ్యి తల్లీ.... తినేదానికి..... నిద్రపోయేదానికి లేకుండాపోయిందమ్మా.... ఎవరి పాణాలు ఎప్పుడు గాల్లో కలుస్తాయోనని బిక్కుబిక్కుమంటూ బతుకు ఈడుస్తున్నాం తల్లీ”... ఆ మాటలన్న ఆమె ఆ చనిపోయినతనికి ఏమైతుందో ?

ఆ మాటలు పెద్దగా అంటే ఏమవుతుందోనన్నట్టు, అటూ ఇటూ చూడసాగారు.

పోలీసులు ఈ ధ్యాసలో లేరు... ఈ పీడ ఎప్పుడు వదులుతుందా ?, ఎప్పుడు బయటపడదామా ? అన్నట్టు, “బాడిగ బండైనా మాట్లాడు కోండయ్యా. ఎంతసేపూ ?..... నిన్నటినుండి ఛస్తున్నాం”... అంటూ తొందర చెయ్యసాగారు.

ఏడవటానికి కూడా ఓపికలేక, ఏడిస్తే ఏమౌతుందోనని, దుఃఖాన్ని ఎత్తిపట్టి గొంతులు పట్టుకున్నట్లున్న ఆడవాళ్ళను చూస్తుంటే మనసు ఏదోలాగా అయింది.

ఎంత తేడా ?..... మరణం అందరికీ ఒకటే..... తల్లిదుఃఖం ఎక్కడైనా ఒక్కటే... కానీ తమ దుఃఖాన్ని కూడా దుఃఖించలేకపోవడం ఎంత దారుణం..... బతకడంలోనే కాదు.... చావులో కూడా ఈ సమాజపు నైజం ఎంతలా చూపెడుతోంది ?

“అన్నల్లారా... నా భర్తను వదలండి నాయనలారా... మీకు చేతులెత్తి దండంబెడతాను నాయనా.... మేమూ మీ చెల్లెళ్ళలాంటివాళ్ళం తండ్రి.... మా మొహం నా బిడ్డల మొహాలు చూడండి అన్నల్లారా... మేమూ పేదోళ్ళమే నాయనలారా, మా భర్తలు ఏ పాపం చేసి ఎరగరు నాయనలారా... మా బిడ్డలు అనాథలై పోతారు అన్నలారా.... కనికరించండి” అంటూ కన్నీరు మున్నీరుగా ఏడుస్తున్న దృశ్యాలు టి.వీల నుండి కెమెరాలు క్లోజప్ లో రోజంతా.... గంట గంటకూ ఇదే సీను.

“నాబిడ్డ లేకుండా నేనెట్లా బతికేది తండ్రి.... నా బంగారు తండ్రమ్మా.... అమ్మా అమ్మా అని వదిలేవాడు కాదమ్మా ! ఈ చేత్తో అన్నం తినిపించి నానమ్మా.... వాడు లేకుండా నేనెట్లా బతికేది నాయనా.... ఒక్కగానొక్క బిడ్డని, అల్లారుముద్దుగా పెంచితిన్నమ్మా.... వద్దురా మనకీ పోలీసు పని అంటి నమ్మా..... బిడ్డకు మరోదారిలేకపోయేనమ్మా.... బతుకుదెరువుకోసం తప్పకపోయేనమ్మా..... నా బిడ్డా ! నేనేం జేతునయ్యా”..... మంత్రులూ, అధికారులూ పోకుండా కాళ్ళు పట్టుకుని, చేతులు పట్టుకుని ఏడవటం, రీళ్ళు రీళ్ళుగా ఎలా చూపించారూ ?

పసిపిల్లలూ... ముసలి తల్లిదండ్రులు గుండెలు కరిగేటట్లు ఏడవడం.... కలిచివెయ్యలేదా ? టి.వీ. లు చూస్తున్న ప్రేక్షకుల మనసులు ఎట్లా గుప్పిట పట్టించారూ !

టి.వీ.ల నిండా పేపర్ల నిండా మనసును కలిచివేసే దృశ్యాలు జనాన్ని ఎట్లా వెంటాడాయి.... ఏమిటి ఘోరం ! మానవ జీవితాలకు విలువే లేదా అనిపించదూ ?

కానీ అక్కడెంత ఉత్కంఠ..... ఎంత ఓదార్పులు... ఎంత ఔన్నత్యాలు .. ప్రతి వాళ్ళు పేరు పేరునా దగ్గరకు చేరి అక్కున చేర్చుకున్నవాళ్ళే. వాగ్దానాల

వర్షాలు... ఒక్కొక్కరూ ఒక్కొక్కటి.... ఉద్యోగాలిప్పిస్తామన్నవాళ్ళు..... డబ్బు లిస్తామన్నవాళ్ళు..... బదులుకు బదులు తీరుస్తామన్నవాళ్ళు..... వందలకొద్దీ జనం మధ్య.... చావు కూడా పెళ్ళంత మనంగా....

అక్కడ దుఃఖం ఎంత విలువగా చూపించబడింది..... బ్యాండుమేళాల మధ్య..... గౌరవ వందనాలమధ్య.... గంభీరంగా తమ సహోద్యోగి అంతిమ వీడ్కోలు.... చచ్చిపోయినవారి గౌరవం కాపాడబడింది. మిగిలివున్నవాళ్ళ జీవితాలకూ ఎంత భద్రత.... ఉద్యోగాలూ..... డబ్బూ..... రాయితీలు.... ఎంత ఉదారంగా ?

“మరి ! ఇక్కడో !”..... ఆ మాటలే అంటూ వాళ్ళతో మాటలు కలపడానికి ప్రయత్నం చేస్తూ వాళ్ళపక్కనే కూర్చున్నాను.

“నీకేమవుతాడమ్మా అతను”.... ప్రక్కనే ఉన్నామెను అడిగాను.

“తమ్ముడు”..... “మా నలుగురి తరువాత ఆఖరిబిడ్డమ్మా.... చివరి వాడనీ.... మొగపెల్లాడని.... చంకదించెరగం తల్లీ!..... అదిగో చూడమ్మా ! దిక్కులేనట్టు చాపలో చుట్టిపడేసినారమ్మా”.... దాచుకోలేని దుఃఖం బయటికి దూకాలని చూస్తోంది.

ఆమె జ్ఞాపకాలను తలచుకొంటున్నదా అన్నట్లుగా “కూలీనానికి పోయినా అందరం వస్తా వస్తా వాడికోసమని, అన్ని కందికాయలో, శనక్కాయలో, జొన్నకంకులో విరుచుకొచ్చేవాళ్ళమమ్మా.... మా చేతుల్లో ఏదన్నా వుందని చూస్తే చాలు.... ఎక్కడ ఆడుకుంటున్నా ‘అక్కాయ్’ అంటూ తూనీగల్గే ఎగురుకుంటూ వచ్చి లాక్కుపోయేవాడమ్మా”.

“పాలకంకిలాగా చూసుకున్నావమ్మా”... గొంతు పట్టేసి కన్నీళ్ళు పైకుబకగా, ముక్కు చీదుకోసాగింది.

“ఇట్లా ఎందుకయిందో ?”... నా ప్రశ్న ఇంకా నా దగ్గరే వుండగా !

“ఎందుకేమిటి తల్లీ.... ఆకలి..... పస్తులూనూ.... ఊళ్ళు ఊళ్ళులాగా వున్నాయా ? ఎండిన బీళ్ళైపోయినాయి తల్లీ..... పొలాలు నోళ్ళిచ్చి పోయినాయి. కూలీనాలీ జనం ‘కూళ్ళు’ లేక గంజినీళ్ళకోసం అరసకొడు తున్నారు తల్లీ!.. పొట్టలో పేగులు మడతలుపడి.... నొప్పితో డొక్కలు లాగుతున్నాయమ్మా.... చచ్చిపోతున్నారు జనం.... చూడు మా కడుపులు.... ఎన్ని పూటలయిందో తిని”.... పైట పక్కకి తీసి కడుపుమీద ఓటిమోత మోగించి..... దుఃఖపు వేగాన్ని ఆపుకోలేక బోరుమంది.

నాకేం చెయ్యాలో... ఏమి చెప్పి వాళ్ళను పూరుకోబెట్టగలనో అర్థంకాలేదు. ఆమె ఏడుపు అక్కడి ఆడవాళ్ళను కదిలించింది. అందరూ ఒక్కసారిగా తమ బాధ ఎవరో వింటున్నారన్న ఆశతో, అప్పటివరకు లోపల్లోపలే గూడు కట్టుకున్న వారి దుఃఖం పొంగింది..... పైకే ఏడవసాగారు.

వారి దుఃఖం వారిదేనా ? అయితే నన్నెందుకు ఈ వార్త ఇక్కడికి లాక్కొచ్చింది ? ఎందరు పేపరు చూసివుండరూ ? నేనెవరిని వీళ్ళకూ ?.... ఇదిగో ఈ పేగుబంధమే.... ఈ దుఃఖపు లోతుల తాలూకా అనుబంధమే నన్నీ మార్పురీకి రప్పించింది.

‘వాళ్ళ ఆకలి నాదికాదూ ?.... ఎంత ఆకలినీ.... అవమానాలనూ కడుపులో దాచుకోవాల్సి వచ్చింది.....’

‘తల్లిపోయి.... తండ్రి నిరాదరణ.... పదేళ్ళప్రాయం.... కందికాయలు తినో, రేగ్గాయలు తినో..... కుంటల్లో నీళ్ళు తాగి కడుపునింపుకున్న రోజులూ ?’

‘వడగాల్పుల్లో.... గాలి ఊళలు వేసే రోజుల్లో సహితం... చెట్టునీడన... ఆకలి దహించుకుపోగా.... బర్రెలు.... నేనూ ఎర్రని ఎండలకి నోళ్ళు తెరిచి రొప్పిన రోజులూ.... దేవుడా అంత సంకటి పెట్టు దేవుడాని రాయి రాయికి మొక్కిన రోజులూ’

ఎట్లా గాలికి... ఎండకి.... రేగే దుమ్ముల్లో పిచ్చివగుడాకులాగా ఇక్కడికి కొట్టుకొనొచ్చాను... నా అన్నవారు లేని దుఃఖం.... ఆ కాలమంతా నిరంతరం నన్ను వెంటాడుతూనే లేదా ?

కులం లేకా... కూటికి లేక... అండలేక.... అవమానాలతో.... బతుకెంత కష్టం.... ఎంత భారం....

వారి దుఃఖం నిన్నటిదా ? ఈ రోజుదా ? ఎంత పురాతనమైందీ ?.... భూమి గర్భంలోని శిథిల శిల్పాలనాటిది.... మంచుకొండలు కరిగిపోక ముందుది.... పాతరాతి యుగానిది.... అగ్నిలావాల వంటివాళ్ళ అవమానాలు ఏం చేసి తీర్చగలం....

నా హృదయ మివ్వగలను... కానీ అది వారికెందుకు పనికి వస్తుందీ ? ఆదవాళ్ళ గుంపులో అలికిడికి అందరూ ఇటు చూడసాగారు సివిల్ డ్రస్సులో వున్న పోలీసాయనొకడు దగ్గరకు వచ్చి, మౌనంగా కాసేపు నించుని “ఏం చేస్తాం మేడమ్, ఎప్పుడైనా, ఎక్కడైనా నష్టపోయేది మేమే... మావాళ్ళే” నన్నాడు. కోర్టులో తరచుగా కనిపిస్తాడు. అతనిలో ‘మేమే’ అన్న అనుబంధం ఎక్కడినుండి వచ్చిందో అర్థమయి నిశ్శబ్దం వహించాను.

అలానే కొద్దిసేపు నించుని “నిన్ననగా వచ్చారు.... వాళ్ళ దిక్కు పట్టించుకున్నవాళ్ళు లేరు... గౌరవంగా శవాన్ని పూడ్చుకోలేని పేదరికం.... ఏదో చెయ్యండి మేడమ్”.

అతని మాటలు ఆశ్చర్యమేసి అలానే చూస్తూ వుండిపోయా. అందరి విషయాలు కూపీలు లాగి లాగి సేకరించేవాడిలో ఈ వింతేమిటాని ? నా చూపు అర్థం చేసుకున్నవాడికి మల్లే.... మెల్లిగా అక్కడినుండి కదిలిపోయాడు.

అతనటుపోగానే, వాళ్ళవైపు తిరిగి.... “అనలేం జరిగింది”.... “ఎందుకయిందిట్లా”... అన్నాను.

అప్పటికిగాని నేను చెప్పదగిన మనిషినేనన్న నమ్మకం వాళ్ళకు కలిగినట్లుంది. ఒక్కొక్కరే మాట్లాడసాగారు. “కడుపుమంటలమ్మా... కడుపు మంటలు.... ఏదో ఒకటి అప్పటికి ఆ మంట చల్లారాలి.... జనం ఏం చేస్తారమ్మా.... ఈ పీత పొట్టల మంట తల్లీ.... ఒకరా.... ఇద్దరా.... వందల మందిమి.... దొరికినకాడికి తెచ్చుకుని ఆ పూట ఆకలి తీర్చుకుంటే చాలనుకున్నాం... తరువాత సంగతి తరువాత.... అదిగో ఆ వెంపర్లాటలో అందరం.... బిడ్డలకు ఒక్కపూటన్నా కడుపునిండా తిండి పెట్టుకోవచ్చునన్న ఆశతో.... ఎవరిస్తేనేమిటి ?.... ఆ పూట దారి చూపినోడే ధర్మాత్ముడనుకున్నాం”

“తలో పదిమావికలు బియ్యం తెచ్చుకుందాం రండన్నాడమ్మా బిడ్డ.... అందరం పండగ జరుపుకున్నంత సంబరపడ్డాం తల్లీ.... పల్లె పల్లెంతా కదిలింది.... అదిగో అక్కడున్నాడు చూడు.... ఆ బుడ్డాడు సయితం చిన్న దబరా గిన్నె పట్టుకుని మాయా నాకూ బియ్యం అని నిదర కళ్ళతో ‘వడ్డన్నా’ వచ్చాడమ్మా... ‘అమ్మా నాకు పప్పేసి బువ్వపెడతావా అని ఎంత సంబర పడ్డాడు’..... దూరంగా బిక్కుబిక్కు మంటూ మట్టి గొట్టుకొని గేటు నానుకుని నించున్నవాళ్ళల్లో ఒకరి పంచె పట్టుకొన్న చినపిల్లాడిని చూపించిందామె.

“పనికి ఆహారం పధకం” బియ్యమన్నారు. జనానికే కదా ?.... అయితే జనానికి పంచటం లేదు.... రాత్రిళ్ళు రాత్రిళ్ళు దొంగదారిన లారీల్లో ఎటో పోతున్నాయన్నారు. మన బియ్యం మనం తెచ్చుకుందామన్నాడమ్మా బిడ్డ.... అట్లా తెచ్చుకుని రెండు రోజులు ఇంటిల్లపాదిమి కడుపునిండా తిన్నా మమ్మా.... అందరం ఒక్కసారి పళ్ళాలనిండా బువ్వపెట్టుకుని తిని ఎన్ని ఏళ్ళయిందో ?..... తింటూ తింటూ మా దిష్టే మాకు తగులుతుందన్నంతగా తిన్నామమ్మా”.

“మీరు మీ సంగతే చెప్తున్నారు.... మరి లోకం సంగతో.... గవర్నమెంటు బియ్యం సరే.... కానీ సామాన్య జనం.... రైతులు.... మధ్యతరగతి వాళ్ళమీద కూడా ఈ దాడిమంచిదేనా ?’.... అందుకేగా ఇట్లాంటి నష్టాలు జరిగేది”.... చుట్టిపెట్టున్న శవాన్ని చూస్తూ అన్నాను.

తన తమ్ముడినేదో అంటున్నానన్నట్లుగా ఫీలయి, అతని అక్కయ్య అందుకొని “అదంతా మాకు తెలవదు తల్లీ.... ఎక్కడ ఏమి జరిగిందో మాకెట్లా తెలుస్తుందీ.... నువ్వన్నట్టు అట్లా జరగలేదు. మరో పేదోడి కడుపుగొట్టడం అన్యాయమే.... కానీ యియన్నీ ఆలోచించుకునే దెక్కడమ్మా”.

నాకు పెళ్ళయి పదేళ్ళు.... ఇద్దరు చిన్నబిడ్డలు... మా అమ్మా నాయనకు నేను పెద్దదాన్ని. నా తరువాత ముగ్గురు ఆడపిల్లలు.... చివరోడు వీడే....

నాకు సరీగా గుర్తుకూడా లేని రోజుల్నుండి మా అమ్మతోపాటు నేనూ కూలికిపోయాను.... అందరం చిన్నపిల్లలం. మా అమ్మా... ఆయ్యా తెచ్చిందే చాలకపోయేది... మేమూ చేతగాకపోయినా, గొడ్డు కాయడానికో, వేపకాయలు ఏరుకోడానికో.... దేనికో ఒకదానికి.... పని చెయ్యడానికే పుట్టినట్లు చేస్తూనే వున్నాం.

“మా అత్తగారిళ్ళు ! మాలాంటి కొంపలే.... పెళ్ళి అయ్యాక పదిరోజులన్నా. కొత్త పెళ్ళి కూతుళ్ళలాగా వున్నామా ?.... ఎండాకాలంలో పెళ్ళయ్యింది.... పెళ్ళయిన పదిరోజులకే వానలు పడ్డాయి... ఇంకేముందీ కొత్త మురిపెం అయిపోయింది.... విత్తనాలు వెయ్యాల... కలుపులు తియ్యాల.... మళ్ళీ మొదలు.... సీజనులో నాలుగు డబ్బులు సంపాదించుకోకపోతే ఏడాదంతా కనాకష్టం.... ఈ యిల్లు కాదని ఆ ఇల్లు మారాను అంతే.... ఇంకేం మారలా.... మూడేళ్ళు గడిచేతలికి.... ఇద్దరు పిల్లలు.... ఎట్లా వాళ్ళను బతికించాలా ? పుట్టినకాణ్ణించి రెండు చేతులా ఆపకుండా పనిచేస్తానే వుండా ?”

“నేనేనా ?..... మా అమ్మా, నాయినా..... మా పల్లె జనమంతా అంతే.... ఇదంతా వాడు, పుట్టి బుద్ధెరిగిన దగ్గరనుండి చూస్తూనే వుండాడు.... ఒకరు చెప్పింది కాదు.... వాడికే అన్నీ తెలుసు.... మా కష్టసుఖాలకు వాడెంత కుంగిపోయేవాడు.... మా నలుగురక్క చెల్లెళ్ళందే వాడికెంత ప్రాణం.... మా తమ్ముణ్ణి చూస్తే షాకెంత ధైర్యంగా వుండేది తల్లీ మా ‘కొండ’ పోయిందమ్మా... మా ‘కొండ’ పోయింది తల్లీ చంపేసినారమ్మా.... చంపేసినారు”.... దుఃఖపు తెర అడ్డురాగా మౌనంగా ఏడవసాగింది.

తనంత తానే తెప్పరిల్లుకుని తిరిగి “ఆఖరివాడని.... వాడినీ కూలికి తోలొద్దని మా నాయనమీద తగువులాడి వాడిని బడికి పంపాం తల్లీ.... పదిదాకా చదివాడు... వాడు చదువుకుంటుంటే మాకెంత సంబరం గుండేదమ్మా.... తరువాత చదవాలనే ఉండేదమ్మా బిడ్డకు.... కానీ మాకు స్తామతేదీ ?”

ఇంతలో మా పెళ్ళిళ్ళు... ఒక్కొక్కరం ఇళ్ళు దాటాం.... కూలి తెచ్చే చేతులు తగ్గిపోయాయి. ఆసాముల వద్ద అప్పలు, వడ్డీలు ఏడాదికేడాది పెరిగిపోయాయేగాని.... తరిగింది లేదు.... పనేమన్నా దొరుకుతుందేమోనని కారంపూడికేనా.... దుర్గికేనా.... మాచర్లకేనా !.... ఎట్లా తిరిగాడు బిడ్డ.... ఎక్కడా పనిలేదు.... ఎందుకు చదివానా ? అసే తలపట్టుకున్నాడు.

“తలరాతకు మించింది లేదు.... మాబోటి వాళ్ళకు చదువేంది.... ఉద్యోగాలేంది ! చివరకు కూలిచేసుకోవడమే ననుకున్నాడు... బిడ్డ అప్పటి సందిచెయ్యని పనిలేదు.... అరకే తోలాడా ! మందే కొట్టాడా ! బండే కొట్టాడా ! కంపలే కొట్టాడా ! ఒకటా.... ఎట్లా చూసుకున్నాం.... వాడికి ముందు పెట్టి మేం తినేవాళ్ళం..... మంచినిళ్ళు ముంచుకుని తాగమంటే ! ఇచ్చేదాకా ఏడ్చేవాడేగాని.... వాడంతటవాడు తాగేవాడు కాదు.... అట్లాంటి బిడ్డ ఎర్రని ఎండల్లో ఎన్ని పనులు చేశాడు ! తల్లీ.

“అసామి అరే అన్నా.... ఏరా అన్నా అన్నిటిని భరించుకున్నాడమ్మా...” మనలాంటివారికి ఆత్మగౌరవాలేమిటక్కాయ్” అనేవాడు తల్లీ.... మాకు అర్థమయ్యేదే కాదు వాడి మాటలు.... పక్కలో కూర్చుని ఎంత కమ్మగా చెప్పేవాడు.... తెలియకపోయినా అట్లా వినబుద్ధయ్యేది..... వాడెందుకు దిగులుపడుతున్నాడో అర్థమయ్యేదే కాదు.... అట్లాంటిది ఏం జరిగిందో.... మనిషెంత ఉపారయిపోయాడు.... కళ్ళల్లో వెన్నెల వెలుగులేట్లా మెరిసి పోయినాయో ?”

“అట్లా మూగ మొద్దుల్లా బతుకుతున్న మా పల్లెల్లోకి ఏదో పాకింది.... చిమ్మచీకట్లో వెలుగు పాడ కనబడినట్టయింది.... అది అది అనుభవ మయ్యే టప్పుటికి పల్లె పల్లె లాగా లేదమ్మా... ఎన్నెన్ని సంగతులు.... పల్లెలో కుర్రకారు ఏదో చెయ్యాలనీ.... ఏదో చెప్పాలనే తాపత్రయంలో వుండేవాళ్ళు”.

“తెలియని ఆందోళన మమ్మల్ని కమ్మింది.... ఓ పక్క భయం.... మరోపక్క ఎన్నడూ ఎరగని కొత్త సంతోషం.”

“మనకొద్దు చిన్నదా.... అమ్మానాయనలు నీమీదే కళ్ళు బెట్టుకుని వున్నారు... అన్నాయమై పోతారని ! ఎన్ని చెప్పాం !”....

“నేను పోతే మీరు లేరా అక్కాయ్.... నాకంటే ఎక్కువగా మీరు చూసుకోరూ !.... ఇది అన్యాయమని బీదజనానికి ధైర్యం చెప్పేవాళ్ళు లేక మగ్గిపోతున్నారు. వాళ్ళకు కాస్తంత తెలివి.... కాస్తంత ధైర్యం కలిగించాలక్కాయ్.... మనిషన్నవాడు తనకోసమే కాదు.... ఇతరుల కోసమూ! ఇంతైనా చెయ్యాల”.... అనేవాడు తల్లి.

“ఇందాక నువ్వన్నావే.... ఏ తల్లికయినా దుఃఖం ఒక్కటేనని.... ఎట్లా అవుతుందమ్మా... వాళ్ళ బతుకులూ.... చావులూ వాళ్ళకోసం.... వాళ్ళను పెట్టుకున్నోళ్ళకోసం.... మా బతుకులూ చావులూ మా కడుపుమంటలు చల్లార్చుకోడానికి”.

“తలా యిన్ని బియ్యం తెచ్చుకున్నామో లేదో.... తిన్న కూడా కూడా అరగలేదమ్మా.... యములాళ్ళకు మల్లే యిరుచుకువడ్డారమ్మా.... పల్లె పల్లెంతా అగమమ్మ కాకులాలే పొలాలమీదికి పరిగెత్తిపోయినారు తల్లీ.... ఆడాళ్ళు, మనల్నే చేస్తారని గుడిసెల్లోనే వుండిపోయామమ్మా.... మమ్మల్ని ఊరుకున్నారా ? తల్లీ.... కట్టెలు తీసుకుని చావబాది పెట్టారమ్మా....

గుడ్డలే వూడిపోయినాయా ? రయికలే చినిగిపోయినాయా ! ఏం చెప్పకునేము తల్లీ.... దుమ్ముల్లో దొర్లిచ్చి దొర్లిచ్చి కొట్టినారమ్మా.... మమ్మల్ని చూసి మా పిల్లకాయలు గుక్కపట్టి ఏడ్చినా కనికరం చూపించలేదమ్మా.”

“కాసిని కూసిని మిగిలిన బియ్యం మట్టిలో పారబోసి.... కుండలన్నీ పగలగొట్టి.... మా కుక్కిమంచాలు కూడా వదిలిపెట్టకుండా యిరిసి పోసినారు తల్లీ !.... పల్లెలో కోళ్ళు కుక్కలన్నీ ఏళ్ళ పాలయినాయి తల్లీ! మూడు పగళ్ళు మూడు రాత్రిళ్ళు కంటిమీద కునుకులేదు తల్లీ.”

“పల్లెలో ఆడోళ్ళను ఎంత ఆగం చేసినారమ్మా.... ఈ నోటితో చెప్పలేం.... చిన్నపిల్లల్ని కూడా వదిలిపెట్టారా ? ఆ ‘చింపిరి’గాడి మేనగోడలు పసిబిడ్డ తల్లీ.... ముగ్గురు.... దున్నపోతుల్లాంటి ముగ్గురు.... ఒకడి తరువాత ఒకడు.... ఆ పిల్ల తెల్లారేటప్పటికి శవమైపోయింది తల్లీ.... శవమైపోయింది.... ఎందుకు చేసినారమ్మా... ఎవరికోసం చేసినారీ అకృత్యాలన్నీ”

“అంతెందుకు ఆ మధ్యలో మా పాట్లోవాడే దావీదును తీసికెళ్ళినారు.... దేవుడి మాన్యంలో జెండాలు పాతినారని.... వాడు చావలేదనేదే తక్కువ.... కుళ్ళబొడిసినారు... కాళ్ళుపోయి.... బతక చాతకాకుండా పోయాడు.... చచ్చిపోయినా నలుగురు మంచిగానన్న చెప్పకునేవాళ్ళని ఎన్నిసార్లు కళ్ళనీళ్ళు బెట్టుకున్నాడో బిడ్డ”.

“ఏళ్ళ సామ్మేం పోయింది తల్లీ.... బీళ్ళుగా పడున్నాయి.... రూపాయికీ, అర్థరూపాయికీ ఆసాములే కొలుకు చేసుకుంటున్నారు.... బీదజనం దున్నుకుంటే ఏమి ?”

“ఆ అన్నను తీసికెళ్ళి !.... ఉచ్చే తాగించారా !.... పియ్యే తినిపించారా! ఒకటా ! అయన్నీ గుర్తుకొస్తే ఒళ్ళు జలదరించుకుంటున్నాడిప్పటికీ తల్లీ నడుములు బోయి.... కుక్కిమంచమే బతుకయింది తల్లీ”....

“ఎవరికోసం.... ఈ ఘోరాలు చేస్తున్నారు ఏళ్ళు.... ఈ పనులు చేసి ఎవరిని కాపాడుతున్నారు”....

“మరి వాళ్ళకుగాక వీడికెట్లా భుజకీర్తులు వస్తాయమ్మా.... వాళ్ళకుగాక ఏళ్ళకెట్లా అవార్డులు వస్తాయమ్మా”.

“ఇవన్నీ తెలియవా తనకు.... ఏళ్ళనేనా ? వాళ్ళకెదురు వస్తున్నారను కుంటే ఎవరికైనా చావబాదరూ ?.... విద్యుత్ ఉద్యమంలో కాల్పులు జరిపి చంపేసేదాకా ఎందుకు వచ్చిందీ.... ఎవరి ప్రయోజనాలు కాపాడ

బడ్డాయి.... అందుకేగా ఏళ్ళెన్ని స్కాముల్లో వున్నా పైనున్నవాళ్ళు నోరు మెదపందీ.... పసిబిడ్డల్నే అమ్మేశారా ? భూములే ఆక్రమించారా ? మాఫియాతోనే కలిశారా ? ఒకటా ?”

“కానీ మామూలు జనానికి ఇవి పట్టెదెప్పటికి ?.... నేరుగా.... ప్రత్యక్షంగా వాళ్ళ జీవితాన్ని తాకే విషయాలే వారికి ముఖ్యం కాదా ?.... ఇంత అర్థం చేసుకునే చైతన్యం !.... ఎప్పటికీ ? కానీ ? మామూలు జనం బాధలో.... వారి ఆకలిమంటలో”.

“అదిగో ఆ పిల్లను చూడు !.... నాకు పెళ్ళొద్దు పెళ్ళొద్దు అనేవాడు.... అట్లాంటిది కావాలని ఆ పిల్లను చేసుకున్నాడు తల్లీ.... ఏడాదన్న సొంతం నిండలేదు పెళ్లై.... మనం దగ్గరికి తీసుకోకపోతే ఎవరు చేసుకుంటారక్కాయ్” అన్నాడు తల్లీ.... వాడి మంచితనానికి వూరు వూరంతా ముద్దు లాడిందమ్మా”.

“మా వూరి రెడ్డికొడుకు ఆ పిల్లను పొలాన పట్టుకుని పాడుచేశాడు తల్లీ!.... ఆ సంగతికి ఊరూ వాడూ ఏకం చేశాడు ఏడు.... స్టేషన్లకి తిరిగాడా ?.... నాయకులనే రప్పించాడా.... జనాన్ని పోగేసి ధర్నాలే చేయించాడా ?.... ఒకటేమిటి ఊరిని ఒక కొలిక్కి తెచ్చాడమ్మా”

“మన పల్లెల్లో యివి మామూలే.... మా బతుకులంతే అన్నామమ్మా.... కానీ వాడూరుకోలేదమ్మా.... ఎంతకాలం ఈ బాధలు భరించాలన్నా డమ్మా”.

“అదిగో అప్పటి నంది ఆ రెడ్డికన్ను యాడిమీద వడిందమ్మా.... అదునుకోసం కాశాడు దుర్మార్గుడు”.

“ఆ రోజూ ఎక్కడెక్కడ తిరిగాడో.... బిడ్డ ఉడుకునీళ్ళు పోసుకుని.... ఓ ముద్దతని.... అట్లా ఓ కునుకకు తీశాడో ? లేదో ?... వచ్చిపడ్డారమ్మా అందరం చూస్తుండగానే మా కళ్ళెదుటే బాదుకుంటూ తీసుకుపోయినారమ్మా... ఎంత బతిమిలాడినా విన్నారు కాదు.... చెప్పరా మీ నాయకులెవరో చెప్పరా.... అంటూ నెత్తురుకారేట్టు బొడిసినారమ్మా”.

“అప్పడే అనిపించిందమ్మా వీడిని ప్రాణాలతో చూస్తామాని ?.... అనుకున్నంతా అయింది తల్లీ.... మంచా ? చెడా ? వాళ్ళకెందుకు ?.... దొరికినవాడి పసిబడితే సరి”.

“ఎవరి కడుపుకోతలూ వాళ్ళకక్కరలేదు.... గొప్పొళ్ళ చావులు ఘనమైనవి.... మేమందరం ఎట్లా పోతేనేం” భూమికి బరువైన దరిద్రులం.... మాకు ఈనాములు యియ్యనక్కరలేదు.... కనీసం మా బిడ్డల శవాలను సహితం పూడ్చుకునే పరిస్థితి లేదే ?.... అదిగో ఆ చావచుట్ట టి.వీ.లల్లో ఏం చూపిస్తారమ్మా”

“ఈగలు ముసిరి.... వాసనగొట్టే మా శవాలు.... గొప్పగా ఎట్లా వుంటాయి తల్లీ.... దరిద్రులకోసం పోయినవాడికి దరిద్రమే ఎదురైందని.... కూటికి కొరగానివాళ్ళకోసం చచ్చే మా వాళ్ళకేం గౌరవాలు తల్లీ.... పోలీసుల తిట్లూ.... శాపనార్థాలూ తప్ప”.

“పోలీసు లొక్కరివేనా ? సమాజంలో పెద్ద మనుషులకెంత చిరాకు.... ఏళ్ళవల్ల ప్రశాంతతకు దెబ్బ కలుగుతుందని ఎంత విసుగు....”

“ఎవరేం చెప్పకుండానే అంతా అర్థంలాగా వుండనే వుంది కదా !

‘శవం పాడైపోయింట్టుంది: వాటి ఏర్పాట్లు.... ఏమనుకుంటున్నారో ?.....’

గేటువైపు చూస్తే.... వాళ్ళు దిక్కుతోచనట్లు అయోమయంలో నించో నున్నారు.

‘వంపాలి.... అతను పుట్టి పెరిగిన ఊరికి.... అతని ఆచరణలూ ఆలోచనలూ పాడుపుకున్న అతని సొంత మట్టికి వారసుణ్ణి చెయ్యాల.... ఆడవాళ్ళపట్ల మహాన్నతమైన గౌరవాన్ని, ప్రేమనూ, అభిమానాన్ని చూపిన అతనికి.... నేను చెయ్యగలిగింది చెయ్యాలి.’

అమ్మ చెడువు

బుద్ధి యజ్ఞురై

క్లాసురూము తలుపు దగ్గర బసవయ్య. ఆఫీసు బాయ్ చప్పన మనసులో భయం. ధైర్యంకోసం కళ్ళు మూసుకున్నా తెరిచాను. చంద్రమౌళి మాస్టారి వైపు దృష్టి పెట్టడానికి పెనుగులాట. “అర్జునుని తీర్థయాత్ర” పాఠాన్ని నాటకీయంగా చెప్పకు పోతున్నాడు. తాను చేసిన ఓ ‘పొరపాటు’వల్ల తీర్థయాత్రలకి వెళ్ళిన అర్జునుడు ఎట్లాంటి అనుభవాల్ని పొందాడన్నది పాఠ్యాంశం. నాకు సాహిత్యమంటే చాలా యిష్టం. ముఖ్యంగా పురాణ గాథలంటే వాటిల్లో ఎన్నెన్ని అద్భుతాలు ! (పెద్దయ్యాక వాటి అసలు రూపం తెలిసింది. అది వేరే సంగతి) అట్లాగే చంద్రమౌళి మాస్టారు పాఠాలన్నీ మనసుకి హత్తుకునేట్టు చెప్పడం ఆయన ప్రత్యేకత. ఐతే ఇప్పుడు.... ఏవీ మనసుకే కాదు చెవిక్కూడా ఎక్కడం లేదు.

మాస్టారు తన ధోరణిలో తానుంటే క్లాసులో స్టూడెంట్లంతా బసవయ్య వైపు చూస్తున్నారు. మాస్టారు గమనించటం లేదు. తన ప్రపంచంలో తానున్నప్పుడు ఏమీ గమనించకపోవడం ఆయనకి మామూలు. పాఠం పూర్తయ్యింది. మాస్టారు అప్పుడు చూశాడు. స్టూడెంట్లు తనవంక చూడడం లేదని, తలుపు వంక చూస్తున్నారని. మాస్టారు ముఖంలో రంగులు మారు తున్నాయి. కోపం తన్నుకుంటా వచ్చేస్తోంది. అంతలో బసవయ్య “సార్” అంటూ పిలిచాడు.

మాస్టారు అటు తల తిప్పాడు. అంతదాకా రాయికి మల్లే నిల్చున్న బసవయ్య కదిలాడు. వచ్చి మాస్టారు చేతిలో ఏదో కాయితం పెట్టాడు.

మనసుని అదుపులో పెట్టుకుంటూ చూపుని నోట్స్ వంక మరల్చాను. మాస్టారు నా వంకే చూస్తున్నారని గ్రహింపు. “వాసూ ప్రిన్సిపాల్ గారు పిలుస్తున్నారు. వెళ్ళు.... ఆ..... నీ బ్యాగు కూడా తీసుకు పో” - మాస్టారు.

బ్యాగు కూడా తీసుకుపోవాలా ? తత్తరపాటు కుదురుకుంటా ‘అదంత సీరియస్ విషయం ఐవుండదు’ - మనసులో.

“ఈ సారేదో పెద్ద ఉపద్రవమే వచ్చింటుంది” - వెనక నుండి గంగిరెడ్డి గొంతు.

కళ్ళల్లో నీళ్ళు. గొప్ప కుటుంబం గంగిరెడ్డిది. వాడి తండ్రి యాభై ఎకరాల మాగాణికి ఆసామి. ఆయిల్ మిల్లులో కూడా భాగస్వామి. వాడికుంటే వుండొచ్చు. ఎందుకిట్లా ఎదుటివాళ్ళని బాధపెట్టడం ?

దిగులు నాలో. సతీష్ నా చేతిని పట్టు కున్నాడు. “పదరా. నీ బ్యాగుని నే పట్టుకు వస్తా”

అరుగు నిశ్శబ్దంగా వుంది. నడుస్తున్నాం.

“రాత్రి అమ్మని అసలు వదిలిపెట్టి వుండాలనుకోలేదు” - నేను.

“బాధగా వుంది మీ అమ్మని తల్చుకుంటుంటే” - సతీష్

“నేనంటే అమ్మకి చాలా యిష్టం. నాన్న పోయాక అమ్మకి మిగిలింది నేనొక్కణ్ణే”

“పోయినవారం చూశా. బాగానే వుందే” - సతీష్

వాడు మంచి మిత్రుడు. వాడొక్కడికే అన్నీ చెప్తాను. మిగతావాళ్ళు.... దూరం నుండే అదో రకంగా.... జాలిగానో, ఇంకో విధంగానో చూస్తుంటారు. గంగిరెడ్డిలాంటి కొంతమంది నవ్వుతుంటా వుంటారు నా స్థితికి. వాళ్ళ మనస్తత్వానికి ఏమని పేరు పెద్ద బాగుంటుందో ? దయ్యపు మనస్తత్వమా. దయ్యం చాలా నయమేమో....

“ఖచ్చితంగా నిన్నేదో ఐవుంటుంది. రాత్రి యింటికి వెళ్ళాలనే అనుకున్నా. రాత్రిపూట నా అవసరం అమ్మకెక్కువ”

“వాసూ. నేను కూడా రానా” - సతీష్.

“అ.....” నాకిప్పుడు ఆసరా కావాలి. ఒక్కణ్ణే ఈ లోకాన్ని ఎట్లా ఎదుర్కోను ? ప్రిన్సిపాల్ గది బయట మా క్లాసు మేస్టారు సాంబశివరావు నిల్చుని వున్నాడు.

మాస్టారుతో పాటుగా ప్రిన్సిపాల్ రూములోకి బిక్కు బిక్కుమంటూ అడుగుపెట్టా. ఎదురుగా కూర్చున్న ఒకాయనతో ప్రిన్సిపాల్ గారు మాట్లాడుతున్నారు. నన్ను చూసి, “ఆ.. వాసూ ! మీ అమ్మకి మళ్ళీ బాగుండలేదంట. చీరాల విజయ నర్సింగ్ హామ్ లో వున్నదంట. వెంటనే వెళ్ళు” - ప్రిన్సిపాల్.

“నేను కూడా వాసుతో పాటు వెళ్లేదా సార్ ?” - సతీష్.

“నువ్వెందుకు ? నీ క్లాసుకెళ్ళు. పది గంటలకి లెక్కల టెస్ట్ వున్న సంగతి మర్చిపోయావా ?” - ప్రిన్సిపాల్, గదుముతూ.

“సార్... సార్.....” - ఈ సారి సాంబశివరావు మాస్టార్ని - సతీష్

“సతీష్. నువ్వు చదువుతోంది టెస్ట్ క్లాసు. నీ జీవితానికి ఇంపార్టెంటు ఈ క్లాసు. పైగా ఇవాళ సాయంత్రం కబడీ ఫైనల్ వుంది. ఆబ్సెంట్ అవుతావా ?” - మాస్టారు.

బుర్రలో నొప్పిగా. చదువు గురించి కానీ, ఆటల గురించి కానీ నాకెవరూ ఇంత సీరియస్ గా చెప్పరెందుకని ?

నా వంక దీనంగా సతీష్ ఒక్క సెకను. నా స్కూల్ బ్యాగు ఇచ్చేసి గబగబా వెళ్ళిపోయాడు.

ప్రిన్సిపాల్ కళ్ళద్దాలు తీసి నావంక. ఆయన కళ్ళలో జాలి.

“ఇప్పుడే ధైర్యంగా వుండాలి” - ప్రిన్సిపాల్.

“ఈయన లక్షణరావు. మన స్కూలు పాత స్టూడెంటు” - మళ్ళీ తనే “నమస్తే సార్” - నేను.

“హలో వాసూ. నేనూ చీరాల వేపే వెళ్తున్నా. నా స్కూటర్ మీదే రావచ్చు” - లక్షణరావు.

ప్రిన్సిపాల్ గదినుంచి వస్తుంటే ఎన్నో కళ్ళు నావంక, సానుభూతితో. మాస్టార్లు, స్టాఫు, స్టూడెంట్లు, ఆఖరికి తోటమాలీ. అందరికీ తెలుసు. వాళ్ళకి తెలుసని నాకు తెలుసు. వాళ్ళ సంగతి నాకు తెలుసని వాళ్ళకి తెలుసు. అన్ని ముఖాలూ జాలి ముఖాలు. మొత్తం గాలినిండా జాలి. నిశ్శబ్దం మూగగా. భయంకరం. అక్కణ్ణించి పారిపోవాలి ముందు. నాకు కావలసింది జాలి కాదు. ఆలంబన.... అనురాగం..... ఆత్మీయత.

లక్షణరావు, నేనూ స్కూలు బయట. వాతావరణం చలిగా, మంచు ఇంకా పూర్తిగా తొలగిపోలేదు. జామాయిల్ వాసన. అశోకచెట్ల వాసన. రెండు వాసనలూ కలిసిన మరో వాసన. నవంబరు నెల పొద్దుటిపూట.

లక్షణరావు మోడ్రన్ గా వున్నాడు. జీన్స్ పాంటు మీద కెంపురంగు షర్టు ‘టక్’ చేసుకుని. జుట్టు మిలటరీ టైపు కటింగు. కళ్ళకి రేబాన్ కళ్ళద్దాలు. బహుశా లేటెస్టువి ఐవుంటాయి. మనిషి ఎర్రగా.

స్కూటర్ స్టార్టు చేసి “ఎక్కు” - లక్షణరావు.

స్కూలు బ్యాగుని. మెడమీంచి వీపుమీదికి తోసి. లక్షణరావు భుజం పట్టుకుని ఎక్కి, వెనక కూర్చున్నా.

“చెప్ప. ఏంటి నీ సంగతులు ?” భుజంమీంచి చూస్తూ లక్షణరావు.

“ఏముంటాయండి. మీరు.... మీరేం చేస్తుంటారు ?” నేను

“నేను స్టేట్ బ్యాంకులో ఫీల్డ్ ఆఫీసర్ని ఇక్కడ కాదులే. కావలిలో”

“మీరిక్కడ ఎక్కడ వుంటారు ?”

“మాదా.... పందిళ్ళపల్లి. ఇక్కడే చదివాను. ఓసారి అట్లా చూసిపోదామని వచ్చా”

“మాది రావూరిపేటేనండి”

“ఓహో.. దగ్గరేగా ఐతే. ఇంతకీ మీఅమ్మకి ఆరోగ్యం బాగావుండదా?”

“అవునండి. నాన్న చనిపోయిన దగ్గర్నుంచి అమ్మకి కూడా బాగుండ బ్లేదు”

“అయ్యో. చనిపోయారా ? ఎట్లా ?” - లక్ష్మణరావు జాలితో.

“పేగులు చెడిపోయి”

“పేగులా....” - లక్ష్మణరావు ఆశ్చర్యంతో.

“ఆ.... అవునండి. తిండి సరిగా లేక ఒక్కోసారి రోజుకి ఒక పూటతోనే. ఇంకోసారి పచ్చడితోనే. అందుకనే పేగులు చెడిపోయాయంట: ఒకసారి కడుపునొప్పి వచ్చింది. డాక్టర్లు ఆపరేషన్ చేస్తేనే బతుకుతాడన్నారు. మా దగ్గర అన్ని డబ్బులు యేదనుంచి వస్తాయి. నాన్న ఆ కడుపు నొప్పితోటే... చచ్చిపోయాడు” - నేను. చివర్లో గొంతు పూడుకుపోయింది.

“ఏం చేసేవాడు మీ నాన్న ?” - లక్ష్మణరావు, ఎడమ చేత్తో నా తలని తాకి.

“నేత పని. ఇప్పుడు అమ్మ కూడా అదే పని” - నేను

“ఓ... మీరు దేవాంగులా. నేనూ చాలాసార్లు వింటుంటాను. నేతగాళ్ళ పరిస్థితి. ఏం బాగోటం లేదని. పేవర్లలో కూడా చూశాను. “నేతగాళ్ళ ఆకలిచావులు” అని. ఎందుకట్లా ? ఎందుకు మీరిట్లా కష్టాలు పడ్డం ?” - లక్ష్మణరావు. గొంతులో ఆసక్తి.

ఆయనకి అర్థమయ్యేట్లు చెప్పడం చేతనవుతుందా నాకు. తెలిసిందేదో చెప్తా.

“నాకు మరీ చిన్నతనంలో ఇట్లా వుండేది కాదంట. పదేళ్ళ నుండే మా వాళ్ళకి కష్టాలు మొదలయ్యాయని అమ్మ చెప్తుంటుంది. పవర్ లూమ్ లని వొచ్చి మా నేతగాళ్ళ పనిని చెడగొట్టాయి. అంతకుముందు నెలలో అన్ని రోజులూ పనుండేది. నెమ్మది నెమ్మదిగా పని తక్కువయ్యింది. ఒకవేళ నెల మొత్తం పనున్నా పావుకార్లు ఇచ్చే కూలి తక్కువైపోయింది....”

“ఏ పనిలోనైనా యేడాదికేడాది రూపాయో, రెండ్రూపాయలో పెంచడం తెలుసుగానీ వుండే కొద్దీ తగ్గించడమేంటి ?” - లక్ష్మణరావు, మధ్యలో అందుకుని.

“అవునండి. అదే కదా నేతగాళ్ళ కొచ్చిన కష్టం. నేతగాళ్ళు నేసే లుంగీలు, షర్టింగులు, చీరలు వంటివి మేరమగ్గాలోళ్ళు కూడా తయారుచేస్తున్నారు. మేం ఒక లుంగీ నేసే లోపల వాళ్ళు పది లుంగీలు తయారుచేసేస్తారు. మిషన్లతోటి. అందుకని అవి తక్కువ ధరకే దొరుకుతాయి. జనం కూడా అవే ఎక్కువ కొంటారు. మేం నేసేవాటిని ఇంక కొనేదెవరు ? అందుకని మా పావుకార్లు లుంగీలు మార్కెట్లో సరిగా పోవడంలేదని చెప్పి మాకిచ్చే కూలీలు తగ్గించేస్తుంటారు”

“మీరు కావలినుంచి పొద్దునే వచ్చారండి” - నేను.

“వూహు.. నిన్న సాయంత్రం. రాత్రి ఓ పెళ్ళి ఫంక్షనుంటే వచ్చా. రేపెళ్ళి పోతా” - లక్ష్మణరావు.

“బాంకు వుద్యోగం రావాలంటే ఏం చదవాలండి” - నేను. అమ్మ నన్ను ఇంజనీర్నిగా చూడాలనుకుంటోంది.

లక్ష్మణరావు చిన్నగా నవ్వు. “బ్యాంకు వుద్యోగమా.... ఇప్పుడు మా ఉద్యోగాలకి విలువ లేకుండా పోతోంది వాసూ. వి.ఆర్.ఎస్. అనే పేరుతో వున్నవాళ్ళనే తీసేస్తున్నారు. ముందు ముందు బ్యాంకుల పరిస్థితి కూడా బాగుండకపోవచ్చు”.

“ఇప్పుడైతే ఏ ఉద్యోగాలకి విలువుంది ? మా అమ్మయితే నేను ఇంజనీర్ని కావాలంటుంది” - సార్.

“ఆ ఉద్యోగాలూ అంతే. ఇవాళ ఏదో ఓ ఉద్యోగాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని చదివితే ఉప యోగ- లేదు. చదువు జీవితాన్ని నెలబెట్టే టట్లుండాలి. ఏది చదివినా నీ స్వశక్తితో నువ్వు బతగ్గలగాలి. ఇదంతా ఇప్పుడే నీకు అర్థం కాదు. ఒక్కటి మాత్రం జ్ఞాపకం పెట్టుకో. నీ చదువుతో పాటు నీ చుట్టూ ఏం జరుగుతుందో, నీ చుట్టూ వున్నవాళ్ళు ఎట్లాంటి బతుకులతో వుంటున్నారో కూడా గమనిస్తూండు. ముందు ముందు నీకది బాగా ఉపయోగపడుతుంది” - లక్ష్మణరావు.

“ఆ..... అట్లాగేనండి” - నేను, అర్థమైనవాడికి మల్లే.

వున్నట్టుండి స్కూటర్ వేగం తగ్గిపోయింది. చూశాను. అట్లాంటివే చాలా స్కూటర్లతోపాటు బస్సులూ, లారీలూ, కార్లూ ఆగిపోయి వున్నాయి ముందు.

“యేంటి.... ట్రాఫిక్ ఆగిపోయింది. యేమై వుంటుంది.....” - లక్ష్మణరావు, స్కూటర్ ని ఒకపక్క ఆపుతా.

అక్కడ నిలబడి మాట్లాడుకుంటున్న ఇద్దర్ని అడిగాడు. “రాస్తారోకో” - ఒకతను.

“ఎవరు ? దేనికి ?” - లక్ష్మణరావు.

“నేతగాళ్ళు. నూలు, రసాయనాల ధరలు తగ్గించాలనీ, కూలీరేట్లు పెంచాలనీ, ఇంకా కొన్ని డిమాండ్లతో” - ఇంకోఒకతను.

“ఎప్పట్నుంచి చేస్తున్నారు ?” - లక్ష్మణరావు.

“ఎనిమిది గంటలకి మొదలయ్యింది” - ఒకతను.

“ఎప్పటిదాకా చేస్తారో ?” - లక్ష్మణరావు.

“లేబర్ కమీషనర్ వచ్చేంతదాకా అంటున్నారు. ఆయన ఇప్పుడు గుంటూరు నుంచి చీరాలకి వచ్చి వున్నాడు” - రెండో అతను.

లక్ష్మణరావు, నేను రాస్తారోకో దగ్గరికి వెళ్ళాం.

“తగ్గించిన నేతగాళ్ళ కూలీరేట్లు వెంటనే పెంచాలి”, “నూలు, రసాయనాల ధరల్ని ప్రభుత్వం వెంటనే తగ్గించాలి”, “నేతగాళ్ళపై మాస్టర్ వీవర్లు బెదిరింపులు మానాలి”, “22 రకాల చేనేత రిజర్వేషన్ ను ప్రభుత్వం ఖచ్చితంగా అమలుచేయాలి”. ఇట్లా మరికొన్ని బేనర్లు కూడా దర్శనమిచ్చాయి. రోడ్డుమీద బైరాయించిన నేతగాళ్ళు అవే స్లోగన్లను నోటితో కూడా గట్టిగా అరుస్తూ చెబుతున్నారు.

యస్.ఐ. కాబోలు వాళ్ళని అక్కణ్ణించి లేపడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు, శతవిధాలుగా నేతగాళ్ళు లేబర్ కమీషనర్ వచ్చి తమ సమస్యని పరిష్కరిస్తేనే కదులుతాం అంటున్నారు.

ఎందుకనో ఆ యస్.ఐ. లారీవార్డికి పూనుకోవడం లేదు. మాటలతోటే బతిమిలాడుతున్నాడు. అక్కడ నేతగాళ్ళ జనాభా ఎక్కువ. పొరపాట్లు ఏదైనా జరిగితే అసలుకే ఎసరు వస్తుందనే ఆలోచన ఐవుంటుంది.

ఇవతలికి వచ్చాం. ఒకపక్కగా అడ్డదారి. రెండు చక్రాల వాహనాలు మాత్రమే పోయేందుకు వీలుగా.

అడ్డదారిలో స్కూటర్. రాస్తారోకో దూరమైంది. మళ్ళీ మెయిన్ రోడ్డు. జాండ్రపేట మహాలక్ష్మమ్మ చెట్టు దాటింది స్కూటర్.

“ఆ..... ఇప్పుడు చెప్ప వాసూ. మీ అమ్మకేంటి ప్రాబ్లెమ్ ?” - లక్ష్మణరావు.

“నాకూ సరీగా తెలీదండి. ఒక్కోసారి కాళ్ళ నరాలు గుంజుకు పోతున్నాయంటుంది. ఇంకోసారి తల్లో పాటు భరించలేనంటుంది. అప్పుడప్పుడూ పొట్టలో మంటని అంటుంది. ఇవే కాదు. కళ్ళు కూడా బూదర బూదరగా ఐనాయని కూడా అంటుంటుంది. నాన్న చచ్చిపోయాక ఇట్లాంటివి ఎక్కువైపోయాయి. అప్పుడప్పుడూ ఈ బాధలకి మందులు వేసుకుంటూ వుంటుంది. ఇప్పుడు ఆసుపత్రిలో వుందంటే.... అదే భయంగా వుంది” - నేను

ఐదు నిమిషాల్లో వచ్చింది రోడ్డు పక్కనే వున్న విజయా నర్సింగ్ హోమ్. “ఇదే సార్. ఆపండి” - నేను.

స్కూటర్ ఆపాడు. ఒక్కసారి ఆసుపత్రి బోర్డువంక, ఆసుపత్రి వంక

తేరిపార జూశాడు లక్ష్మణరావు. “సరే వస్తా”. వెళ్ళిపోయాడు. లోపలికి రమ్మనమని అడగలేదు నేను. అనాలన్న సంగతి మనసుకి తట్టలేదు. స్కూటర్ కన్పించనంత దూరం వెళ్ళిపోయింది.

ఆసుపత్రిలోకి నడిచా. అమ్మని ఎవరు తెచ్చుంటారు యిక్కడికి ? విజయా నర్సింగ్ హోం. శుభ్రంగా, విశాలంగా పూలవాసన, మందుల వాసన కలగలసిన అదోరకం వాసన. గాలి చప్పుడు కూడా వినిపించడం లేదు.

“ఏం కావాలి ?” - వెనకనుంచి. తిరిగాను. నర్సు. అంతకు ముందెప్పుడూ చూడలేదు. కళ్ళు ఎర్రగా, తీక్షణంగా.

ఎవర్నో చెప్పాను. ఆమె ముఖంలో కొద్దిగా మార్పు. ఐనా యింకా కొంచెం కఠినంగానే వుందామె ముఖం. బహుశా అది ఒరిజినల్ ముఖం కావచ్చు.

ఆమె చూపించిన గదిలోకి అడుగుపెట్టా. బయట చలి. గది వెచ్చగా. అమ్మ పడుకుని వుంది. కళ్ళు మూసుకుని వుంది. ఫర్వాలేదులా వుంది. పక్కన స్టూలుమీద చందూ మామయ్య. పూర్తి పేరు చంద్రశేఖరరావు. అమ్మకి చిన్నమ్మ కొడుకు. మేం వుండే వీధిలోనే నాలుగిళ్ళ అవతల వుంటాడు. ఆయనా నేతగాడే.

అలికిడికి మామయ్య తలతిప్పాడు.

“వచ్చావా ?” - మామయ్య.

“మావయ్యా ! అమ్మకేవయ్యింది ?” - ఆదుర్దాతోటి నేను.

“ఫర్వాలేదురా. అమ్మకి మత్తు ఇంజక్షనుయిచ్చారు. అప్పుడేలేవదు”

“ఆసుపత్రికి ఎందుకని తెచ్చారు ?”

“మీ అత్తయ్య పొద్దున్నే కండెలు చుట్టుకోడానికని మీ యింటికి వెళ్ళింది. మీ అమ్మని పిలిస్తే చప్పుడు లేదంట. చూస్తే మగ్గంమీదనే ఓ పక్కకి వారిగిపోయి వుందంట - స్పృహ లేకుండా. భయపడినన్ను పిల్చుకుపోయింది. హడావుడిగా ఈ ఆసుపత్రికి తెచ్చేశా. స్పృహ ముందే వచ్చేసిందనుకో” - మామయ్య.

“డాక్టరు గారేం చెప్పారు ?” - నేను, మళ్ళీ ఆదుర్దాతోటి.

“హు..... నువ్వొక బడికి పోవడం కష్టమయ్యేట్లే వుందిరా. అమ్మని మగ్గంలోకి వెళ్ళొద్దని డాక్టరు ఖచ్చితంగా చెప్పాడు. గుండె చాలా బలహీనంగా వుందంట. నరాలు పట్టుతప్పిపోయాయంట. రక్తపోటు కూడా చాలా ఎక్కువగా వుందని చెప్పాడు. ఏవైనా తేలిక పనులేగానీ మగ్గం మాత్రం అసలు నేయకూడదని చెప్పాడు. లేకపోతే మనిషి ప్రాణానికే ప్రమాదం అని చెప్పాడు” - మామయ్య జాలితో.

“యిదంతా అమ్మకి తెలుసా ?”

“లేదు. అమ్మకి యింజక్షను యిచ్చిన తర్వాత నాతోటి చెప్పాడు డాక్టరు”

నా కళ్ళల్లో నీళ్ళు తిరిగాయి కొంచెం యెక్కువగానే. చెంపలమీదికి జారాయి.

“అరేరే..... వానూ..... ఏమయ్యిందని. అమ్మకేం ఫర్వాలేదని చెప్పాగా” - భుజంమీద చేయివేసి అనునయంగా మామయ్య.

కళ్ళు తుడుచుకున్నాను. అమ్మ పక్కన బెడ్మీద కూర్చున్నా. అమ్మ ముఖంలోకి చూశా. ప్రశాంతంగా నిద్రపోతున్నట్లే వుంది పైకి కానీ ఆమె కళ్ళకింద పెద్దవిగా కన్పిస్తున్న నల్లటి చారలే చెబుతున్నాయి. ఆమె ఆరోగ్య స్థితిని ముఖమంతా పీక్కుపోయి ముప్పై ఐదేళ్ళ వయసుకే ముసలితనం వచ్చేసిన్నట్లుగా అక్కడక్కడా అప్పుడప్పుడే పడుతున్న ముడతలు. వూపిరి బలంగా వస్తుంటే గుండె ఎగిరెగిరి పడుతోంది.

నాకోసం, నేను చదివి ఇంజనీర్ని కావడం కోసం తన అనారోగ్యాన్ని ఏమాత్రం పట్టించుకోకుండా రేయింబవళ్ళు నేతనేస్తోంది. నా ఫీజులకనీ, పుస్తకాలకనీ, స్కూలు డ్రస్సులకనీ అయ్యే ఖర్చులకోసం తను తిండి కూడా సరిగా తినదు. ఏ పూటైనా నాకు కూరతో అన్నం పెట్టలేకపోతే కన్నీళ్ళు పెట్టుకుంటుంది.

రాత్రి పదిగంటలైనా మగ్గంలోంచి బయటకు రాకపోతే “యింక చాలమ్మా లేచిరా. కళ్ళు దెబ్బతింటాయి” అని నేనంటే “అలాగే నాన్నా. నువ్వెళ్ళి పడుకో పో. నేనొచ్చేస్తాగా” అని సర్దిచెప్పి గంట తర్వాతనే లేచొస్తుంది. అట్లా కష్టపడే, అట్లా తనని ప్రేమించే అమ్మకి నేనేం ఉపకారం చేస్తున్నాను? అమ్మకి మరింత బాధనీ, మరింత బరువునీ మోపటం తప్ప. యిదంతా నా చదువు మూలంగానే కదా వచ్చింది ? అంటే నేనే కదా అమ్మ ఆరోగ్యం యింతగా చెడిపోడానికి కారణం ?

మనసులో బాధ. విపరీతంగా గుండెని మెలిపెడుతున్నట్లు.

“ఈ వయసులోనే మీ అమ్మకి యిన్ని కష్టాలు వచ్చాయి. ప్లీ..... దేవుడు యెవరి నుదుట్టు యెట్లా రాస్తాడో యెవరికి తెలుసు ?” - మామయ్య, వేదాంత ధోరణి అంటారే అట్లాగా.

“మావయ్యా అమ్మని యింటికి యెప్పుడు తీసుకుపోవచ్చు ?”

“సాయంకాలం దాకా యిక్కడే వుంచమన్నాడు డాక్టరు. ఐనా మధ్యాహ్నం యింకోసారి వచ్చి చూస్తానన్నాడు. అప్పుడు నెబుతాడేమో సంగతి” - మామయ్య.

“సరే ఐతే. నువ్వెళ్ళులే మావయ్యా. అమ్మని నేను చూసుకుంటాలే” - నేను, పెద్దవాళ్ళన్నట్లుగా.

“నిజానికి నేనూ నువ్వెప్పుడొస్తావా అని చూస్తున్నా. యింటికెళ్ళి మళ్ళా మగ్గంలోకి దూరాలి కదా. నేస్తేనే కదా మన్లాంట్ కి పొట్ట గడిచేది. యిప్పటికే ఓ పూట పనిపోయింది. ఫర్లేదనుకో. వాకరికి సాయం చేస్తే తప్పేం లేదు కదా. అమ్మ బయటిదేం కాదుగా. నాకు పెద్దమ్మ కూతురు. అక్కేగా” - మళ్ళీ సర్ది చెప్పుకుంటున్నట్లు మామయ్య.

మామయ్య చెప్పింది నిజం. నేతగాడు ఓ పూట నేత మానినా కుటుంబానికి యిబ్బందే. పని వుంటున్నదే తక్కువ. అట్లాంటిది పని వున్నప్పుడు నేత నెయ్యకపోతే మరింత కష్టం.

“మావయ్యా. డాక్టరు ఫీజు, మందుల ఖర్చు ఎంతయ్యింది ?” - నేను, మనసులో ఆ డబ్బు ఎట్లా కట్టాలనే బెరుకుతో.

“అమ్మని డిశ్చార్జి చేసేప్పుడు బిల్లు యిస్తారా. అప్పటికీ నర్సుని అడిగాలే- ఎంతవుద్దని. నాలుగొందల యాభై అవుతుందని చెప్పింది. డాక్టరు రాసిచ్చే మందులు యింకో రెండొందలదాకా అవ్వొచ్చంట. యెందుకైనా మంచిదని వచ్చేప్పుడు పావుకారునడిగి ఐదొందలు తెచ్చాలే” - జేబులోంచి ఐదు వంద రూపాయల నోట్లు తీసిచ్చి - “సాయంకాలం డాక్టరుగారొచ్చాక నీ విషయం కొంచెం చెప్పకో. యేమైనా బిల్లు తగ్గిస్తాడేమో. మన లెక్కలు యింటికాడ చూసుకోవచ్చులే” - వెళ్ళిపోయాడు మామయ్య.

వంద రూపాయల నోట్లు జేబులో పెట్టుకున్నాను, జాగ్రత్తగా. చొక్కా జేబు బరువెక్కినట్లుగా వుంది. యింటికి వెళ్ళాక మామయ్యకి అవి తీర్చేదెట్లా? అమ్మకి మందులు కొనేదెట్లా ? యిప్పుడు అన్ని రూపాయలు యింట్లో వుండవని తెలుసు నాకు. వుంటే వందో, రెండొందలో వుంటాయి. మామయ్య పావుకారు నుంచి తీసుకొచ్చానన్నాడు. కాబట్టి వెంటనే యివ్వకపోతే బావుం డదు. అమ్మ చూస్తే.... మగ్గం నెయ్యకూడదయ్యే. యెట్లా ? మామయ్యకి తిరిగి యిచ్చేదెట్లా ?

మనసులో ఆలోచన తలుక్కున. అవును. అదే కరెక్టు. అట్లాగే చెయ్యాలి. అమ్మని యేదేమైనా యింక మగ్గంలోకి వెళ్ళనీకూడదు. మగ్గంలోకి నేను.... నేనే వెళ్ళాలి. అమ్మని జాగ్రత్తగా నేనే చూసుకోవాలి. చదువు.... చదువంటే.... అమ్మకంటే యెక్కువ చదువు ? అమ్మకి యెవరున్నారు నేను తప్ప ? అమ్మని నేను కాపాడుకుంటాను. □

ప్రత్యేక వ్యసం :

ఇరాక్ పై

అమెరికా దాడి :

నేపథ్య విశ్లేషణ

చంద్రశేఖర్

[ప్ర]పంచం లోనే అత్యధిక చమురు నిల్వలు ఉన్న రెండవ దేశం ఇరాక్ ను దురాక్రమించి కీలుబొమ్మ ప్రభుత్వాన్ని ప్రతిష్ఠించాలని అమెరికా తహతహలాడుతుంది. దానివలన రెండు ప్రయోజనాలను ఆశిస్తోంది. ప్రపంచం లోని చమురు నిల్వల్లో 65% ఉన్న మధ్యధరా ప్రాంతంపై వట్టు సాధించటంతోపాటు తనకి మార్కెట్ పోటీ దారులుగా ఉన్న జర్మనీ, జపాన్, ఫ్రాన్సు, చైనా తదితర దేశాలను తన చెప్పుచేతల్లో ఉంచుకోవటం అమెరికా లక్ష్యం. ఈ సామ్రాజ్యవాద ప్రయోజనాలు నెరవేర్చుకోటానికి అన్ని దేశాల, ప్రజల అభిప్రాయాన్ని, ఐక్యరాజ్య సమితిని, ప్రపంచ చట్టాన్ని అతిక్రమించటానికి సిద్ధంగా వుంది. ఈ క్రమంలో అనేక అవాస్తవాలు, తప్పుడు వాదనలు చేస్తుంది. ఇరాక్ ని పరిపాలిస్తున్నది నియంత అనీ, ఆ దేశ ప్రజలకు ప్రజాస్వామ్యం అందించటమే తన ధ్యేయం అని చెప్పుంది. అంతేకాక సద్దాం హుస్సేన్, ప్రభుత్వం వినాశకర ఆయుధాలను సమకూర్చుకుందనీ, అణు, జీవ, రసాయనిక ఆయుధాలు ఉత్పత్తి చేస్తున్నదనీ తద్వారా అమెరికా భద్రతకు ఇరాక్ ద్వారా తీవ్ర ముప్పు పొంది ఉందనీ చెప్తోంది. అల్-ఖైదా వంటి టెర్రరిస్టు సంస్థలను ఇరాక్ ప్రభుత్వం ప్రోత్సహిస్తుందనీ చెప్పుంది. ఎలాంటి ఆయుధ తనిఖీలతో సంబంధం లేకుండా నేరుగా దాడికి దిగటానికి భద్రతామండలి అనుమతి సంపాదించాలని అమెరికా చేసిన ప్రయత్నం దాని పోటీదారులైన జర్మనీ, ఫ్రాన్సుల వలన విఫలం అయింది. చివరికి బ్లిక్స్ నాయకత్వంలోని ఆయుధ తనిఖీ బృందం ఇరాక్ లో వినాశకర ఆయుధాలు తమకు కనబడలేదని అంటూ, దానర్థం అనలు లేవనే జెప్పడం కాదని వివరణ ఇచ్చింది. ఏది ఏమైనా, తమ ప్రయోజనాలు కాపాడుకోటానికి ఇరాక్ పై దాడిచేసి తీరతాం అని బుష్ అంటున్నాడు. ప్రస్తుతం భద్రతామండలిలో మరో తీర్మానం చేయటానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

మరోవైపు ఏ చీకటిరాత్రి బాంబుల జడివాన కురవనుందో అనే భయంతో 2 కోట్ల 20 లక్షల ఇరాక్ పౌరులు తలక్రిందులవుతున్నారు. 1991 జనవరిలో సీనియర్ బుష్ నాయకత్వంలోని సంకీర్ణసేన చేసిన దాడులవలన కలిగిన మారణహోమం నుండి ఇంకా వాళ్ళు పూర్తిగా కోలుకోలేదు. ఆ గాయాలింకా మానలేదు. అమెరికా జనాభా గణాంకశాఖ సర్వే ప్రకారం ఆ యుద్ధంలో 1,45,000 మంది చనిపోయారు. తర్వాత అమెరికా విధించిన ఆంక్షలవల్ల సరియైన ఆహారం, మందులు లభించక అయిదు లక్షలమంది పిల్లలు చనిపోయారని ఐక్యరాజ్యసమితికి చెందిన ఆహార, వ్యవసాయ సంస్థ ప్రకటించింది. నిరంతరాయంగా జరిగిన బాంబుదాడులకు వందలాది భారీ వంతెనలు, రోడ్లు, హైవేలు, విద్యుత్ ఉత్పత్తి కేంద్రాలు, చమురుశుద్ధి కర్మాగారాలు, రేడియో, టి.వి. కేంద్రాలు, రైలుబండ్లు, అనేక ఫ్యాక్టరీలు ధ్వంసం అయ్యాయి. చమురు బావులు అగ్నికి ఆహుతయ్యాయి. ఈ నష్టం కనీసం 190 బిలియన్ డాలర్లు (దాదాపు 80,000 కోట్ల రూపాయలు) ఉంటుందని అరబ్ డ్రవ్వనిధి సంస్థ అంచనా. అప్పటినుంచీ 1995 వరకు తీవ్ర ఆంక్షలు విధించారు. దానివలన ఆహారం, మందులు అందక, మరోవైపు చమురు అమ్మి ఆదాయం పొందే అవకాశం లేక ప్రజలు తీవ్రమైన దారిద్ర్యాన్ని అనుభవించారు. అనేకమంది చనిపోయారు. ఏ నియంతని తొలగించాలనే పేరుమీద దాడి చేసారో ఆ నియంతపై మరింతగా ప్రజలు ఆధారపడే పరిస్థితి ఏర్పడింది. ప్రభుత్వం ఇచ్చే ఆహారంకోసం క్యూలు కట్టడం సర్వసాధారణం అయ్యాయి. ఇప్పటికీ కూడా ఆంక్షలు ఏదో ఒక రూపంలో కొనసాగుతున్నాయి. వాళ్ళ గగనతలం మీద వాళ్ళకి హక్కులేదు. తమ విమానాలు తమ దేశంలో

తిరగటానికి వీలులేదు. ఆయుధ తనిఖీ బృందాల వేధింపు 1991 నుండి 1998 వరకు కొనసాగింది. 90-95% వినాశకర ఆయుధాలను ధ్వంసం చేశామని తనిఖీ ఇన్ స్పెక్టర్ స్కాట్ రిట్టర్ ప్రకటించాడు. ఈ బృందాలకు ఇరాక్ పూర్తిగా సహకరించింది. కాని అన్నీ సజావుగా సాగితే మళ్ళీ ఇరాక్ పై దాడి చేయటానికి కారణం ఏమి వుంటుంది? అందుకే అమెరికా ఈ తనిఖీ కార్యక్రమాలను పనిగట్టుకుని విచ్ఛిన్నం చేసింది. ఆ క్రమాన్ని స్కాట్ రిట్టర్ చాలా స్పష్టంగా వివరించాడు. ఆయుధ తనిఖీ బృందాలతో అమెరికా తన రహస్య ఏజంట్లను చొప్పించింది. ముఖ్య ఆయుధ తనిఖీదారు అయిన బట్టర్ అమెరికా రహస్య ఏజంటుగా పనిచేశాడని ఐక్యరాజ్యసమితి సెక్రటరీ జనరల్ కోఫి అన్నన్ బహిరంగంగా అంగీకరించాడు. తనిఖీ బృందాలకు సహకరించలేదనే పేరుమీద 1998లో మళ్ళీ క్లింటన్ బాంబుల వర్షం కురిపించాడు. ఈ రకంగా చూస్తే 1991 నుండి నిరంతరాయంగా అమెరికా దాడులకు ఇరాక్ ప్రజలు గురవుతూనే ఉన్నారు.

ఇరాక్ పై దాడికి అమెరికా చెప్పున్న కారణాలన్నీ కాకమ్మ కథలు అని తెలియనివారు లేరు. యుద్ధాన్ని నిరసిస్తూ యూరప్, అమెరికాలలో లక్షలాదిమంది ప్రదర్శనలు చేయటమే దానికి నిదర్శనం. అయినా, ఆ వాదనలను పరిశీలిద్దాం. ఒక్క అణ్వాయుధాన్ని తయారుచేయటానికి సరిపడిన శక్తిని సంపాదించుకోవడానికి కూడా ఇరాక్ కు ఏదెనిమిది సంవత్సరాలు పడుతుందనీ స్వయంగా సిఐఎ డైరెక్టర్ జార్జి టెనెట్ చెప్పాడు. అంతేకాకుండా ఇరాక్ జీవ, రసాయనిక ఆయుధాలను ఉత్పత్తి చేయబ్బేదనీ, టెర్రరిస్టు దాడులకు ప్రోత్సాహం ఇవ్వటంలేదని కూడా చెప్పాడు. (అందుకు ఆయనని పదవినుంచి తొలగించారు). నిజానికి జానియర్ బుష్ రమ్మిపెట్లే, వోల్ఫ్ విట్ట్ కండ్లెజా రైస్ తదితర నాయకుల ముందు ఒకప్పుడు ప్రపంచమంతా అసహ్యించుకున్న సిఐఎ మితవాదిగా మిగిలిపోయిందంటే పరిస్థితి ఎంత ఘోరంగా ఉందో అర్థం చేసుకోవచ్చు.

జీవ రసాయనిక ఆయుధాలు యుద్ధాల్లో వాడ కూడదని అంతర్జాతీయ చట్టం చెప్పుంది. కానీ ప్రపంచంలో అతిపెద్ద వినాశకర ఆయుధాల ఉత్పత్తి, అమ్మకందారు అమెరికానే. 1980-1988 మధ్య ఇరాన్-ఇరాక్ యుద్ధం జరిగినపుడు ఇరాక్ కు 72 ఓడలనిండా జీవ, రసాయనిక ఆయుధాలు పంపింది అమెరికానే. అదే ప్రాంతంలో ఇజ్రాయేల్ వద్ద 200 అణ్వాయుధాలు ఉన్నాయని అందరికీ తెలుసు. ప్రపంచంలో అనేక దేశాలవద్ద ఈ ఆయుధాలు ఉన్నాయని తెలిసినా ఇరాక్ మీదే ఎందుకు ఈ రాద్ధాంతం? కేవలం ఇరాక్ ను ఆక్రమించుకోవాలని అమెరికా నిర్ణయించుకోవటం వల్లనే ఈ కారణాలు వెతికే కార్యక్రమం మొదలయ్యింది.

ప్రతి సామ్రాజ్యవాదీ తన సామ్రాజ్యాన్ని రక్షించుకోవటానికి విస్తరించుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తాడు. అంతేకాక విస్తరణకు కొన్ని సమర్థనలను తయారుచేసుకుంటాడు. ప్రపంచంలో ఏదో ఒకచోట (తను కోరుకున్నచోట) తన దేశ ప్రయోజనాలకు ప్రమాదం కల్గిందనో, ఆ దేశం తనని నాశనం చేయటానికి ప్రయత్నిస్తుందనే పేరుమీదనో, తన మిత్రులకు ప్రమాదం పొంచి ఉందనే సాకుతోనో దాడిచేస్తాడు. ఏదో ఒక కారణం కనిపెడతాడు. కొంతమంది శత్రువులను కనిపెడతాడు. ఇది గతంలో సామ్రాజ్యాన్ని విస్తరించిన రోమ్, బ్రిటన్లు చేశాయి. ఇప్పుడు అమెరికా చేసేది కూడా అదే.

మధ్యధరా ప్రాంతంలో పశ్చిమదేశాల దోపిడి : మధ్యధరా ప్రాంతంలో అమెరికా తదితర పశ్చిమ దేశాల దాడులు కొత్తేమీకాదు. అందుకే యూరప్, అమెరికా దేశాలపట్ల అరబ్ ప్రజలలో తీవ్రమైన ద్వేషం ఏర్పడింది. 20వ శతాబ్దం మొదట్లో టర్కీలోని అటోమన్ సామ్రాజ్యం నుండి అరబ్ దేశాలు బయటపడ్డాయి. ఈ ప్రాంతాన్ని బ్రిటన్, ఫ్రాన్సులు

తమమధ్య పంచుకుని తమకు అనుకూలంగా వాటిని విభజించాయి. అరబ్ భాష మాట్లాడే ఆఫ్రికా దేశాలైన అల్జీరియా, మొరాకో, ట్యూనీషియాలను ఫ్రాన్సు; లిబియాని ఇటలీ; ఇరాక్, కువైట్, జోర్డాన్, పాలస్తీనాలను బ్రిటన్ వలసలుగా మార్చుకున్నాయి. తర్వాత 1918లో 'నానాజాతి సమితి' ఆధ్వర్యంలో భవిష్యత్తులో స్వయంపాలనకు సిద్ధం చేయటం అనే పేరుమీద ఆయా దేశాలను దత్తత రాజ్యాలుగా తిరిగి ఆ దేశాలకే అప్పగించారు. మొరాకో, ట్యూనీషియా అల్జీరియాలు ఫ్రాన్సు వలసలుగానూ, కువైట్ బ్రిటన్ రక్షిత ప్రాంతంగా కొనసాగుతూ వచ్చింది. అప్పటివరకు చమురు నిల్వలు వెలికితీయబడని సౌదీ అరేబియాని మాత్రం ఏ సామ్రాజ్యవాద దేశమూ పట్టించుకోలేదు. అప్పటినుంచీ ఈ ప్రాంత చమురు నిల్వలను నిరాటంకంగా కొన సాగించిన పశ్చిమ దేశాలు రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత మధ్యధరా ప్రాంతంలో 'ఇజ్రాయేల్' అనే కొత్త రాజ్యాన్ని ఏర్పరచాయి. పాలస్తీనా ప్రజలను దేశం లేని వాళ్ళుగా చేశారు. అప్పటికి ప్రపంచ ఆధిపత్యం చేజిక్కించుకున్న అమెరికా మధ్యధరా ప్రాంతంలో సోవియట్‌ని అడ్డుకునే పేరుమీద ఈ ప్రాంతంలో జోక్యం చేసుకోవారంభించింది.

ఈ చరిత్ర అంతటిలోనూ ఆ ప్రాంత ప్రజలకు తీవ్ర అన్యాయం జరిగింది. తమ ప్రాంత వనరులను, తాము అనుభవించకుండా, తమకు న్యంత నిర్ణయం లేకుండా పశ్చిమదేశాల పాలకులు చేస్తున్న కుట్రలను ఎదుర్కోవాలనే చైతన్యం రగుల్గొంది. ఈ క్రమంలోనే ఆ రాడికల్ అరబ్ జాతీయవాదం ముందుకు వచ్చింది. 1920ల నుండి ముందుకు వచ్చిన ఈ వాదంలో లౌకిక, మతతత్వపాపాలు రెండూ ఉన్నాయి. 1952లో ఈజిప్టులో అబ్దుల్ నాజర్ అధికారంలోకి రావడంతో లౌకిక జాతీయవాదం ఊపందుకుంది. అరబ్ భాష మాట్లాడే ప్రాంతం అంతా ఒకే దేశమని, ఇప్పుడు దేశాలు అని పిలవబడు తున్నవన్నీ అందులో రాష్ట్రాలు మాత్రమేనని వారి నమ్మకం. ఈ విభజన పశ్చిమదేశాల కుట్ర అనీ వాదిస్తారు. అందుకే సూయజ్ కాలువ జాతీయం చేయటం (1956) ద్వారా బ్రిటన్, ఫ్రాన్సుల అణచివేతను నిర్మూలించటం వంటి అనేక అభివృద్ధికరమైన చర్యలను చేపట్టిన నాజర్ 1962లో ఫిరీయాతో కలిసి యునైటెడ్ అరబ్ రిపబ్లిక్‌ను స్థాపించాడు. 1962లో సౌదీ రాజుల పాలనలోని యెమన్‌ని స్వాధీనం చేసుకున్నాడు. అప్పటినుంచీ అయిదు సంవత్సరాల పాటు నాజర్ కీ, సౌదీ రాజులకీ మధ్య జరిగిన పోరాటంలో అమెరికా సౌదీ రాజులను పూర్తిగా సమర్థించింది. ఈ కాలంలోనే లౌకిక అరబ్ జాతీయవాదానికి పోటీగా ముస్లిం మతవాదాన్ని అమెరికా ముందుకు తెచ్చింది. ఆ పోరాటంలో నాజర్ ఓడిపోవడంతో అప్పటివరకు మధ్యధరా ప్రాంతంలోని ప్రజల ఆశలకీ, ఆకాంక్షలకీ సజీవరూపంగా నిలచిన లౌకిక అరబ్ జాతీయ వాద ప్రభావం కూడా తగ్గిపోయింది. ఈ శూన్యం లోకి క్రమంగా ముస్లిం మతవాదం ప్రవేశించి 1980ల కల్లా బలపడింది. అనేక కారణాల రీత్యా అమెరికా ఈ మార్పులకు ప్రోత్సహిస్తున్నది. 1980లో ఆఫ్ఘనిస్తాన్ పై రష్యా దురాక్రమణ తర్వాత

ఈ గ్రూపులను ఒక త్రాటిపైకి తెచ్చి శిక్షణ, ఆయుధాలు, డబ్బు ఇచ్చి ఆఫ్ఘనిస్తాన్ లోని రష్యా సైనికులకు వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేయించే బాధ్యతను అమెరికా చేపట్టింది. ఈ క్రమంలోనే బిన్ లాడెన్ ను ముందుకు తెచ్చింది. 1991 లో ఇరాక్ పై న్యాయ యుద్ధం పేరుతో ప్రవేశించిన అమెరికా ఆ యుద్ధం తర్వాత కూడా కువైట్, సౌదీ అరేబియా, యెమన్, ఒమన్ తదితర దేశాల్లో యుద్ధ స్థావరాల్ని కొనసాగించింది. సౌదీ అరేబియా అంతర్గత వ్యవహారాల్లో జోక్యం చేసుకుంది. చమురు ధరలు ఒపెక్ పెంచకుండా సౌదీ అరేబియాని వాడుకుంది. ఈ క్రమంలో ముస్లిం తీవ్రవాదం మరింతగా పెరిగింది. జెనిన్ ప్రాంతంలో ఇజ్రాయేల్ కిరాతకాల వలన అనేక మంది యువకులు ఆల్ ఖైదాలో చేరిపోయారు.

మరోవైపు 1958 లో రాజరికాన్ని ఓడించి ఇరాక్ లో బాత్ సోషలిస్టు పార్టీ అధికారంలోకి వచ్చింది. 1970ల కల్లా సద్దాం హుస్సేన్ లౌకిక అరబ్ జాతి నాయకుడుగా గుర్తించబడ్డాడు. మొదట అమెరికా ప్రోద్బలంతోనూ, ఆ తర్వాత మరోదారి లేక పెరిగిపోయిన ఈ మతవాద వాతావరణంలో లౌకిక పార్టీ నాయకుడైన సద్దాం హుస్సేన్ కూడా తన వాదనలో ముస్లిం మతాన్ని, మత చిహ్నాలను వాడుకోవటం మొదలుపెట్టాడు. అమెరికా దాడి జరిగి సద్దాం ప్రభుత్వాన్ని కూల్చి వేయటం జరిగితే అది 'మధ్యధరా ప్రాంతంలో లౌకిక జాతీయవాదానికి పూర్తిగా నూకలు చెల్లి ముస్లిం మతవాదం మరింతగా విజృంభించే అవకాశం వుంది. అదే జరిగితే మహిళల హక్కులు పూర్తిగా కాలరాచివేయబడతాయి.

ఇరాక్ పై దాడికి జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, రష్యా, చైనా వ్యతిరేకత :

ఇరాక్ పై అమెరికా సైనిక చర్యను జర్మనీ, ఫ్రాన్సులు గట్టిగా వ్యతిరేకిస్తుండగా రష్యా, చైనాలు వారి వైఖరిని సమర్థిస్తున్నాయి. ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ సైనిక చర్య అంగీకారం కాదని జర్మనీ అంటుండగా, ఫ్రాన్సు మాత్రం అందుబాటులో ఉన్న అన్ని అవకాశాలను వినియోగించుకున్న తర్వాత చివరి చర్యగా మాత్రమే సైనికచర్య జరపాలని అంటుంది. చైనా, రష్యాలు ఫ్రాన్సు వైఖరిని సమర్థిస్తున్నారు. దాడిని మొదట్లో వ్యతిరేకించిన అనేక దేశాలు (ఉదా॥ బెల్జియం, కెనడాలు) ఇప్పుడు సమర్థిస్తున్నాయి. చివరికి జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, రష్యా, చైనాలు కూడా అమెరికా సైనిక చర్యకు పచ్చజెండా ఊపక చేసేదేమీ లేకపోవచ్చు. అయినప్పటికీ అమెరికాకీ, వారికీ మధ్య ఉన్న వైరుధ్యాలను మనం అధ్యయనం చేయటం అవసరం. మధ్యధరా ప్రాంత చరిత్ర తరచిచూస్తే ఈ దేశాలకు ఇరాక్ ప్రజలపై గాని, ఆ ప్రాంత ప్రజలపైగాని ప్రేమాభిమానాలు లేవని అర్థం అవుతుంది. మరి అమెరికా దాడిని వాళ్ళు ఎందుకు వ్యతిరేకిస్తున్నట్లు ? ప్రపంచ మార్కెట్ పై పెరిగిపోతున్న అమెరికా గుత్తాధిపత్యాన్ని అడ్డుకోవటమే వీరి లక్ష్యం. దీనిని అర్థం చేసుకోవాలంటే ఒకసారి చరిత్రలోకి వెళ్ళక తప్పదు.

ఐరోపా దేశాలకు అమెరికాకు మధ్య చిరకాల మైత్రి 'నాటా' కూటమి రూపంలో గత

50 సంవత్సరాలుగా కొనసాగుతుంది. అయితే ఈ మైత్రిలో ఘర్షణ కూడా ఉంది. బలమైన సోవియట్ రష్యా, దాని వార్సా కూటమి కింద తూర్పు ఐరోపా సోషలిస్టు దేశాలు ఉన్నంతవరకు (అంటే రెండవ ప్రపంచ యుద్ధకాలం నుండి 1990 వరకు) జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, ఇంగ్లండు తదితర దేశాలు అమెరికా రక్షణను కోరుతూ వచ్చాయి. వాళ్ళకున్న కమ్యూనిస్టు భయాన్ని, రష్యా భయాన్ని వాడుకుని ప్రచ్ఛన్న యుద్ధ అవసరాల పేరుమీద వారిపై పెత్తనం అమెరికా చెలాయించింది. ఐరోపా దేశాలకు స్వంత విదేశీ, రక్షణ విధానాలంటూ లేకుండా చేసింది. 'నాటా' సైనిక బలగాల ద్వారా యూరప్ లో మార్కెట్ ను చేజిక్కించుకోగలిగింది. అప్పటివరకు బ్రిటన్, ఫ్రాన్సు, జర్మనీల మార్కెట్ గా ఉన్న ప్రాంతాల్లో, దేశాల్లో తన వర్తకాన్ని పెంచుకోగలిగింది. కమ్యూనిజం బూచిని చూపగలగడం అమెరికా ప్రపంచ ఆధిపత్యపు ఎత్తుగడలకు ఒక మంచి అవకాశంగా దొరికింది. అయితే 1945-1989 మధ్యగల ఈ కాలంలో అమెరికా, యూరప్ సంబంధాల్లో అనేకసార్లు ఘర్షణలు చోటుచేసుకున్నాయి. అమెరికా ఆధిపత్యానికి అహంకారానికి యూరప్ లో ఆగ్రహ వేశాలు పెల్లుబిగాయి. ఆ క్రమంలోనే ఫ్రాన్సులో, డీగాల్ అధ్యక్షుడుగా ఉన్న కాలంలో, ఆఫ్రికాలోని తమ మార్కెట్ ప్రయోజనాలను అమెరికా దెబ్బతీస్తుందని ప్రకటించింది. అమెరికా, యూరప్ సంయుక్తంగా ఏర్పాటు చేసిన 'నాటా' సైనిక నాయకత్వం నుండి బయటకు వచ్చింది. ఆ కారణంగా పారిస్ లో అప్పటివరకు ఉన్న 'నాటా' కేంద్ర కార్యాలయాన్ని బెల్జియంలోని బ్రస్సెల్స్ కు మార్చారు. "అమెరికా అణుబాంబును ఆసియాపై రెండుసార్లు వేసింది. కాని యూరప్ పై రోజూ డాలర్ తో దాడిచేస్తుంది" అని అప్పట్లో డాగాల్ అన్నాడు. అమెరికా వ్యతిరేకతను మిగతా ఆ యూరప్ దేశాలు కూడా ఏదో ఒక స్థాయిలో వ్యక్తం చేస్తూ వచ్చాయి. వియత్నాం యుద్ధం అర్థం లేనిదనే, బాధ్యతా రాహిత్యం అనీ యూరప్ దేశాలు అన్నీ ఖండించాయి. అయితే సోవియట్ రష్యా, సోషలిస్టు యూరప్ దేశాలపట్ల ఊహాత్మక భయం, ప్రజల్లో కమ్యూనిజం వ్యాపించగలదనే పాలకవర్గాల భయంతోపాటు రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంనుండి అప్రతిహతంగా 1973 వరకు ఆర్థికంగా పురోగమించటం వలన అమెరికా ఆధిపత్యాన్ని యూరప్ దేశాలు సహించాయి.

1991లో సోవియట్ యూనియన్ పతనం కావడం, తూర్పు యూరప్ దేశాలలో కూడా సోషలిస్టు ప్రభుత్వాలు కూలిపోవడంతో అమెరికా, యూరప్ దేశాల మధ్య అప్పటివరకు స్నేహ బంధానికి ఉన్న ప్రాతిపదిక పోయింది. మరోవైపు సోషలిజాన్ని కూల్చివేసిన ఘనత, జర్మనీని విలీనం చేసిన ఖ్యాతి తనదేనంటూ అమెరికా చెప్పుకుంది. నిజానికి అమెరికా దౌత్యవేత్తల మాటల్లో చెప్పాలంటే సోవియట్ యూనియన్ కూలటం మూడవ ప్రపంచ యుద్ధంలో అమెరికా సాధించిన విజయం. ఆ రకంగా అమెరికా పలుకుబడి 1990ల తొలి సంవత్సరాల్లో యూరప్ తో సహా అన్ని

దేశాల్లో పెరిగింది. కానీ కొద్ది సంవత్సరాల్లోనే అమెరికా వ్యతిరేకత యూరప్ అంతటా పెరిగింది.

'నాటో' కూటమి ఏర్పడిన ప్రయోజనం నెరవేరినా, కమ్యూనిజం భయం లేకపోయినా 'నాటో'ని కొనసాగించి యూరప్ దేశాలపై ఆధిపత్యం కొనసాగించాలని అమెరికా ప్రయత్నిస్తుంది. యూరప్ దేశాలు అన్నీ కలిస్తే తమకన్నా ఆర్థికంగా, మిలటరీపరంగా బలమైన శక్తువు అవుతుందనే గ్రహింపుతో అమెరికా వ్యవహరించింది. మరోవైపు యూరప్ దేశాలు 1991 నుండి తమ దేశాల రాజకీయ, ఆర్థిక, సైనిక ఐక్యతకు ప్రయత్నించడం ద్వారా అమెరికా ఆధిపత్యాన్ని ధిక్కరిస్తూ వచ్చారు. సీనియర్ బుష్ కాలంలోనూ, ఆ తర్వాత కూడా ఈ ప్రయత్నాలను విఫలం చేయటానికి అన్ని ప్రయత్నాల్నీ అమెరికా చేసింది. జర్మనీ, ఫ్రాన్సు తదితర దేశాలలో పశ్చిమ యూరోపియన్ యూనియన్ ను ఏర్పరచి దానిని యూరోపియన్ యూనియన్ భద్రత, సైనిక విభాగానికి లోబడి పనిచేసేలా 1991 డిసెంబరులో మేస్ట్రీచ్ సమావేశంలో నిర్ణయించారు. అంతేకాక 1995 నుండి పనిచేసేలా యూరో కార్పస్ అనే సంయుక్త సైన్యాన్ని ఏర్పాటు చేస్తామని జర్మనీ, రష్యాలు ప్రకటించాయి. ఈ కార్యాచరణను వమ్ము చేయటానికి రూపొందించిన అమెరికా పత్రాన్ని (DPG-Defence Planning Guidance) 1992 మార్చిలో న్యూయార్క్ టైమ్స్ బయట పెట్టింది.

తీవ్రమైన అమెరికా ఒత్తిడివలన యూరప్ దేశాలు 'నాటో' లో కొనసాగేటట్లుగానూ, పశ్చిమ యూరోపియన్ యూనియన్, నాటోలు సంయుక్త మిలటరీ కమాండ్ ఆధ్వర్యంలో పనిచేయటానికి, చాలాకాలం తర్వాత సైనిక సంచాలక కార్యాలయంలో ఫ్రాన్సు పాల్గొనటానికి అంగీకరించటమూ 1994 జనవరి 'నాటో' చర్చల్లో జరిగింది. ఫ్రాన్సు, జర్మనీల యూరో సైన్యం 50,000 మందితో ప్రారంభం అయింది. కాని ఒప్పందం ప్రకారం అది అమెరికా దేశస్థుడైన 'నాటో' సైనిక కమాండర్ ఆధ్వర్యంలో పనిచేయాలి.

జర్మనీ, ఫ్రాన్సుల ప్రాబల్యాన్ని తగ్గించటానికి అమెరికా తూర్పు యూరప్ దేశాలైన పోలాండ్, హంగరీ, చెక్ రిపబ్లిక్ తదితర దేశాల్ని పూర్తిస్థాయి సభ్యులుగా 1999 లో తీసుకుంది. దీనివలన అనేక ప్రయోజనాలు ఉన్నాయి. 'నాటో' కి ఒక నూతన కార్యక్రమం ఏర్పడుతుంది. యూరప్ పై ఆధిపత్యం నిలబడుతుంది. అంతేకాక బోయింగ్, మోటార్ లా, టీఆర్డబ్ల్యు (TRW), యునైటెడ్ టెక్నాలజీస్ వంటి అమెరికా ఆయుధ తయారీ కంపెనీలు : ఈస్ట్ మన్-కోడ్క్, ఫోర్డ్, జనరల్ మోటార్స్ వంటి సాధారణ వస్తువుల్ని అమ్మే కంపెనీలు ఈ 'నాటో' విస్తరణను బహిరంగంగా కోరుకున్నాయి. అప్పటికే జర్మనీ ఆ దేశాల్లోనూ, రష్యాలోనూ తన మార్కెట్ ను ఏర్పరచుకుంది. వాటిని 'నాటో'లోకి తీవటం ద్వారా తన ప్రాబల్యాన్ని ఆ దేశాల్లో పెంచుకోవటానికి అమెరికా మార్గం సుగమం చేసుకుంది.

అమెరికా ఆధిపత్యాన్ని నహించలేక ఎదుర్కొన్న యూరప్ దేశాలకు కొన్ని బలహీనతలు ఉన్నాయి. వర్తమాన ప్రపంచంలో తిరుగులేని

శక్తిగా ఉన్న అమెరికాతో పూర్తిగా తెగతెంపులు చేసుకోలేకపోవటంతోపాటు వాళ్ళలోని అంతర్గత విభేదాలు అమెరికాకు లాభిస్తున్నాయి. ఆ ప్రాంతంలో జర్మనీ, ఫ్రాన్సులకు వ్యతిరేకంగా బ్రిటన్ ను, తదితర చిన్న దేశాలను అమెరికా విజయవంతంగా ఉపయోగించుకోగలుగుతుంది. ఆసియాలో జపాన్ 'తూర్పు ఆసియా ఆర్థిక ప్రాంతం' ఏర్పరచి తన మార్కెట్ ను విస్తరించుకోకుండా అమెరికా ప్రయత్నిస్తుంది. ఈ క్రమంలో ఒకరి మార్కెట్ లో మరొకరు చొచ్చుకుపోవటానికి వధికాలు వేస్తున్నారు. మొత్తంమీద చూస్తే కమ్యూనిజం, సోవియట్ రష్యాల భయంతో సామ్రాజ్యవాద దేశాలు కప్పిపుచ్చుకున్న మార్కెట్ విభేదాలు ఇప్పుడు మళ్ళీ తీవ్రతం అవుతున్నాయి.

అందుకే మధ్యధరా ప్రాంతంలో పట్టు సంపాదించటాన్ని అడ్డుకుని అమెరికా సామ్రాజ్యవాద విస్తరణ వ్యూహాలను ఎదుర్కొనే సమయం ఇదే అని ఈ దేశాలు భావిస్తున్నాయి. భవిష్యత్తులో చమురు అవసరాలకు అమెరికాపై పూర్తిగా ఆధారపడే పరిస్థితి రాకుండా చూసుకోవాలనేది వారి లక్ష్యం. ఈ ప్రధాన కారణంతో పాటు, ప్రస్తుతం ఇరాక్ లో చమురు వెలికితీత, చమురు బావుల అభివృద్ధికి సంబంధించిన లక్షల కోట్ల రూపాయలు విలువచేసే కాంట్రాక్టులను ఫ్రాన్సు, రష్యాలు పొంది వున్నాయి. ఒక అంచనా ప్రకారం దాదాపు 50 లక్షల కోట్ల రూపాయల విలువ చేసే ఈ కాంట్రాక్టుల్లో 69 శాతం ఫ్రాన్సు, రష్యాలు చేజిక్కించుకున్నాయి. ఇలా కాంట్రాక్టులు సంపాదించిన ఇతర కంపెనీలు చైనా, ఇండియా, ఇండోనేషియా, స్పెయిన్ లవి. ఒకవేళ అమెరికా దాడి విజయవంతం అయితే చమురు ధరలు తగ్గించేస్తుంది. దీనివలన చమురు అమ్మి ఆదాయం పొందుతున్న రష్యా ఇబ్బందుల్లో పడుతుంది. మరోవైపు ఫ్రాన్సు, జర్మనీలలో చెప్పుకోతగిన స్థాయిలో ఉన్న ముస్లిం జనాభాలో అమెరికా (ఇరాక్) దాడి వలన టెర్రరిజం వ్యాపించి సమస్యగా మారవచ్చనే భయం ఆయా దేశాలకు వుంది.

యుద్ధ వ్యతిరేకత : ఇప్పుడు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ముఖ్యంగా యూరప్, అమెరికాల్లో ప్రజలు యుద్ధాన్ని వ్యతిరేకిస్తున్నారు. లక్షలాది మంది ప్రదర్శనలు చేస్తున్నారు. కెనడి 1970లో వియత్నాంకి సేనలు పంపిన మూడేళ్ళ తర్వాత జరిగిన ప్రదర్శనలు, యుద్ధానికి ముందే అమెరికాలో నేడు జరుగుతున్నాయి. యుద్ధ వ్యతిరేక ప్రదర్శనలు అమెరికా ప్రధాన ప్రవంతాని తాకాయని ఇరాక్ పై దాడికి అనుకూలమైన న్యూయార్క్ టైమ్స్ పత్రిక కూడా అంగీకరించింది. ఫిబ్రవరి మూడవ వారంలో లండన్ లో జరిగిన ప్రదర్శనలో కనీసం ఎరుగని స్థాయిలో 15-20 లక్షల మంది పాల్గొన్నారు. యుద్ధానికి వ్యతిరేకంగా పెరుగుతున్న ప్రజాభిప్రాయం బహుశా దాడిని మరికొంతకాలం వాయిదా వేయించగలదేమో. కానీ, అంతిమంగా పెట్టుబడి ప్రయోజనాలే దాడిచేయాలా వద్దా అనేది నిర్ణయిస్తాయి. కాబట్టి దాడి తప్పకపోవచ్చు.

అమెరికా అసలు పథకం : అమెరికా ఇరాక్ పై దాడిచేసి కీలుబొమ్మ ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేయటం సామ్రాజ్యవాద చరిత్రలో మరో నూతన అధ్యాయానికి నాంది వలకనుంది. సోవియట్ యూనియన్ పతనమైన కారణంగా ఏర్పడిన ఏకధృవ (unipolar) ప్రపంచాన్ని

మరింతగా గట్టిపరచుకోవటం, మధ్యధరా ప్రాంతాన్ని చేజిక్కించుకుని ప్రపంచంలో పరిమితంగా ఉన్న చమురు నిల్వలపై పట్టు సంపాదించడం, తద్వారా తనకు మార్కెట్ పోటీ దారులుగా ఉన్న ఫ్రాన్సు, జర్మనీ, జపాన్, రష్యా, చైనాలను అణచివేయటం - ఈ దశలో అమెరికా లక్ష్యాలు.

మధ్యధరా ప్రాంతంలో సైనిక ఆధిపత్యాన్ని నెలకొల్పటం అమెరికా దీర్ఘకాల వ్యూహాల్లో ఒకటి. దీనికి బీజాలు 1942లో తయారుచేసిన 'విశాల ప్రాంత పథకం'లో ఉన్నాయి. అప్పటినుంచీ అమెరికా ఈ ప్రాంతంలో, తన ప్రయోజనాలను దెబ్బతీస్తాయనుకున్న ప్రభుత్వాలను పడగొట్టింది. వివిధ దేశాల ప్రభుత్వాలను పడగొట్టింది. అధికారంలోకి రాగానే విదేశీ చమురు కంపెనీలను జాతీయం చేసిన ఇరాన్ లోని మొసాడెక్ ప్రభుత్వాన్ని 1953లో కూలదోయటం అందులో భాగమే. స్వంత చమురు విధానం, స్వంత విదేశీ విధానం ఉన్న ఇరాక్ వల్ల తన చమురు ప్రయోజనాలకు, తన ఏజంటు ఇజ్రాయేల్ ప్రయోజనాలకు మధ్యధరా ప్రాంతంలో ముప్పు రానున్నదని అమెరికా గ్రహించింది. జానియర్ బుష్ అధికారంలోకి రాకముందు ప్రకటించిన నూతన శతాబ్ది అమెరికా పథకం (PNAC) లో ఇరాక్, చైనాలో ప్రభుత్వాలను మార్చటం అనేది ఒక లక్ష్యం. ఉత్తరకొరియా, లిబియా, సిరియా, ఇరాన్ లు కూడా అమెరికాకు కావాలి అనీ, అధునాతన జీవాయుధాలు పొందటం అవసరం అనీ పేర్కొన్నారు. సెప్టెంబరు 11న జరిగిన టెర్రరిజం దాడి తర్వాత ప్రకటించిన "టెర్రరిజంపై అంతర్జాతీయ పోరు"లో సద్దాం హుస్సేన్ ని పదవీచ్యుతుడిని చేయటం ఒక భాగం. ఇంత స్పష్టంగా దాడి లక్ష్యాలను ప్రకటించాక ఆయుధ తనిఖీలతో పని ఏముంటుంది ?

సద్దాంను దించివేసి ప్రవాసంలో ఉన్న ఇరాక్ నేషనల్ కాంగ్రెస్ నాయకుడు అహమ్మద్ చలాబీ నాయకత్వంలో కీలుబొమ్మ ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పరచాలనీ, అమెరికా సేనలను శాశ్వతంగా ఇరాక్ లో ఉంచాలని అమెరికా పథకం. చమురు నిల్వలు పుష్కలంగా ఉన్న ఉత్తరప్రాంతంలోని కిర్కుక్ ను విభజించాలనీ, ఇరాక్ లోని చమురు బావులన్నింటినీ ప్రైవేటీకరించాలనీ ప్రతిపాదనలు ఉన్నాయి. అక్కడినుండి ఆ ప్రాంతంలోని మిగతా దేశాలపై తన ప్రయోజనాలు కాపాడుకునే చర్యలు చేపట్టాలనే పథకం కూడా వుంది. ఇరాక్ పై దాడికి మరొక ప్రధాన కారణం పశ్చిమాసియా శాంతి చర్చల్లో పాల్గొనేవారుల మెడలువంచి ఇజ్రాయేల్ కి అనుకూల ఒప్పందాన్ని ఖరారు చేయటం. అంతేకాకుండా ఇరాక్ లో కీలుబొమ్మ ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పరచి సైనిక స్థావరాన్ని నెలకొల్పితే ఇరాన్ ని అన్నివైపుల నుండి అమెరికా సైనిక బలగాలు చుట్టుముట్టినట్లవుతుంది. ఈ స్థితిలో ఇరాన్ అమెరికా చెప్పినట్లు చేయక తప్పదు. ఇజ్రాయేల్ లో తీవ్ర సామ్రాజ్యవాద కాంక్ష కలిగిన షరాన్ అధికారంలోకి రావడంతో మధ్యధరా ప్రాంతంలో ఒక్క ఇరాక్ పైనే కాక అనేక దేశాలపైకి దాడి చేయటానికి మార్గం సిద్ధం అయింది.

చమురు ప్రయోజనాలు : ప్రపంచంలోని చమురు నిల్వల్లో 2% ఉన్న అమెరికా 25% చమురుని వాడుతోంది. పెట్రోలియం ఎగుమతి దారీ దేశాల సంస్థ (ఒపెక్) ఉత్పత్తిని తగ్గించి ధరలను పెంచే వ్యూహాన్ని అనుసరిస్తుంది. దీనిని

ఎదుర్కోవటానికి సౌదీ అరేబియాని వాడుకుని ధరలు పెరగకుండా ఒపెక్ ఇచ్చిన కోటాకన్నా ఎక్కువ ఉత్పత్తి చేయిస్తుంది. అయితే దీర్ఘ కాలంలో ఈ పద్ధతికి పరిమితులున్నాయి. అందుకే ఇరాక్ ను తన ఆక్రమణలో ఉంచు కోవటంగానీ, కీలుబొమ్మ ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పరచటం గాని అవసరం. ఇరాక్ లో 112 బిలియన్ బ్యారళ్ళు (1 బ్యారల్ అంటే 31½ గ్యాలన్లు) చమురు నిల్వలు ఉన్నాయి. ఇంకా వెలికితీయని నిల్వలు 220 బిలియన్ బ్యారళ్ళు ఉండవచ్చని అమెరికా ఇంధన శాఖ అంచనా. ప్రస్తుతం ఇరాక్ లో ఉన్న 72 బావుల్లో కేవలం మూడోవంతు బావులనుండి మాత్రమే చమురు వెలికితీస్తున్నారు. మొత్తంమీద ప్రపంచంలో 12% చమురు నిల్వలు ఇరాక్ లో ఉన్నాయి. అంతేకాక ఇరాక్ లో చమురు వెలికితీయటం తక్కువ ఖర్చుతో కూడుకున్నదీ, తక్కువ గంధకం శాతం కలిగిందీనూ. దీనివలన శుద్ధిచేయటం సులభం. అమెరికా తన అవసరాలలో 52% దిగుమతి చేసుకుంటుంది. భవిష్యత్తులో ఇది 65% పైగా పెరగవచ్చు. మరోవైపు ఇరాక్ లాంటి ముఖ్యమైన చమురు దేశంలో కాంట్రాక్టుల కోసం అమెరికా కంపెనీలు - ఎక్సాన్ మొబైల్, చెప్రాన్ టెక్సాకో ఎదురుచూస్తున్నాయి. సద్దాం హుస్సేన్ ప్రభుత్వం ఇప్పటివరకు ఇచ్చిన కాంట్రాక్టులన్నీ ప్రాన్సు, రష్యా, చైనా, స్పెయిన్, ఇండియా, ఇండోనేషియా లకే. యుద్ధం వలన లాభవడే అమెరికా చమురు కంపెనీల్లో జూనియర్ బుష్, డిక్ చెనీ, కండలేజా రైసెలు భాగస్వాములు కూడా.

ఇరాక్ ని ఆక్రమించుకుని ఇరాన్ పై కూడా నయాన్, భయాన్ పట్టు సాధిస్తే కాస్పియన్ సముద్రం నుండి ఆఫ్ఘనిస్తాన్, పాకిస్తాన్ ల మీదుగా వేయ తలపెట్టిన పైపులైనుకి మార్గం సుగమం అవుతుంది. అంతేకాకుండా నిపుణుల అంచనా ప్రకారం ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ల నూ, పాకిస్తాన్ లో కూడా భారీగా చమురు నిల్వలు ఉన్నాయి. ఆఫ్ఘనిస్తాన్ లో ప్రపంచంలోని 6% చమురు, 40% సహజవాాయు నిక్షేపాలు ఉన్నాయి. సెప్టెంబరు 11 దాడికి ముందునుండే అమెరికా ఆఫ్ఘన్ పై దాడి తప్పదని చెప్పటం బహుశా అందుకే కావచ్చు నేమో. ఆఫ్ఘన్ లో కీలుబొమ్మ ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పరచారు. కనుక తర్వాత గురి పాకిస్తాన్ పైన ఉందా అనే అనుమానాలు ఉన్నాయి. అమెరికా తర్వాత లక్ష్యం పాకిస్తాన్ కావచ్చు అని ఇటీవల ముషారఫ్ ప్రకటించటం దీనికి నిదర్శనంగా చెప్పున్నారు.

అయితే కేవలం చమురు అందుబాటు, కంపెనీల లాభాలు మాత్రమే అమెరికా సామ్రాజ్యవాద వ్యూహాన్ని నిర్ణయించవు. మొత్తం ప్రపంచాన్ని తన పోటీదారులమీద పట్టు సాధించటంలో ఆర్థిక ప్రయోజనాలు ప్రధానం. ఇతర రాజకీయ సైనిక అంశాల్ని కూడా మనం పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. ఇక్కడ చెప్పుకోవాల్సిన మరొక విషయం ఏమంటే యుద్ధం వలన చమురు ధరలు పెరుగుతాయి. కాబట్టి యుద్ధాన్ని వ్యతిరేకించాలనే వాదన ముందుకు వస్తుంది. కాని అమెరికా యుద్ధం చేయటం దీర్ఘకాలంలో చమురు ధరలను తగ్గించటంకోసమే అనేది ఈ వాదన పట్టించుకోదు. అంతేకాకుండా యుద్ధం మొదలైన వెంటనే చమురు ధరలు తగ్గించటానికి అమెరికా అధ్యక్షుడు 'వ్యూహాత్మక చమురు నిల్వలు' విడుదల చేసే అవకాశం వుంది. ఇట్లా

విడుదల చేయటంద్వారా యుద్ధం పట్ల ప్రజా వ్యతిరేకతను తగ్గించటానికి ప్రయత్నిస్తారు. సామ్రాజ్యవాద దేశాల మధ్య పోటీ తప్పనిసరి. ఆ పోటీ యుద్ధాలకు దారితీయటం కూడా అంతే తప్పనిసరి. మొదటి, రెండవ ప్రపంచ యుద్ధాలు అట్లా వచ్చినవే. అయితే రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత సోవియట్ రష్యాబలం పెరగటం, చైనా, తూర్పు యూరప్ తదితర దేశాలు సోషలిస్టు క్యాంపులో చేరటంతో పరిస్థితిలో మార్పు వచ్చింది. నూతనంగా, అగ్ర రాజ్యంగా అవతరించిన అమెరికాతో సహా అన్ని సామ్రాజ్యవాద దేశాలకు తమ దేశాలలో కమ్యూనిజం వ్యాపిస్తుండేమోననే భయం, సోవియట్ యూనియన్ దాడి చేస్తుండేమోననే భయం వుండేవి. ఈ భయాల్ని ఆసరా చేసుకుని అమెరికా, సోవియట్ యూనియన్ నిలవరించే పేరుతో తన ఆధిపత్యాన్ని కొనసాగించింది. 1990 నాటికి సోషలిస్టు దేశాలు పతనం కావటంతో 1990 జూలై 5న 'నూతన ప్రపంచ వ్యవస్థ' ఏర్పడిందని సీనియర్ బుష్ ప్రకటించాడు. 1970, 1980 లలో ప్రపంచ మార్కెట్ పై అమెరికా పట్టు కొంతమేరకు తగ్గింది. ఆ కాలంలో పశ్చిమ యూరప్, జపాన్ దేశాలు అమెరికాకన్న మెరుగైన ఆర్థికాభివృద్ధిని సాధించి అమెరికాకన్న ముందు నిలవగలిగా. అయితే 1990లో వచ్చిన సమాచార సాంకేతిక విప్లవాన్ని ఉపయోగించుకుని అంతకుముందు రెండు దశాబ్దాల్లో సాధించలేని ఆర్థికాభివృద్ధిని అమెరికా సాధించింది. మరోవైపు పశ్చిమ యూరప్ దేశాలలో ఆర్థికాభివృద్ధి క్షీణించింది. జపాన్ కనీవిని ఎరుగని మాంద్యంలో చిక్కుకుంది. అంతేకాక యూరప్ దేశాలు ఆశించినంతగా ఐక్యం కాలేకపోయాయి. ఈ పరిస్థితిలో అమెరికా ప్రపంచ మార్కెట్ పై తన ఆధిపత్యాన్ని పునరుద్ధరించుకోగలిగింది. ఇప్పుడు ఈ ఆధిపత్యాన్ని మరింతగా గట్టిపరచుకోవటమే దాని ద్యేయం. ఈ అభివృద్ధి క్రమాన్ని గమనిస్తే ఇరాక్ పై దాడి ఆ దేశంనుండి ప్రమాదం పొంచి ఉండటంవలన కాక ఇప్పుడు ఏ దేశంపైనైనా బలవ్రయోగం చేయటానికి వెనకాడనని నిరూపించటంకోసం, అంతేకాక పూర్తిస్థాయి సామ్రాజ్యాన్ని నెలకొల్పాలనే ప్రయత్నం వుంది. 1991లో భద్రతామండలిని పావుగా వాడుకుని, తీర్మానాలకు కట్టుబడటం లేదనే పేరుతో ఇరాక్ పై సంక్షిప్త సేనలతో దాడిచేసిన అమెరికా 1999లో కొసావోలో ఐక్యరాజ్యసమితి తీర్మానాలలో పని లేకుండా 'మానవ దృక్పథం', 'మానవ హక్కుల పరిరక్షణ' పేరుతో జోక్యం చేసుకుంది. నూతన శతాబ్దంలో అనలు అంతర్జాతీయ చట్టంతో సంబంధం లేకుండా తన ప్రయోజనాలను కాపాడుకోవటానికి, ఏ దేశమూ తనని ఎదిరించలేని పరిస్థితి కల్పించటానికి అవసరం అనుకుంటే ముందుగా (pre-emptive) దాడులు చేస్తానని స్పష్టంగా చెప్పింది. 2002 సెప్టెంబరులో విడుదల చేసిన అమెరికా జాతీయ భద్రతా వ్యూహం అక్షరాలా అదే. ఈ క్రమంలో అమెరికా మేధావుల్లో, పత్రికల భాషలో 'సామ్రాజ్యం', 'సామ్రాజ్యవాదం' అనే పదాలు అంగీకారం అయిపోయాయి. దేశాల సార్వభౌమత్వం వేగంగా అంతరిస్తూ దాని స్థానంలో ప్రపంచ సార్వభౌమత్వం లేదా సామ్రాజ్యం ఏర్పడింది అనీ, ఈ మార్పుకి కారణం ఏ దేశమూ

ప్రభావితం చేయలేని విధంగా అంతర్జాతీయ మార్కెట్ సమాచార విప్లవం వలన ప్రపంచీకరణ చెందటమే అనే వాదన ముందుకు వచ్చింది. తెచ్చిన మైకేల్ హార్ట్ అంటోనియా నెగ్రి రాసిన 'సామ్రాజ్యం' (empire) అనే పుస్తకానికి అమెరికా విస్తృత ప్రాచుర్యం కల్పించింది. ఇటీవల కాలంలో అమెరికా ప్రభుత్వం తీసుకున్న అనేక చర్యలు విస్తృతమైన దాడులకు సిద్ధం అవుతుందనే వాదనకు బలం చేకూరుస్తున్నాయి. క్రిపణి రక్షక వ్యవస్థను నెలకొల్పటం ఖండాంతర క్రిపణి వ్యతిరేక ఒప్పందం నుండి బయటకు రావటం, అంతర్జాతీయ క్రిమినల్ కోర్టు పరిధినుండి అమెరికా పౌరులకు మినహాయింపు కోరటం, అణ్వాయుధాలు లేకపోయినా ప్రమాదకర దేశాలపై అణ్వాయుధాలను వాడటానికి వీలుగా అణ్వాయుధ విధానాన్ని సవరించటం - ఇవీ అమెరికా చేసిన కొన్ని ప్రధాన చర్యలు. 19వ శతాబ్దంలో సముద్రతలంపై పట్టు సంపాదించి బ్రిటన్ తన ఆధిపత్యాన్ని నిలుపుకున్నట్లుగానే, అమెరికా ఇప్పుడు గగనతలంలో పట్టు సాధించటం ద్వారా ప్రపంచంలో తన తిరుగులేని ఆధిక్యాన్ని నిలబెట్టుకోవాలని చూస్తోంది. దానికోసం క్రిపణి రక్షక వ్యవస్థను ఏ దేశంపైనైనా ఎలాంటి ప్రతీకార దాడులకు పాల్పడే అవకాశం లేకుండా అక్కడినుండే దాడిచేసే లక్ష్యంతో ఏర్పరుస్తున్నారు. ఏ యుద్ధంలోనైనా అణ్వాయుధాలు వాడటం నిషేధం. దాన్ని అతిక్రమించిన వారిని అంతర్జాతీయ క్రిమినల్ కోర్టు విచారణ జరిపి శిక్షలు వేయవచ్చు. కనుకనే దాని పరిధినుండి అమెరికన్ పౌరులకు మినహాయింపు కోరుతున్నారు. ఈ క్రమాన్ని గమనిస్తే చరిత్రలో కనీవిని ఎరుగని ప్రపంచ ఆర్థిక, రాజకీయ, సైనిక ఆధిపత్యాన్ని సంపాదించి దానిని చాలాకాలం నిలబెట్టుకొనే దిశగా అమెరికా వెళ్తోందని గ్రహించవచ్చు. దానిని తక్షణం ఆపే శక్తి బహుశా ప్రాన్సు, జర్మనీ, రష్యా, జపాన్, చైనాలకు కూడా లేదని అనుకోవలసి వస్తుంది. యుద్ధం చేసి ఆర్థిక సంక్షోభం నుండి బయటపడాలనే ప్రయత్నం సఫలం కాకపోవచ్చు. చరిత్రలో తిరుగులేని ప్రపంచ ఆధిపత్యాన్ని సంపాదించిన రోమ్, బ్రిటన్ సామ్రాజ్యాలు కుప్ప కూలాయి. అంతులేని సామ్రాజ్యవాద ఆధిపత్యం దీర్ఘకాలం నిలబెట్టుకోవడం సాధ్యంకాదు. సైనిక ఆధిపత్యాన్ని నిలబెట్టుకోవాలంటే ఆర్థిక ఆధిపత్యం నిలబెట్టుకోవాలి. సామ్రాజ్యవాద దశలోని పెట్టుబడిదారీ విధానానికి ఇది సాధ్యంకాదు. అయితే తక్షణ భవిష్యత్తులో పోటీదారులను వక్కాకు నెట్టి అమెరికా తన ఆధిపత్యాన్ని పెంచుకోగలదు. దీనివలన దోపిడీ మరింత పెరగటమే కాకుండా సామ్రాజ్యవాదుల మధ్య పోటీ మరింత తీవ్రతరం అవుతుంది. పెరిగిపోతున్న అమెరికా ఆధిపత్యం అన్ని దేశాల ప్రజాస్వామిక ఉద్యమాలకు పెద్ద ప్రమాద సూచన. ఆర్థిక సంక్షోభం అన్ని దేశాల ఆర్థిక వ్యవస్థలను చుట్టుముడుతూ ప్రజలపై దోపిడీ భారం పెరుగుతున్న నేటి కాలంలో ప్రజా ఉద్యమాలు ఈ అడ్డంకిని దాటగలవనటానికి చరిత్ర గొప్ప ఆధారం. □

స్వస్ం :

కుంటున్న అమెరికా ఆర్థిక వ్యవస్థ

బ్రహ్మచారి

అన్ని దేశాల్లోకీ అమెరికా ఆర్థిక వ్యవస్థ పెద్దది. ప్రపంచంలో ఉత్పత్తయ్యే సరుకుల విలువా, సర్వీసుల విలువా కలిపితే 2000 సంవత్సరంలో 31.5 ట్రిలియన్ డాలర్లు. అంటే 31.5 లక్షల కోట్ల డాలర్లు. అందులో అమెరికా వాటా 9.84 ట్రిలియన్ డాలర్లు. అంటే 31% అన్నమాట. 1990వ దశకంలో మంచి వృద్ధి సాధించింది. ఆ కాలంలో వృద్ధిరేటు సగటున ఏడాదికి 3.2% '95 నుంచి 2000 వరకూ అయితే 4.1%. 95లో 7.4 డాలర్లనుంచి 2000లో 9.84 డాలర్లకు చేరింది. ఇందులో సగం ఉత్పత్తి చేస్తున్న దేశం ఏదీలేదు. రెండో స్థానంలో ఉన్న జపాన్ 4.2 ట్రి. మూడోది జర్మనీ 1.9 ట్రి ఇంగ్లండు 1.4 ట్రి. ఫ్రాన్సు 1.3 ట్రి., చైనా 1.1 ట్రి డాలర్లు. ఇక మిగిలిన దేశాల్లో ఏదైనా బిలియన్లలోనే. ఇండియా 474 బి. డాలర్లు.

ఉత్పత్తిలోనే కాదు. ప్రపంచ వర్తకంలోనూ చాలా ముందుంది. అమెరికా ఎగుమతులు 1.04 ట్రి. డాలర్లు. దిగుమతులు 1.45 ట్రి. అమ్మేదానికన్నా కొనేది 400 బి. డాలర్లెక్కువ. అంటే విదేశాలకి మంచి మార్కెట్ కూడా. ఆ వదేళ్ళలో కంపెనీల లాభాలు ఇబ్బడిముబ్బ డయ్యాయి. దాంతో దేశ దేశాల నుంచి పెట్టుబడులు అమెరికాకి ప్రవాహంగా వెళ్ళాయి. షేర్ల ధరలు చుక్కలు చూశాయి. డాలరు డిమాండ్ పెరిగి మితిమీరి బలపడింది. ద్రవ్యోల్బణం పెద్దగా పెరగలేదు. 1997లో 4.95 శాతంగా వున్న సరుద్యోగం రేటు 2000 అక్టోబరుకి 3.9% దిగింది. అది 30 ఏళ్ళలోనే అతి తక్కువ. '90లలో అక్కడ 2 కోట్ల 200 లక్షల కొత్త ఉద్యోగాలాచ్చాయి. దేశ దేశాల నుంచి పనులకోసం అక్కడకి ఎగబడడం అందరికీ తెలిసిందే. ఐ.టి. రంగం చూపుకుందనంత వేగంగా దూనుకు పోయింది.

ఆర్థిక సంక్షోభాలకు కాలం చెల్లిందా ?

ఇదంతా చూసి పెట్టుబడిదారీ ఆర్థికవేత్తలు మురిసిపోయారు. అమెరికాలో పెట్టుబడిదారీ విధానం కొత్త పుంతలు తొక్కిందన్నారు. దీనికి 'సరికొత్త ఎకానమీ' (New Economy) అని నామకరణం చేశారు. ఐ.టి. దీన్ని ముందుకు లాక్కుపోతుందనీ, అదే ఎకానమీకి చోదకశక్తి అనీ సగర్వంగా ప్రకటించారు. ఉత్పాదకత పెరుగుతూనే పోతుందన్నారు. కనుక కంపెనీలు సరుకుల ధరలు పెంచకుండానే, కార్మికులకి వేతనాలు పెంచుతాయనీ, తమ లాభాలు కూడా పెంచుకుంటాయనీ చెప్పారు. అంటే అందరి ఆదాయాలూ పెరుగుతూ ఉంటాయి. చేతుల్లో డబ్బులు ఆడుతుంటాయి. గనుక సరుకులు ఎక్కువగా కొంటారు. దానికి తగినట్లు సరుకుల ఉత్పత్తి పెరుగుతుంది. కంపెనీలు పెట్టుబడులు పెంచుతాయి. దాంతో ఎక్కువమందికి పనులు దొరుకుతాయి. నిరుద్యోగం తగ్గుతూ పోతుంది. ఉత్పత్తయిన సరుకులన్నీ అమ్ముడవుతుంటాయి గనుక ఎకానమీ గతంలో లాగా అప్పుడప్పుడు వెనకడుగు వేయదు. మాంద్యాలొచ్చే అవకాశాలుండవు. వర్తక వలయాలకు మంగళం పాడినట్లే. పెట్టుబడిదారీ విధానంలోనే ఈ వలయాలు తప్పుకుంటాయి. ఈ సరికొత్త ఎకానమీ తిరుగులేనిది - ఈ నమూనాని అన్ని దేశాలూ సరిగా అమలుపరిస్తే, ప్రపంచం సర్వతోముఖాభివృద్ధి సాధిస్తుంది. పేదరికం పోయి సకల జనులు సుఖప్రదంగా జీవించే వీలు కలుగుతుంది - ఇదీ ప్రచారం.

* ట్రిలియన్ = లక్షకోట్లు
బిలియన్ = వందకోట్లు
మిలియన్ = పది లక్షలు

ఇలా చెప్పటం మొదటిసారేంకాదు. వృద్ధి వూపుగా వున్నప్పుడల్లా ఇదే దరువు. 1920 దశకం చివర్లో ఇలాంటి మాటలే చెప్పారు. అలా చెప్తుండగానే, ప్రపంచం ఎన్నడూ ఎరగని 'మహా సంక్షోభం'లో చిక్కుకుంది. అలాగే అభివృద్ధి ఎక్కువకాలం సాగిన '60 ల్లోనూ, '80 ల్లోనూ అదే పాట పాడారు. వాళ్ళలా అనడానికి, ఎకానమీ దిగబడడానికి అట్టే కాలం వట్టలేదు. ఈ ప్రచారాలు సాగించినవాళ్ళలో ఆర్థికవేత్తలుగా పేరుపొంది, నోబెల్ బహుమతులు తీసుకున్న రాబర్ట్ సోలో ఉన్నాడు, పాల్ శామ్మూల్సన్ ఉన్నాడు. వర్తక వలయాలుండవు కనక అవెప్పుడు మొదలైందీ, ఎప్పుడు ముగిసిందీ తేల్చిచెప్పే పని NBER (National Bureau of Economic Research) సంస్థకి ఇక వుండదు - అని శామ్మూల్ చమత్కరించేదాకా పోయాడు. ఇక కెనడికీ, జాన్సన్ కీ సలహాదారుగా వున్న ఆర్థర్ బకున్ మాంద్యాలు రాకుండా చెయ్యవచ్చనీ, వ్యాపార ఒడుదుడుకులు పాతకాలం మాటలనీ తన పుస్తకం 'The Political Economy of Prosperity' లో రాశాడు. ఆ పుస్తకం 1969 నవంబరులో పూర్తయింది. సిరా కూడా సరిగా అరిందో లేదో, డిశంబరులో మాంద్యం మొదలైంది. వాళ్ళిలా చెబుతున్నా ఈ ఆర్థిక సంక్షోభాలు ఆగకుండా మళ్ళీ మళ్ళీ ఎందుకొస్తున్నాయో చూద్దాం.

ఆర్థిక సంక్షోభాలకి అసలు కారణాలు :

ఈ ఆర్థిక సంక్షోభాలకి కారణం 'అమితోత్పత్తి'. అంటే ప్రజలు వాడుకోలేనంత అని కాదు. ఊరకే అయితే ఈ ఉత్పత్తి ఒక మూలకీ చాలదు. కాని వాడు కావాలంటే కొనుక్కొని తీరాలి గదా ! ప్రజలు కొనగలిగిన దానికన్నా ఎక్కువ సరుకులు ఉత్పత్తి గావటమే అమితోత్పత్తి. అలాంటి పరిస్థితులొస్తే సరుకులు మేటలు వేస్తాయి. గోడెన్ను చాలవు. కొనేందుకు జనం దగ్గర డబ్బులుండవు. ఉత్పత్తి పెరిగినంతగా, మార్కెట్లు పెరగవు. సరుకులు ఎక్కువగా నిల్వ వుంటాయి కనుక ఉత్పత్తి చెయ్యటం వెనకడుగు వేస్తుంది. దాంతో శ్రామికులకి పనులు పోతాయి. వాళ్ళ ఆదాయాలు తగ్గుతాయి. కొనుగోలు శక్తి సన్నగిల్లుతుంది. కరువో కాటకమో వచ్చినట్లనిపిస్తుంది. పరిశ్రమలూ, వర్తకమూ ధ్వంసం అవుతున్నట్లనిపిస్తుంది. ఇలాంటి పరిస్థితులు పెట్టుబడిదారీ విధానంలో అనివార్యంగా అప్పుడప్పుడూ వస్తుంటాయి.

ఈ సంక్షోభాలకి కారణం పెట్టుబడిదార్లు చేసే పొరపాట్లు కావు. ప్రభుత్వాలు పెట్టుబడిదార్లకు చేసే లోటుపాట్లా కావు. ప్రభుత్వాలూ, పాలకవర్గాలూ వాళ్ళకోసం ఏమైనా చేస్తాయి. ఎంతకైనా తెగిస్తాయి - అయినా సంక్షోభాలాగవు. కారణం అవి పెట్టుబడిదారీ విధానంతో ముడిపడి వుండడమే.

పెట్టుబడిదారుడికి కావలసింది 'లాభం' మాత్రమే. దాన్ని వీలైనంత పెంచుకోడానికే ప్రయత్నిస్తాడు. తాను ఉత్పత్తి చేసే సరుకులు ఇతరులు కూడా ఉత్పత్తి చేస్తారు. ఎవరివి చవకయితే వారివి ఎక్కువగా అమ్ముడుపోతాయి. పెట్టుబడిదారుడు చౌకగానూ అమ్మాలి. లాభం బాగా లాగాలి. ఇందుకు తక్కువ శ్రమతో ఎక్కువ సరుకులు ఉత్పత్తి చేయాలి. జీవితం అలానే వుంచి శ్రామికులచేత ఎక్కువ పని చేయించినా, పనిగంటలు పెంచినా సరుకుల ఉత్పత్తి చౌక పడుతుంది. ఇతర పెట్టుబడిదారులకన్నా మెరుగైన

యంత్రాలు ఉపయోగించినా ఇదే ఫలితం వస్తుంది. అలాచేసిన పెట్టుబడిదారుడు మార్కెట్లో నెగ్గుతాడు. పోటీదారులకన్నా కొంచెం తగ్గించి అమ్మినా వాళ్ళకన్నా ఎక్కువ లాభంపొందే అవకాశం వుంది. పోటీలో తట్టుకోవడానికి ఇతర పెట్టుబడిదారులు కూడా యంత్రాలను మెరుగుపరుస్తారు. పనితీవ్రత పెంచుతారు. చౌక సరుకులతో మార్కెట్లో పోటీకి దిగుతారు. లాభాలు తగ్గించుకుంటారు. మరల అధిక లాభాలకోసం కొందరు పనితీవ్రత పెంచుతారు. ఇంకా మెరుగైన యంత్రాలు తెస్తారు. ఇతరులూ అదే పనిచేస్తారు. మరల మరల ఇలాగే చేస్తూ పోతారు. పెట్టుబడిదారీ విధానం ఇలా తప్ప మరోలా వుండదు. ఇది దాని సాధారణ పోకడ. ఈ పోకడవల్ల కార్మికులు కష్టాలపాలవుతారు. తీవ్రంగా నష్టపోతారు. శ్రమ తీవ్రతవల్ల రావలసినంత ఆదాయం రాదు. యంత్రాలు మెరుగుపడినప్పుడల్లా కొందరు కార్మికులకి పనులు పోతాయి. కారణం అంతమంది అవసరం వుండదు. కొద్దిమంది ఆ యంత్రంతో పనిచేస్తే, అంతకుముందుకన్నా ఎక్కువ ఉత్పత్తివుతుంది. ఉపాధి పోయినవాళ్ళకి కొనుగోలు శక్తి తగ్గుతుంది.

పైగా చిన్న చిన్న ఉత్పత్తిదారులు పెద్ద పెట్టుబడిదారుల పోటీలో చితికిపోతారు. వాళ్ళు పెద్దగా కొనలేరు. వచ్చిన కొత్త యంత్రాలు ఎక్కువగా ఉత్పత్తి చేస్తుంటాయి. అవన్నీ అమ్ముడయ్యేటంత మార్కెట్ దొరకదు. ఇదే అమితోత్పత్తి సంక్షోభం - లాభం కోసం పెట్టుబడిదారులు ఉత్పత్తి శక్తుల్ని అభివృద్ధి చేసుకుంటూ పోతారు. సరుకుల ఉత్పత్తి పెంచుతూ పోతారు. వాటన్నిటినీ కొనే శక్తి జనానికుండదు. ఈ పరిస్థితి పెట్టుబడిదారీ విధానంలో నివారించబడదు. ఆ విధానాన్ని అవలంబించే దేశాలు సంక్షోభాల్లో పడి తీరవలసిందే. అందుకు ఏ దేశమూ మినహాయింపు కాదు. 80వ దశకంలో జపాన్ నమూనా మినహాయింపన్నారు. 90వ దశకంలో అది కూలిపోయింది. 90వ దశకంలో అమెరికా నమూనా అన్నారు. 2000 వరకు నుంచి అదీ అంతే అయింది. ఈ విధాన నమర్దకులు ఆర్థికవేత్తలూ ఎన్ని కథలూ, కబుర్లు చెప్పినా సంక్షోభాలూ పెట్టుబడిదారీ విధానాలు పడే పడే వస్తూనే వున్నాయి. వస్తాయి కూడా.

అమెరికాలో ఆర్థిక సంక్షోభం :

ఇందుకు అమెరికా మినహాయింపేం కాదు. 1920 నుంచి అమెరికాలో 16 మాంద్యా లొచ్చాయి. రెండో ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత ఇప్పటిది పదోది. ఇన్నొచ్చినా, వాళ్ళ వాదన తప్పని రుజువవుతున్నా మళ్ళీ మళ్ళీ ఇలాగే చెబుతారు. ఈసారి అంతే. అక్టోబరు 2000 లో ఒక IMF అధికారి అమెరికాలో వృద్ధి కొనసాగుతుందనీ, ఐరోపా ఎకానమీ విస్తరిస్తుందనీ అన్నాడు. అయితే అమెరికా మాన్యుఫాక్చరింగ్ రంగం-ముఖ్యంగా

టెలీ కమ్యూనికేషన్స్ రంగమూ, కంప్యూటర్ రంగమూ వెనకడుగువేసింది. 2000 సెప్టెంబరు లోనే. 2001 ఫిబ్రవరిలో కాంగ్రెసులో “మనం మాంద్యంలో వడుతున్నామా ?” అనడిగితే గ్రీన్ శ్యాన్ ‘లేదు’ అన్నారు. అనటమే తరువాయి మాంద్యం పట్టుకుంది. ఇదే ప్రశ్నకు 1990 సెప్టెంబరులోనూ ఆయన ఇదే జవాబు చెప్పాడు. అప్పటికే దేశం మాంద్యంలో ఇరుక్కొని వుంది. 2001 ఫిబ్రవరి 24న కెన్ గోల్డ్ స్ట్రీట్ ఎకానమీ మాంద్యంలో పడే పనేలేదని వాదించాడు. అదే మార్చిలో అమెరికా పెడరల్ రిజర్వు ఎకానమీ మెరుగ్గా కనబడుతోందని ప్రకటించింది. ఏప్రిల్ లో రాబర్ట్ పారి (కాన్ఫరెన్సు బోర్డు ఆర్థికవేత్త) 2001 ఏప్రిల్ నుంచి ఎకానమీ పైకి వస్తుందన్నాడు. ఖచ్చితంగా అమెరికా మాంద్యంలో పడ్డది అప్పుడే. వాళ్ళంతా మందగింపు నుంచి బయటపడుతున్నది అంటున్నారో లేదో ఈలోగా ఎకానమీ మాంద్యంలోకి జారుకుంది. ఆగష్టు చివరలో పాల్ క్లాజియేల్ అనే ఆర్థికవేత్త “మనం మాంద్యంలో లేం” అన్నాడు. అంతట ఆగకుండా “మాంద్యంలో పడబోం” అని ధీమా వ్యక్తం చేశాడు. అయితే మార్చి 2001 నుంచే అమెరికా మాంద్యంలో వుంది అని నవంబరులో NBER అధికారికంగా ప్రకటించింది. NBER కి ఇకముందు ప్రకటించే వనివుండదు అని శామ్మూల్ సన్ చెప్పినా, దానికా పనిచెయ్యక తప్పలేదు.

x x x

సుతిమెత్తని మాంద్యం :

అప్పటినుంచి ఆర్థికవేత్తలు వరస మార్చారు. చిరుమాంద్యం - ఈ వాకిటొచ్చి ఆ వాకిటిపోయేదేనని చెప్పటం మొదలుపెట్టారు. NBER మాంద్యం మార్చిలో మొదలైందని చెప్పినా నవంబరు నాటికే కోలుకోవటం మొదలైందన్నారు. మోర్గాన్ స్టాన్లీకి చెందిన పీటర్ కానెల్ తన రిపోర్టులో

‘NBER మాంద్యం చూస్తోంది

మార్కెట్లు కోలుకోవడం గమనిస్తున్నాయి” అని పేరు పెట్టాడు. కొందరైతే ‘మాంద్యమా’ అదెక్కడ ! అంటూ ఆశ్చర్యం వ్యక్తం చేస్తున్నారు. “ఫ్లాట్ మాంద్యం”(1) లే అన్న చమత్కారులూ లేకపోలేదు.

వీళ్ళంతా రెండు క్వార్టర్లు వరుసగా వృద్ధి క్షీణిస్తేనే మాంద్యం అంటారు. 2001 మూడో క్వార్టర్లో మాత్రమే వృద్ధి క్షీణించింది తొలి లెక్కల ప్రకారం. అందుకని మాంద్యంకాదు అన్నారు. అయితే జూలై 31, 2002న సవరించిన అంచనాల ప్రకారం వరుసగా మూడు క్వార్టర్లలో వృద్ధి క్షీణించింది. మొదటి దాంట్లో 0.6%, రెండో దాంట్లో 1.6%, మూడో దాంట్లో 0.3% క్షీణించింది. 2001 మొత్తంలో చూస్తే వృద్ధి మొదట

అనుకున్నట్లు 1.2% కాదు. 0.3% మాత్రమే. కనుక మాంద్యం రూఢి అయింది. ఆ ఆర్థికవేత్తలకు నక్కెళ్ళు కనబడ్డాయి. అయినా ఇంకా ఒప్పుకోని వ్యక్తి ఒకరున్నారు. ఆయనే పావ్ జనీట్ సాక్రాత్తూ అమెరికా ట్రెజరీ సెక్రటరీ. మాంద్యానికి వారి నిర్వచనం ఏమిటో మరి ! ఈసారి జరిగిందేమిటో, జరుగుతున్నదేమిటో వరిశీలిస్తే గాని జరగబోయేదేమిటో అంచనా కట్టలేం.

(1) ఫ్లాట్ పదవ గ్రహమా కాదా అని చాలాకాలం తర్జన భర్జనలు పడ్డారు. చివరకి కాదని తేలింది. అలాగే అమెరికా మాంద్యం బారినపడలేదని తర్వాత కొంతకాలానికి తెలుస్తుంది - ఇదీ ఇలా అనేవాళ్ళ అభిప్రాయం.

అమెరికా మాన్యుఫాక్చరింగ్ రంగం సెప్టెంబరు 2000 లో వెనకడుగు వేసింది. టెలీ కమ్యూనికేషన్స్, కంప్యూటర్ పరిశ్రమలు బాగా దెబ్బతిన్నాయి. మాన్యుఫాక్చరింగ్ రంగంలో వృద్ధి 2001 సం॥లో 3.9% క్షీణించింది. ఫాక్టరీలు వుత్పత్తి చెయ్యగల మొత్తంలో మూడొంతులు మాత్రమే ఉత్పత్తి చేస్తున్నాయి. అయినా సరుకులు మేటలు వేస్తున్నాయి. ఎగుమతులు 4.5%, దిగుమతులు 2.7% శాతమూ తగ్గాయి. కంపెనీల లాభాలు 2001 మొత్తంలో 15.9% పడిపోయాయి. పడడం 2000 అక్టోబరు నుంచే మొదలైంది. అప్పటి నుంచి చూస్తే 27% తగ్గాయి. ఇక పెట్టుబడుల విషయానికొస్తే, 2000లో 16% పెరిగాయి. 2001 తొలి మూడు నెలల్లో ఎదుగూ బాదుగూ లేదు. రెండు మూడు నెలల్లో 13.6% తగ్గాయి. మూడో క్వార్టర్లో 8.8%, 4వదాంట్లో 12.8% శాతమూ, 2002 తొలిదాంట్లో 5.7% శాతమూ వడి పోయాయి.

1980 నుంచి కంపెనీలు తీసిన 10 అతిపెద్ద దివాళాల్లో ఏడు 2001 లోనూ, 2002లో జరిగినవే. ఏదేశీయులు అమెరికాలో 2000 లో 335.6 బి డాలర్లు. పెట్టుబడి పెట్టారు. 2001లో పెట్టినది 132.93 బి డాలర్లు మాత్రమే. అంటే 60% తగ్గుదల వుంది. అక్టోబరు 2000 లో నిరుద్యోగం 3.9%. ఇది తక్కువ. 2001 లో మొత్తం 20 లక్షలమంది ఉద్యోగాలు కోల్పోయారు. జూన్ 2002 కల్లా నిరుద్యోగం రేటు 5.9% అయింది. జూలైలోనూ అంతే. మొత్తం 29 లక్షలమందికి ఉద్యోగాలు లేకుండా పోయాయి. వీళ్ళలో నూటికి 20 మంది ఆరునెలల నుంచి ఉద్యోగాలకోసం వెదుకుతున్నారు. ఏప్రిల్ 2002 లో దీర్ఘకాల నిరుద్యోగులు (అంటే 26 వారాలకు మించి ఉద్యోగం లేనివాళ్ళు) 161 వేలమంది పెరిగారు. దాంతో వాళ్ళు మొత్తం 15 లక్షల మందయ్యారు. జూన్ కల్లా 16 లక్షల 70

వేలయ్యారు. మార్చి 2001 వీళ్ళు 8.7 లక్షలు. ఏదో ఒక ఉద్యోగం రావడానికి పట్టే కాలం 2001 రెండో క్వార్టర్లో 2.07 నెలలైతే 2002 అదే క్వార్టర్లో 3.6 నెలలు. 2002 నవంబరులోనూ, డిశంబరులోనూ నిరుద్యోగం రేటు 6 శాతాన్ని తాకింది. ఆ ఏడు చివరి నాలుగు నెలల్లో 2,50,000 ఉద్యోగాలు పోయాయి. ఈ జనవరిలో ఈ రేటు 5.7% తగ్గింది. ఇది 2002 మొత్తంలో చూస్తే సగటుగా వుంది.

ఐ.టి. రంగంలో మాంద్యం :

ఇక 'సరికొత్త ఎకానమీ' నడిపిస్తున్నదన్న ఐ.టి. రంగంలోకి తొంగిచూద్దాం. 95 నుంచి 2000 దాకా ఈ రంగానిదే పైచేయి. 2000లో ప్రపంచ వర్తకంలో ఐ.టి. ది 11%. కంపెనీలు ఊహకందని లాభాలు పొందాయి. పెట్టుబడుల్లో సగం ఈ రంగంలోనే ఉన్నాయి. 2006 నాటికి శ్రామికుల్లో సగంమంది ఐ.టి. సంస్థల్లోనో, ఐ.టి. బాగా వాడే సంస్థల్లోనో వుంటారు అని వాణిజ్యశాఖ 'The Emerging Digital Economy II' అనే నివేదికలో రాసింది. అయితే 2000 మధ్యనుంచి పరిశ్రమలు వెనకంజ వేశాయి. అవి ముందుగా తగ్గించింది హైటెక్ ఖర్చుల్నే. దాంతో టెక్నీల డిమాండు 44% పడిపోయింది. ఎన్నో డాట్కాంలు మూతబడ్డాయి. టెక్నీలకి శిక్షణనిచ్చే సంస్థలు అనేక షట్టర్లైతాయి. కంపెనీలు ఖర్చులు తగ్గించటం కోసం సాఫ్ట్వేర్ ఇంజనీర్లని తీసేయడం మొదలెట్టారు. ఇప్పటికీ తీసేస్తూనే ఉన్నారు. డాట్కాంలని డాట్గాన్లని డౌట్కాంలని, ఉత్త డాట్లని అనడం మొదలెట్టారు. B₂B (Business to Business) అంటే Back to Bangalore అనీ B₂C (Business to Consumer) అంటే Back to Chennai అనీ ఇండియా టెక్నీల గురించి అనేవాళ్ళు -

పరిస్థితులలా వుంటే ఐ.టి. అసోసియేషన్ ఆఫ్ అమెరికా, మోర్గాన్ స్టాన్లీ కలసి చేసిన సర్వే ప్రకారం 2001 లో 9 లక్షలమంది ఐ.టి. ఉద్యోగులు కావాలి. సరైన అర్హతలు లేనందువల్ల 4.5 లక్షల ఉద్యోగాలు ఖాళీగా వుంటాయి అని చెప్పింది. అయితే జరిగిందేమిటి. కంపెనీలు ఉద్యోగాలు కోసేస్తున్నాయి అని వార్తలు రాని రోజులేదు. వక్కకుర్చీ ఖాళీ అయితే దాన్నిచూసి తనవంతెప్పుడో అని భయంతో ఉద్యోగులున్నారు. దీనికి Empty Cubicle Syndrome అని పేరు పెట్టారు. ఉద్యోగాలు పోయినవాళ్ళు కొందరు విధి లేక తక్కువ జీతాలొచ్చే వేరే పనులు చేసుకుంటున్నారు. మామూలు వాళ్ళతో పోటీపడు తున్నారు. ఒక ఉద్యోగానికి ఎన్నో దరఖాస్తు

లోస్తున్నాయి. ఎంట్రీ స్థాయి ఉద్యోగాలకి మంచి అనుభవం వున్నవాళ్ళు దొరుకుతున్నారు. ఒకప్పుడు 'టెక్' ల మాట చెల్లుబాటుయ్యేది. ఇప్పుడు కంపెనీలెం చెబితే అదే. బోనసులు లేవు. హైక్లు లేవు. పైగా జీతాలు కోతపెట్టారు. కంపెనీలు నిరుద్యోగుల్లో ఉన్న పోటీని అవకాశంగా తీసుకున్నాయి. జీతాలు తగ్గించినా సరేనంటున్నారు. పనిభారం పెంచినా ఇదేమిటని అడగలేకపోతున్నారు. 'సరికొత్త ఎకానమీ'లో ఐ.టి. నిపుణులు మాంద్యంలో ఇబ్బంది పడరు అని చెప్పేవారు. అంతకుముందు నిరుద్యోగం 1% ఉండేది. అదిప్పుడు 5% అయింది. అన్ని రంగాల్లో నిరుద్యోగం 2% పెరిగితే, ఇందులో 4% పెరిగింది. ప్రపంచ ఆర్థికవ్యవస్థకి ఇంజన్ ఏది ?

ఒక ప్రాంతం మాంద్యంలో పడ్డప్పుడు, మరో ప్రాంతం బలంగా ఉంటే అది దిగబడుతున్న ప్రాంతాన్ని బయటకు లాగే ఇంజనుగా పనిచేయవచ్చు. అంటే అక్కడ ఉత్పత్తులని కొనగలగాలి. గడచిన 50 ఏళ్ళలో యూరప్ మందగిస్తే బండిని అమెరికా లాగేది. 70వ దశకం మధ్యలో అమెరికా, వశ్చిమాశియా రెండూ దెబ్బతిన్నాయి. అప్పుడు ఆ బరువు జపాన్ భుజాన వేసుకుంది. అలానే 90-91లో అమెరికా మాంద్యంలో పడితే, జపాన్, జర్మనీ, తూర్పు ఆసియా దేశాలూ కలసి ఒడ్డుకోవాల్సి వచ్చింది. ఆ విధంగా ఒక ప్రాంతం కుంగితే మరో ప్రాంతం పెద్ద మార్కెట్గా వుండి ఆదుకునేది. అయితే ఈసారి పరిస్థితి అలా లేదు. అమెరికా మాంద్యంలో పడేటప్పటికే, జపాన్ చతికిలబడి వుంది. యూరప్ వాటి సరసన చేరేందుకు వేగంగా అంగలేస్తోంది. పెద్ద ఎకానమీలు మూడు కలిసికట్టుగా దిగబడు తుంటే, ఇక ఇంజన్గా పనిచేయగల ప్రాంతం ఏది ? అందుకే సెప్టెంబరు 2001లో విడుదల చేసిన రిపోర్టులో ఐ.ఎమ్.ఎఫ్. ప్రపంచ ఆర్థిక లావాదేవీలకు వూతమివ్వగల పెద్ద ప్రాంతం ఏదీలేదు అని రాసింది. జూలై 2001లో జరిగిన జి 7 దేశాల సమావేశంలో ఇంజన్గా ఏ దేశం ఉండాలి అంటే నీవంటే నీవన్నాయి. పోల్జనీల్ "జపాన్ యూరప్లు ఇంజన్ పాత్ర పోషించాలి" అన్నారు. జపాన్ యూరప్లు అమెరికావేపు దీనంగా చూస్తున్నాయి.

ప్రపంచంలో ఏ దేశం పరిస్థితి బలంగా లేదు. ప్రపంచ స్థూల జాతీయోత్పత్తి వృద్ధిరేటు 2001లో 1.4%, 2002లో 1.7% ఇది జనాభా వృద్ధిరేటుకంటే తక్కువ. ఐ.ఎమ్.ఎఫ్. ప్రకారం వృద్ధిరేటు 2.5% కన్నా తగ్గితే ప్రపంచం మాంద్యంలో పడ్డట్లే. దీనిప్రకారం ప్రపంచం రెండేళ్ళు మాంద్యంలో మగ్గినట్లే. అంతేకాదు. 2003లో 2.75% వృద్ధి అని OECD అంచనా. గతంలో లాగే అంచనా కంటే తగ్గితే మూడో ఏడూ మాంద్యమే. ప్రపంచ వర్తకం విషయానికొస్తే 2000 లో వృద్ధిరేటు 12.4%. 2001లో 4% క్షీణించింది.

2002లో 0.5% క్షీణిస్తుందని బ్లాచిఫ్ చెప్పింది. 2003లో 0.8% వృద్ధి వుంటుందని ప్రపంచబ్యాంక్ అంచనా. మాంద్యం మూలంగా ఈ రెండేళ్ళలో 2002 చివరకి ప్రపంచంలో 2 కోట్లమందికి ఉద్యోగాలు పోయాయని అంతర్జాతీయ కార్మిక సంస్థ చెప్పింది. అమెరికాలోనే 2000 తర్వాత 28 లక్షల ఉద్యోగాలు పోయాయి.

జపాన్ 1980 దశకంలో అన్ని దేశాలకీ అసూయ కలిగించింది. అయితే గడచిన పదేళ్ళలో పదే పదే మాంద్యంలో పడింది. 2001లో వృద్ధి రేటు 1.3% క్షీణించింది. పారిశ్రామికోత్పత్తి 14.9% క్షీణించింది. 2001 డిశంబరులో నిరుద్యోగం 5.6%. రెండో ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత ఇదే అతి ఎక్కువ. 2001 జూలై 2002 జూన్ల మధ్య మాన్యు ఫ్యాక్చరింగ్ రంగంలో వేతనాలు 3.2% తగ్గాయి. "సంస్కరణల్ని ముందుకు తీసుకు పోతున్నాం. కనుక నిరుద్యోగం పెరగ కుండా ఆపలేం" అన్నారు ప్రధాని కొయిజుమీ. ఏప్రిల్ 2002కి మొత్తం నిరుద్యోగం 37 లక్షల 50 వేలమందయ్యారు. చిల్లర అమ్మకాలు ఏప్రిల్ 2001 నుంచి పడిపోతూనే వున్నాయి. వినియోగ సరుకుల ధరలూ తగ్గిపోతున్నాయి. 2002 లో 19458 కార్పొరేట్ సంస్థలు దివాలా తీశాయి. జపాన్ సమస్యాత్మక రుణాలు 1.2 ట్రి. డాలర్లు. ఇది జపాన్ జాతీయోత్పత్తిలో 4వ వంతు. ఆ దేశ బడ్జెట్ లోటు 2002 లో జాతీయోత్పత్తిలో 8%. ప్రభుత్వ రుణం 2001 చివరకి 52.41 ట్రిలియన్ లకు చేరింది. జి 7 దేశంలో దీని కేంద్రస్థానం నిక్కి 225 స్టాక్ ఇండెక్స్ 90తో పోలిస్తే 75% పడిపోయింది. ఆస్తుల ధరలు 80% తగ్గాయి. 2002లో వృద్ధి 0.5% క్షీణించింది. ఈ పరిస్థితుల్లో జపాన్ని బయటకు లాగేందుకు మరో ప్రాంతం కావాలి.

ఇక యూరప్. 1990 దశకంలో సైతం యూరప్ మందకొడిగా వుంది. ఈ ప్రాంతంలో పెద్ద ఎకానమీ జర్మనీ. 2000 లో దాని వృద్ధిరేటు 3.4% ఆ దేశాధిపతి 2001లో కూడా అంతే ఉంటుందని ధీమాగా చెప్పావారు. ఐ.ఎమ్.ఎఫ్. అలాగేనని తలూపింది. 2001 అక్టోబరులో ఆర్థిక మంత్రి 0.5% అని పెదవి విరిచాడు. 2002లో వృద్ధి 0.4% మాత్రమే. 2003లో 1.4 ఉండవచ్చని బ్లాచిఫ్ అంచనా.

ఎగుమతులూ పెట్టుబడులూ తగ్గుతున్నాయి. రిటైల్ సేల్స్ 2002లో 2.3% పడ్డాయి. నిరుద్యోగులు 40 లక్షలా 70వేల మందయ్యారు. రేటు పరంగా చూస్తే 2001 చివరకి 9.6%. ఫ్రాన్సు నిరుద్యోగం ఏప్రిల్ 2002లో 9.1% ఉంది. యూరప్ అంతటా షేర్లు పడిపోతున్నాయి. వడ్డీరేట్లు 2002 డిశంబరులో 2.75 శాతానికి తగ్గించారు. బడ్జెట్ లోటు 3% దగ్గరలోవుంది. దాన్ని మించకూడదని యూరో కరెన్సీ పెట్టినప్పుడు ఆ దేశాలు విధించుకున్న షరతు. 2003లో

యూరప్ వృద్ధి 1.8 అని OECD అంచనా. యూరో జోన్ నిరుద్యోగం రేటు 8.4% తానే గట్టెక్కలేని పరిస్థితి యూరప్ ది.

తూర్పు ఆసియా పులులు 97-98 ద్రవ్య సంక్షోభాన్ని మించిన సంక్షోభంలో వడ్డాయి. అమెరికా ఎగుమతులమీద ఆధారపడ్డ దేశాలన్నీ దెబ్బతిన్నాయి. కెనడా, మెక్సికో, ఫిలిప్పైన్స్, థాయిలాండ్, తైవాన్, మలేషియాలు ఆ కారణంగా దెబ్బతిన్నాయి. సింగపూర్ 1965లో స్వాతంత్ర్యం పొందాక ఇంతట మాంద్యం ఎరగదు. హాంకాంగ్ మూడేళ్ళలో రెండోసారి మాంద్యంలో పడింది.

ఇక చైనా ఇంజన్ గా చాలదు. అది అంత పెద్ద ఎకానమీ కాదు. విదేశీ సరుకుల్ని అంత స్థాయిలో కొనలేదు. అదికొనేదానికన్నా అమ్మేది ఎక్కువ వుంటుంది. పైగా ప్రపంచవాణిజ్య సంస్థలో చేరాక విదేశీ పోటీని తట్టుకోటానికి అన్ని రంగాల్లో శ్రామికుల్ని తగ్గించాలని కార్మికమంత్రి అన్నాడు. ఇప్పటికే 20 కోట్లమంది కటిక దరిద్రులున్నట్లు ప్రపంచ బాంకు అంటోంది. సంస్కరణల్ని ముందుకు తీసుకుపోయేకొద్దీ, మార్కెట్ ని విదేశాలకి తెరిచేకొద్దీ, ఉద్యోగాలూ, వేతనాలూ తగ్గి ఈ అంకె పెరిగి తీరుతుంది. ఇలా చేసిన అన్ని ఇతర దేశాల్లో జరిగినట్లే. చైనా పెట్రోలియం అండ్ కెమికల్ కార్పొరేషన్ - చైనాలోనే అతిపెద్ద రిఫైనరీ - 50 వేల ఉద్యోగాలు రద్దుచేసింది 2005 నాటికి లక్షమందిని తీసేయాలని చూస్తోంది. 98 నుంచి గ్రామీణ ప్రజల ఆదాయాలు అలానే నిలబడి వున్నాయి. నిరుద్యోగం పెరుగుతోంది. పోబాకీలు 518 బిలియన్ డాలర్లు. 2001 దేశ ఉత్పత్తి మొత్తంలో సగం అన్నమాట - చైనా వృద్ధికి ఇవన్నీ ఆటంకాలు. ఈ పరిస్థితుల్లో చైనా ఏమీ చెయ్యలేదు - ఇతర దేశాల సరసన త్వరగా చేరకుండా వుంటే అంతేచాలు.

x x x

ఇదంతా గమనించి ఇప్పుడంతా అమెరికా వైపు చూస్తున్నారు. 2002 జులైలో జనీల్ 3-3.5% వృద్ధిలో అమెరికాయే ఇంజన్ గా వుంటుందన్నాడు. డిశంబరు 2002లో ప్రపంచ బాంకు ఈసారి అమెరికాదే ఆ పని అంది. OECD ప్రకారం ఆ దేశ వృద్ధిరేటు 2003 లో 2.6%. ప్రపంచాన్ని బయటికి లాగాలంటే ఇప్పుడు అమెరికా వృద్ధి 5% అన్నా ఉండాలని మరొక అభిప్రాయం. ఇదే సరేతే అమెరికా ప్రస్తుతం ఇంజన్ గా చాలదు. మాంద్యాన్నుంచి తనను తాను బయటవేసుకోగలదా ? మళ్ళీ మాంద్యంలో కూరకపోకుండా ఉండగలదా ? అనేవే ప్రస్తుతం అందరిముందున్న ప్రశ్నలు.

ఆర్థిక సంక్షోభం నుంచి బయటపడటానికి విఫల ప్రయత్నాలు :

“యుద్ధంలో గెలిచాం. మాంద్యాన్ని జయిస్తాం” అన్నాడు బుష్ 2002 జనవరిలో. అందుకు తీసుకుంటున్న చర్యలేమిటో పరిశీలిద్దాం. వడ్డీరేట్లు తగ్గించటం మొదటిది. అలా తగ్గిస్తే, పొదుపువల్ల తక్కువ ఆదాయం వస్తుంది. కనుక దాచుకోకుండా ఖర్చు పెడతారు. అంతేకాదు. చౌకగా దొరుకుతుంది గనక అప్పుచేసి మరీ. సరుకులు కొంటారు. ఉన్నవి అమ్ముడయితే, సరుకుల ఉత్పత్తి జరుగుతుంది. ఎకానమీ ఎత్తుకుంటుంది. అలాగే వడ్డీ తక్కువ గనక కంపెనీలు అప్పులు తెచ్చి పెట్టుబడులు పెంచుతాయి. కొత్త వుద్యోగాలు కల్పిస్తాయి. కంపెనీలకి లాభాలు పెరుగుతాయి. పెరిగిన ఆదాయం ఖర్చు చేస్తారు. దాంతో ఉత్పత్తి పెరగాల్సి వస్తుంది. అదీగాక, వడ్డీరేటు తగ్గితే, ఆ మేరకి సరకుల ధరలు తగ్గి చౌకవుతాయి. కనక జనం ఎక్కువగా కొంటారు - ఇదీ వాళ్ళు చెప్పేది. అమెరికాలో 2001లో 11 సార్లు తగ్గించి 6.5 శాతం ఉన్న వడ్డీ రేటుని సంవత్సరాంతానికి 1.75 శాతం చేశారు. 2002 నవంబరు దాన్ని 1.25 శాతానికి దించారు. 41 సంవత్సరాల్లో ఇదే తక్కువ. తగ్గించిన ప్రతిసారి ఏదో జరగబోతోందని కొందరు ‘ఆర్థికవేత్తలు’ చెబుతూ వచ్చారు. అయితే పెట్టుబడులు పెరగకపోగా తగ్గిపోయాయి. కొత్త వుద్యోగాలు రావడం అలా వుంచి, వున్నవి పోవడం ఆగలేదు. ఎకానమీని కదిలించడానికి ఈ చర్య చాలలేదు. జపాన్ లో తగ్గించి తగ్గించి 0.01 శాతం దగ్గర ఆపారు. ఇంతకన్నా తగ్గించటం కుదరదేమో ! దీన్ని సున్న శాతం వడ్డీ అన్నా పొరపాటు కాదు. అక్కడా ఈ చర్య సరిపోలేదు. అమెరికాలోనూ అంతే. మరొక చర్య. బుష్ రాగానే, సంపన్నులకి పన్నులు తగ్గిస్తూ చట్టం తెచ్చాడు. 10 ఏళ్లలో 1.35 బిలియన్ డాలర్లు పన్ను తగ్గుతుంది. ఇందులో 2002 సం॥ వాటా 39 డాలర్లు. దీన్ని అప్పటికే వసూలు చేశారు. కనక 2001లో వాపసు ఇచ్చేశారు. జనం చేతికి వచ్చిన ఈ డబ్బు ఖర్చు చేస్తారు. దాంతో ఉత్పత్తి వూపందుకుంటుంది అంటూ ప్రచారం చేశారు. అయితే అలా జరగలేదు. కారణం ఆ మొత్తంలో 43 శాతం అతి భాగ్యవంతులైన 1 శాతం మందికి చేరింది. అట్టడుగు వర్గాలకు బుష్ ఎంగిలి చెయ్యి అయినా విదల్చలేదు. వాళ్ళకి చేరితే కనీసావ సరాల కోసం ఖర్చు పెడతారు. సంపన్నులు వ్యయం చెయ్యడానికి ఈ డబ్బే అవసరం లేదు. శ్రామికులకి 30 బిలియన్ డాలర్ల బోనసులు పోయాయి. వేతనాలూ తగ్గాయి. కనక ఈ చర్య ప్రయోజనకరంగా లేదు. పెప్టెంబరు 11 తర్వాత

బుష్ 40 బిలియన్ డాలర్ల పేకేజీ ప్రకటించాడు. మరో 15 బిలియన్ డాలర్లు విమానం కంపెనీల కిచ్చాడు. ఆ కంపెనీలు అప్పటికి లక్ష మంది ఉద్యోగుల్ని తొలగించాయి. ఈ మొత్తంలో ఉద్యోగాలు పోయిన వాళ్ళకి 3 బిలియన్లు మాత్రమే. మరో పాకేజీ మూడేళ్ళలో 218 బిలియన్ డాలర్లు. అందులో నిరుద్యోగులకి చేసిందల్లా ఒక్కటే. నిరుద్యోగ భృతి 26 వారాలుండేది దాన్ని 39 వారాలకి పెంచాడు. అయితే పార్ట్ టైం వాళ్ళలో, కొద్ది జీతాల వాళ్ళలో తక్కువ మంది మాత్రమే దీనికి అర్హులయ్యేట్లు ‘జాగ్రత్తలు’ తీసుకున్నాడు. ‘90లలో పెరిగిన ఉద్యోగాల్లో ఎక్కువ భాగం పార్ట్ టైం వే అనే విషయం ఇక్కడ గుర్తుంచుకోవాలి - ఇంతకి మించి బుష్ నిరుద్యోగులకి సామాన్య ప్రజలకి చేసిందేమీ లేదు. పెద్ద మొత్తాల్లో సంపన్నులకి, పెట్టుబడిదార్లకి ముట్టజెప్పాడు -

2003 జనవరి 7న 674 బి. డాలర్ల ప్రోత్సాహక పేకేజీనిచ్చాడు. ఇందులో ముఖ్యమైంది డివిడెండల్ల మీద పన్ను రద్దు అన్నాడు. ఇందులో 65 శాతం అత్యంత సంపన్నులయిన 10 శాతం మందికి చేరుతుంది. ప్రపంచంలోనే అత్యంత ధనికుడైన బిల్ గేట్సుకి ఈ ఏడు 5 కోట్లు డాలర్లుస్తాయి. డెల్ కంప్యూటర్స్ అధినేత మైఖేల్ డెల్లీకి 60 లక్షల డాలర్లు, అమెరికా వైస్ ప్రెసిడెంట్ చెనేకి 3 లక్షలా 27 వేల డాలర్లు, బుష్ కి 44,500 డాలర్లు ముడతాయి. వాల్ మార్ట్ వ్యవస్థాపకుడు శామల్ వాల్టన్ కొడుకులు ఐదుగురిలో ఒక్కొక్కరికి 19 కోట్ల 70 లక్షల వంతున వస్తాయి. వాళ్ళందరికీ కలిపి ఈ ఏడాది 1 బి. డాలర్లు ముడతాయన్న మాట. వాళ్ళ దగ్గర పనిచేసే 10 లక్షల మంది కొచ్చే దానికంటే వాళ్ళయిదుగురికీ వచ్చేది ఎంతో ఎక్కువ. ఇదిలా వుంటే 4 కోట్ల పేద కుటుంబాలకు అసలేమీ రాదు. మరొక విషయం. ఈ పాకేజీ 2003లో 1,90,000 ఉద్యోగాలు కల్పిస్తుందని ఒక ప్లాన్ లో శ్వేతసౌధం ఆర్థిక సలహాదార్ల సంఘం వివరించింది. దాన్ని శ్వేత సౌధం వెబ్ సైట్ లో పెట్టింది. 2 మిలియన్ల వుద్యోగాలు పోతే, 2 లక్షలు కల్పిస్తే ఎలా సరిపోతుందని పత్రికలు దుయ్యబట్టాయి. అంతే 9వ తేదీ కల్లా ఈ ప్లాన్ ఏ సైట్ లోనూ కనబడలేదు. ఈ పేకేజీవల్ల ఎన్నో వర్గాలకు ప్రయోజనం చేకూరుతుందని ప్రభుత్వం చెప్పింది. అయితే ఇవి అబద్ధాలని చాలా పత్రికలు బహిరంగంగా రాశాయి -

తన ఆర్థిక పథకాన్ని ఒక్క ముక్కలో చెబితే ‘ఉద్యోగాలు’ అని ఒకనాడన్నారు బుష్. కాని ఉద్యోగ కల్పనకి ఆయన చేసిందేమీ లేదు.

(మిగతా భాగం, వచ్చే సంచికలో)

పీడ్ల పాట

సాంస్కృతిక సేన కాలిబాట

వి.వి.

1982 లో కావచ్చు. మేడ్చల్ లో రాడికల్ విద్యార్థి సంఘం జిల్లా సభలు జరుగుతున్నాయి. ఏర్పాట్లలో భాగంగా జననాట్యమండలి సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలు, పాటల తయారీలో ఉన్నది. ఆ బృందంలో కొత్తగానూ, బెరుగ్గానూ, కూర్చున్న పదహారేళ్ళ అమ్మాయిని నువ్వేదయినా ట్యూన్ చెప్ప అన్నారు. బక్కపల్లని చామనచాయ అమ్మాయి మొహం అమాయకంగా పెట్టింది. 'నీకొచ్చిన పాట పాడు' అని ధైర్యమిచ్చారు. పాడమనడమే ఆలస్యం ఆమె మొహం వెలిగిపోవడమే కాదు శరీరమంతా విద్యుత్తు ప్రవహించినట్లుగా అప్పటిదాకా కనిపించని, ఒక కళ, ఒక తేజస్సుతో ఆమె చిరునవ్వు, ఆమె ప్రభావం ఆ గది అంతా నిండిపోతూ పాట ప్రవహించింది.

"అంటామే. దేనన్నా అమరుడవంటూ

ఉంటామే నీ వెంట"

ఎమర్జెన్సీ ఎత్తి వేసిన తర్వాత మూడు నాలుగేళ్ళ పాటు కుక్కల గూడూరు పరిసర గ్రామాల్లో విప్లవోద్యమాన్ని నిర్మాణం చేసి జగిత్యాల, పెద్దపెల్లి ప్రాంతాల్లో విప్లవోద్యమ నాయకుడుగా పేరు తెచ్చుకొని కుక్కల గూడూరులో భూమయ్య కిష్టాగౌడ్ల స్మృతిలో స్థాపం నిర్మించి వేలాది మందితో ప్రదర్శన, బహిరంగ సభ నిర్వహించి ఎన్కౌంటర్ లో అమరుడైన దేవేందర్ రెడ్డి మీద కట్టిన పాట అది

"అంటాము అంబేద్కర్ అమరుడవంటూ"

అని తర్వాత మాస్టర్స్ రాసిన ప్రసిద్ధమైన గీతానికి ఈ పల్లెటూరి బాణీని అందించిన ఆ అమ్మాయి అపుడప్పుడే జననాట్యమండలిలో పద్యగా ప్రవేశించిన సరోజ. అది లగాయితు ఇరవై ఏళ్ళపాటు వందల వేల పల్లె పాటల బాణీలను ప్రజా విప్లవ గానానికి అందించిన ఒక వనరుగా మాత్రమే కాదు ప్రాణాలనే అర్పించిన ఒక వీరనారిగా పద్య వివిధ ప్రాంతాలలో, రాష్ట్రాలలో, బాధ్యతలలో ప్రజల తలలో నాలుకయింది.

ఐదుగురి అక్క చెల్లెళ్లలో మూడోబిడ్డగా సరోజ కరీంనగర్ జిల్లా హుజూరాబాదు తాలూకా కనుకుల గిద్దెలో పుట్టింది. చిన్ననాడే తండ్రి చనిపోతే పేద తల్లి ఒడి కట్టుకొని కూలి పనిచేసి పిల్లల్ని సాది పెంచుకున్నది. తనతోపాటు పద్యను నాట పనికి, కలుపు పనికి, కోతల పనికి, దంపుడు పనికి, ఒకటేమిటి ఊళ్ళో వ్యవసాయ సంబంధమైన ఏ పని ఉంటే ఆ పనికి తీసుకుపోయేది అపుడింక ఆ తల్లి నోట నాటుకు వంగితే ఒక పాట, కోతకు కొడవలి పడితే ఒక పాట, కలుపు తీసి విసురుగా బయటికి చేయి జాడిస్తే ఒక పాట అన్నట్లుగా ఈ బాల గాలితో, జువ్వతో, దూపతో - అన్నిటికన్నా విడువకుండా పనితోపాటు ఒంట బట్టిచ్చుకున్నది. తోటివాళ్ళతో మాట్లాడేప్పుడు అమ్మ చెప్పే సామెతలన్నీ పుక్కిట పట్టింది.

పదమూడో ఏటనే చేసిన పెళ్ళి నిలవలేదు. గాలి తిరుగుళ్ళకు వాడిని ఊరు శిక్షించింది. 1975-77 కరీంనగర్ జిల్లా అంతటా వరదెత్తిన గంగవలె

ఎమర్జెన్సీ ఎత్తివేయగానే ఎగసిన జగిత్యాల జైత్రయాత్ర కనుకులగిద్దెనూ ముంచెత్తింది. పైగా జగిత్యాల పోరాటానికి ఆ తర్వాత ఆదిలాబాదు, కరీంనగర్ రైతాంగ పోరాటానికి నాయకత్వం వహించిన వాళ్ళంతా ఇంచుమించు ఈ ప్రాంతంనుంచి వచ్చినవాళ్లే. కొత్త గట్టు ఆదిరెడ్డి వంటి అమరులైన శ్యాంలెందరో.

కనుకులగిద్దె గ్రామం ఎనభైలలో ఒక విచిత్రమైన అనుభవానికి లోనైంది. అది ఆ ఒక్క గ్రామ అనుభవమేకాదు, ముఖ్యంగా హుజూరాబాద్ తాలూకా అనుభవం మొత్తం. కరీంనగర్ జిల్లాలోనే దొరల సాంఘిక బహిష్కరణ అమలవుతుంటే, మొదటిసారి ముఖ్యమంత్రి అయిన చెన్నారెడ్డి పోలీసు క్యాంపులు పెట్టి సిరిసిల్లా, జగిత్యాలలను కల్లోలీత ప్రాంతాలుగా ప్రకటించాడు. ఆ బలం చూసుకొని భూస్వాములు, దొరలు కొందరు ధనిక రైతులను వెంటేసుకుని కనుకుల గిద్దె గ్రామంలో వ్యవసాయ కూలీలకు వ్యతిరేకంగా ఒక ప్రదర్శన చేసారు. మృణాళిసేన్ కలకత్తా 71లో 'ప్రపంచ పీడకులారా ఏకంకండు' ప్రహసనాన్ని తలపించే ప్రదర్శన అది. ఆ ప్రదర్శన చేసిన వాళ్ళవరూ ఊళ్ళల్లో నిలవలేదు కాని ఆ ప్రదర్శన ప్రభావం ఉన్న అన్ని ఊళ్ళనుంచి, కనుకులగిద్దెతో సహా చాలామంది భూమిలేని నిరుపేద కుటుంబాల యువతీ, యువకులు, రైతాంగ కుటుంబాల నుంచి వచ్చిన వాళ్ళు కూడా అజ్ఞాత జీవితానికి వెళ్ళారు.

అటువంటి నిర్బంధ - విస్తరణ కాలంలోనే ఇంద్రవెల్లిలో ఆదిలాబాదు జిల్లా గిరిజన రైతు కూలీ సంఘం మహాసభను పోలీసులు ఏప్రిల్ 20, 1981 న ప్రజలపై కాల్పులు జరిపి విచ్చిన్నం చేసారు. ఆ కాల్పుల్లో పదముగ్గురు ఆదివాసీలు అమరులయ్యారు. ఆ సభల్లో ప్రదర్శన ఇవ్వడానికి వెళ్ళిన జననాట్యమండలి గద్దర్, సంజీవ్ మొదలైనవాళ్ళ కేంద్రం బృందం - ఇంక ఆ ఆదివాసీ పోరాటం - దానిపై పోలీసు కాల్పుల ఉదంతాన్నే ఒక ప్రజా గాథగా మలచడానికి ఆ ప్రాంతమంతా తిరిగింది.

అప్పుడు బృందాన్ని కలుసుకున్న సరోజ పర్యాయపదమైన పద్యగా వికసించింది, ఆ బృందం వెంటబడి హైదరాబాదుకు వచ్చేసింది. ఆ తర్వాత రోజుల్లో ఆమె చెప్పకున్నట్లు ఒకరోజు ఏగిలివారంగా ఇంటిముందర పడుకున్నవాళ్ళు అడవికి 'చెంబడుక' పోతున్నట్లే తాను చెంబు పట్టుకొని బయల్దేరింది. అంతే వెనక్కి తిరిగిచూడలేదు.

అనారోగ్య కారణంతో 97-99 దాదాపు రెండు సంవత్సరాలు మినహాయిస్తే ఇరవై ఏళ్లు ఆమె జీవితం జనంతో, జననాట్యమండలితో ఇంకా మునుసాగి దళంతో సాయుధ గెరిల్లా పోరాటంతో, ఆ సంస్కృతితో ముడిపడింది.

1981-82 హైదరాబాదు చేరుకునే నాటికి ఆమెకు చదువు, రాత రావు.

'రగల్జెండా' రాయాలనే ప్రయత్నంలో గద్దర్ ఉండగా ఆయన నహచరులతోపాటు చర్చిస్తుంటే, గున్ గునాయిస్తుంటే బాణీలు అందించడంతో ఆమె చదువు ప్రారంభమైంది. 'జననాట్యమండలి' సుప్రసిద్ధ గీతాల్లో ఆమె ఎన్నిటికీ బాణీలు అందించిందో ఆ తర్వాత కొద్దిరోజులకే ఆమె సహచరుడైన సంజీవ్ చెప్పాలి. స్వర్ణ ఒగ్గుకథలోకి బాణీలు ఇవ్వడం మాత్రమేకాదు, చేబాల క్యాంపులో ఆమె ఎందరికో ఆ ఒగ్గుకథలో శిక్షణ ఇచ్చింది (1990) అఖిలభారత పర్యటనకు బయల్దేరి బస్తర్ మీదుగా పాటలు పాడుతూ, ప్రదర్శనలిస్తూ భద్రాచలం కుంట, జగదల్ పూర్, కాంకేర్ల నుంచి భిలాయ్ చేరుకొని ఉక్కు ప్యాక్టరీ ముందు ప్రదర్శన లిచ్చినపుడు అరెస్టయి రాష్ట్ర బహిష్కరణకు (మధ్యప్రదేశ్ నుంచి) గురైన ఇరవైమందిలో ఆమె ఉంది. అప్పటికి గద్దర్ హిందీలో చరణం అందుకుంటే పాటపూర్తి చేసేంత 'చదువు' హిందీలో వచ్చినవాళ్ళు సంజీవ్, దివాకర్ పద్యలు మాత్రమే.

నిజానికా హిందీ ఆమె 85-89 మధ్యకాలంలో అజ్ఞాత జీవితంలో నేర్చుకున్నది. 85 జూలైలో ప్రారంభించి దేశవ్యాప్తంగా తిరిగిన ఏఐఎల్ ఆర్ సి బృందంలో సంజీవ్ తోపాటు ఆమె పాల్గొనడం అట్లా ఉంచి 86 నుంచి సూరత్ ప్రాంతంలో అజ్ఞాత జీవితంలో సాంస్కృతిక రంగంలో పనిచేసింది. అందుకే సూరత్ లో జనసంఘర్ష సాంస్కృతిక మంచ్ నవంబర్ 13న మరణించిన

కాళీజీ సంస్కరణ సభ పెట్టుకొన్నప్పుడు ఆలస్యంగా తెలిసిన పద్మ 'ఎన్కౌంటర్' గురించి విని తమకు అత్యంత ఆత్మీయురాలు, కార్మికుల్లో ప్రతి ఒక్కరికీ ప్రత్యక్షంగా తెలిసిన పద్మను తలచుకొని దుఃఖించారు. ఆ రోజులను, జ్ఞాపకాలను ఆమె పనిని, పాటలను తలపోసుకున్నారు.

డిసెంబర్ 20, 21 తేదీల్లో బొంబాయిలో హిందూత్వ వ్యతిరేక సదస్సులోనూ ఎవెఎల్ఆర్‌సి మరొకమారు పద్మకు విప్లవ జోహార్లు అర్పించింది.

వినుకొండ, పలనాడుల నుంచి మొగలరాజు పురం కొండల నుంచి, ఇంద్రకీలాద్రి అడవుల నుంచి, భద్రాచలం, కుంటలమీదుగ అడవులు, సెలయేర్లు, నదులు దాటిపోతుంటే ప్రతి చెట్టుకూ ఒక పాట, ప్రతి పిట్టకూ ఒక పాట. సెలయేటి శబ్దానికి ఒక పాట ఆమెనోట విన్న జ్ఞాపకాలు, రాత్రి ఏదో ఒక వాగులో ఆగి, పొద్దున్నే అక్కడ అన్నం కుతకుత ఉడికించుకొని వింటున్నప్పుడు ఆమె చెప్పిన సామెతలు. మూడురాళ్ళు పెట్టి, అక్కడే విరిచిన కంపతో నిప్పు ఊది జ్వాల రగిల్చినంత ఒడుపుతో ఆమె మాటల్లోకి గాలిని ఊది పాటను వెలిగించేది. అందులోకి సమకాలీన ప్రజా పోరాట వస్తువును మలిచేపని జననాట్య మండలిది.

పద్మ జననాట్యమండలి కేంద్ర బృందంలో చేరి రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ప్రచారానికి తిరుగుతున్న ఎనభైల తొలి రోజుల్లోనే తీవ్ర నిర్బంధం ప్రారంభమైంది.

1978 ఫిబ్రవరిలో వరంగల్‌లో రాడికల్ విద్యార్థి సంఘం రెండవ మహాసభలు జరిగి 'గ్రామాలకు తరలండి' పిలుపు ఇవ్వడంతో అదే మే నెలలో గుంటూరులో రాడికల్ యువజన సంఘం ఏర్పడింది. ఈ రెండు సంఘాలతో పాటు జననాట్యమండలి గ్రామాలకు తిరిగి క్రమంలో రైతుకూలీ సంఘాలు ఏర్పడి 1981లో నెల్లూరులో రాష్ట్ర రైతుకూలీ సంఘం ప్రథమ మహాసభలు జరిగాయి. 1983లో కరీంనగర్‌లో చరిత్రాత్మక రైతుకూలీ సంఘం రెండవ మహాసభలు జరిగే నాటికి నిర్బంధం తీవ్రతరమై మామిడాల హరి భూషణ్ వంటివాళ్ళు 'ఎన్కౌంటర్' లలో అమరులయ్యారు. 1985 మే నెలలో రాజమండ్రిలో తలపెట్టిన రైతుకూలీ సంఘం మూడవ మహాసభల ప్రచార కార్యక్రమంలో పద్మ పాల్గొన్నది. పోలీసులు ఆ ప్రచారం సాగకుండా అడ్డుకాని తీవ్ర నిర్బంధాన్ని అమలుచేసి ప్రచార దళాలనన్నింటినీ అరెస్టు చేసి పదిరోజులపాటు పోలీసు లాకప్‌లలో చిత్రహింసలకు గురిచేశారు. అపూర్వంగా ఈ ప్రచారంలో విస్తృతంగా ఆర్ఎస్‌తో, ఆర్.వై.ఎల్., జననాట్యమండలి, రైతుకూలీ సంస్థల్లో పనిచేసే మహిళలే ఎక్కువ సంఖ్యలో పాల్గొన్నారు.

రైతుకూలీ సంఘం రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షురాలు ద్రోణవల్లి అనసూయమ్మతోపాటు అప్పటి ఎపిసి ఎల్‌సి, ఒపిడిఆర్, ఆర్‌వైఎల్ రాష్ట్ర నాయకులపై కుట్రకేసు మోపి జైల్లో పెట్టారు. ఆయా సంఘాల

ప్రభార బృందాల్లోని మహిళలనందరినీ అరెస్టు చేసి పదిరోజులు లాకప్‌లో పెట్టి రాజమండ్రి జైలుకు పంపించారు. వాళ్ళెవ్వరూ తమ అసలు పేరు, ఊరు చెప్పకపోవడంవల్ల నెల్లాళ్ళ తర్వాత బెయిల్‌పై విడుదలయ్యాక పద్మతోపాటు మరెవ్వరూ ఇంక కేసులకు తిరగాల్సిన అవసరం లేకపోయింది. అందువల్ల జైల్లోనూ, బెయిల్ గురించి ఆ తర్వాత కేసులోనూ ఆ బాధ్యతనంతా ద్రోణవల్లి అనసూయమ్మగారు, ఇతర ప్రజా సంఘాల రాష్ట్ర నాయకులే నిర్వహించాల్సి వచ్చింది. పల్లెల్లమూడి విరసం వేసవి పాఠశాల జరుగుతున్నందువల్ల విరసం బాధ్యులు వెళ్ళలేక పోయారు. అయితే పోలీసు లాకప్‌లోనూ, జైల్లోనూ పద్మతో సాహచర్యం నెరపిన ఎవ్వరూ జీవితంలో ఎన్నడూ ఆమె నేర్చిన పాటలు, బాణీలే కాదు, ఆమె చెప్పే సామెతలు, ముచ్చట్లే కాదు పెనవేసుకపోయే ఆ వల్లెటూరి నిర్మలమైన స్నేహాన్నీ మరువలేదు.

పద్మ జైలునుంచి విడుదలయి వెళ్ళిన అజ్ఞాత జీవితం 90-91 లలో కొద్దికాలం, ప్రజా సాంస్కృతిక ప్రభంజనం వంటి జననాట్యమండలి సభల తర్వాత దశాబ్దంపాటు మళ్ళీ సుదీర్ఘంగా కొనసాగింది.

ఐదేళ్ళ (85-89) అజ్ఞాత జీవితం తర్వాత 90 ఫిబ్రవరిలో నిజాం కాలేజ్ గ్రౌండ్స్‌లో జరిగిన జననాట్యమండలి 18వ వార్షికోత్సవాలకు సంజీవ్, పద్మలు అందుకోలేకపోయారు. ఆ తర్వాత నిజామాబాదులో జరిగిన సభకు రాగలిగారు. ఆ సభావేదిక మీదికే నేరుగా వచ్చి మర్నాడు సంజీవ్ స్వగ్రామమైన యాప్రాల్ (కంటన్మెంట్) కు వెళ్ళినప్పుడు వేలాదిమంది ప్రజలు ఘనస్వాగతం చెప్పారు. అటునుంచి ఆర్‌వైఎల్ సభకు. ఆ సభలకు పద్మ వస్తుందన్న ఆశతోనే ఏళ్ళకు పూళ్ళకు బిడ్డను చూసుకోవచ్చుననే కనుకులగిద్దె నుంచి వాళ్ళ అమ్మవచ్చింది. అరవై వేలమంది పాల్గొన్న ఆ సభలో ఎన్నాళ్ళకో ఆ వేదికపై తల్లీకూతుళ్ళ కలయిక. అటునుంచి గోదావరి ఖని, బెల్లంపల్లి, ఇంద్రవెల్లి, వరంగల్‌లో రైతుకూలీ సంఘం మహాసభలు (మే 5, 6) అదంతా ఒక జైత్రయాత్ర. ప్రత్యామ్నాయ సాంస్కృతిక యాత్ర. బహుశా 90 మార్చి నుండి అక్టోబర్‌లో బస్తర్ నుండి తిరిగివచ్చేదాకానే పద్మ సంజీవ్‌లు బయట ఉన్నారు. ముఖ్యంగా నర్మెట పోలీసు స్టేషన్ (వరంగల్‌జిల్లా) ముందు ప్రజా ప్రదర్శనపై పోలీసు కాల్పుల తర్వాత తిరిగి ప్రారంభమైన నిర్బంధం దృష్ట్యా వాళ్ళు మళ్ళీ అజ్ఞాతానికి వెళ్ళడానికి నిర్ణయించుకున్నారు.

పాటల పద్మ బహుశా 'తూటాల మాల తొడిగి' ఉంటుంది సాంస్కృతిక ఉద్యమ నిర్మాణంలోనేకాదు విప్లవోద్యమ నిర్మాణంలో కూడా పాల్గొని ఉంటుంది. ఉత్తర తెలంగాణాలో జిల్లాస్థాయి నాయకత్వానికి ఎదిగి వుంటుంది.

తొలి అక్షరాలు

నాగరాజు

[న] ల్లటి పలకమీద
ఎవరో కాసిని
నవ్వులు రాల్చిపోయారు

ఒక దోబూచులాటలా
పిడికిలి బిగించి
చూపుడు వేలితో
ఏవో సంకేతాలు కొన్ని
అస్పష్టంగా వదిలిపోయారు

దబదబా పరిగెత్తే పాదాలు
అడుగుపెట్టిన ప్రతీచోటా
అద్భుతాలు కురిపించే పదాలు

ఒడిలో నేనొక్కన్నీ
ఆ పాదాల సవ్వడి వింటూ
పలకల మీదకి తొంగి చూస్తుంటాను

తెల్లగ పూచిన గీతలమధ్య
ఎవరిదో
ఇంకా నడకలు నేర్వని
అడుగుకటి
రెల్లుపువ్వయి నవ్వి
ప్రేమగా నా చెంపలు
సవరిస్తోంది

అసలే బక్క ప్రాణం. పాట తప్ప రక్తమాంసాలు లేని శరీరం. అడవిలో అజ్ఞాత జీవితం.

98-99 రెండేళ్ళు అనారోగ్యంతో చికిత్స చేయించుకుంటూ మిషన్ కుట్టి బతికింది ఎవరికీ భారం కాలేదు. ఎవరిమీదా ఆధారపడలేదు. అయితే పని, కష్టం - జీవితంలో అత్యంత సహజమైన తల్లికడుపున పుట్టి, అటువంటి కుటుంబంలోనే వడినందున సంజీవ్‌ను కన్నకొడుకులా చూసుకున్న అన్నా వదిసలే ఆమెకు ఆ రెండేళ్ళు తల్లిదండ్రులయ్యారు. జననాట్యమండలి సహచరులు తోడు నిలిచారు. అయినా కన్నకొడుకుమీద పెరుగుతున్న మమకారాన్ని కూడ దాచుకొని ఆమె మళ్ళీ అజ్ఞాత జీవితానికి వెళ్ళి పోయింది. 2002 నవంబర్ 15న ఏటూరు నాగారం అడవుల్లో జరిగిన ఒక బూటకపు ఎన్కౌంటర్‌లో పద్మ, శ్రీకాంత్‌లు కూడ అమరులయ్యారని వినడానికన్నా ముందు విప్లవ సాంస్కృతికోద్యమానికి ఒక అవగాహన, దృక్పథం (పర్సెప్షివ్) ఏర్పరచే కృషిలోనూ, వర్క్‌షాప్‌లోనూ ఆ ఇద్దరు కామేడ్స్ క్రియాశీలకంగా పాల్గొన్నారని వినడంతప్ప. ఈ పాటలగైదేళ్ళు ఆమె ప్రధానంగా మళ్ళీ ఉత్తర తెలంగాణాలో జననాట్యమండలి సాంస్కృతికోద్యమ నిర్మాణంపై

కేంద్రీకరించిందని ఊహించడం తప్ప వివరాలు తెలియవు.

ఇంటికి వచ్చినప్పుడు తోడున్నా, చేబాల క్యాంపులోనైనా, బస్తర్ ప్రయాణమంతా సంజీవ్ నామీద జోక్లు వేసేవాడు గనుక పద్మ కూడ కాస్త చొరవ చూపేది. ఇంటికి వచ్చినపుడు 'అన్నం తింటారా?' అని అడిగితే ఆయన మొహంలోకి భావగర్భితంగా చూస్తూ నవ్వేది. ఏమిటన్నట్లు ఆయనవైపు చూస్తే 'మీ ఇంట్లో' గిన్నెలు చూస్తేనే ఆకలి సగం చస్తుంది. మాకేం సరిపోతది 'అనే వాడు అని' సరే, ఏదో నాస్తలాగ తింటం' అనే వాళ్ళు. ప్రయాణాల్లో వాళ్ళు గొడ్డుకారంతో, రొట్టెగానీ, అన్నంగానీ తినేవాళ్ళు. ఆకారం భరించ లేక నేను పంచదారతో రొట్టె తింటే బనాయించే వాళ్ళు.

పద్మను 'మార్పింగ్' వీడియో క్యాసెట్ సందర్భంలో కాకుండా ఆఖరిసారి చూసింది ఎన్నికల బహిష్కరణ వీడియో క్యాసెట్ రూపాం దించినపుడు. అంతా వాళ్ళ ఆలోచనలు, కృషితోనే రూపొందించి చూడడానికి న్యూడియోకు రమ్మన్నారు. నేను, ఆర్. నారాయణమూర్తి వెళ్ళి చూసాం, చూసాక మాకు తోచిన సలహాలేవో ఇచ్చాం. ఆఖరిసారి పద్మను చూడడమూ, వినడమూ అప్పుడే.

'అన్నా, ఏదో చిన్న చిన్న రాళ్ళతో పేర్చినం, ఇండ్ల ఇంక పెద్ద బండనో, కొండనో పెట్టమంటే ఇముడదు' అన్నది.

బహుశా ఆమె జీవితానికి, పోరాటానికి, దృక్పథానికి అర్థవంతమైన నిర్వచనం కూడ అదే అనుకుంటాను.

విప్లవం చీమలవని, ఉడతల వని, వనవాసుల పని, వాడల పని, ఊర్ల పని. అచ్చంగా పద్మలయి వికసించే సరోజల పని. పార్టీలో ఆమె పేరేమిటోగానీ పొద్దున్నే తలుపులు, తాళాలు లేని ఇంటిముందునుంచి తల్లిని కూడా వదులుకొని కాలకృత్యాలకు వచ్చినంత నహజంగా విప్లవంలోకి వచ్చిన పదమూడేళ్ళకే జీవితాన్ని చూసిన ఆమెవంటి ఎందరో బాధా సర్పదష్టులైన మహిళల పని, దళితుల పని.

అనారోగ్యాన్ని వదిలి, కుట్టుమిషన్ ను వదిలి, కన్న తల్లిదండ్రుల వంటి యారాలు, బావగారిని వదిలి, పేగుబంధాన్ని, ఇంజనీరపు తాడన్న అతని భవిష్యత్తును కూడ కాదని, నగరం నగిషీలను, రాజీవ్ రహదారులను కాదని అడవి లోకి, ఇంట్లోకి నడచి వచ్చినట్లుగా వెళ్ళిన ఆమె పేరు క్రాంతికి పర్యాయపదమై ఉంటుంది.

ఆమె మళ్ళీ తన జననాట్యమండలి సహచరుల చూపుల్లోకి, చేతుల్లోకి ఒక మాంసపు ముద్దలాగే వచ్చింది. ఎన్కౌంటర్ ఆయన దాదాపు వారం రోజులకు. అప్పుడామెకు ఏ రూపమూ లేదు పేరులేని, మొహంలేని కొట్లాడిమంది పీడితుల ఆకృతి అది. కాని దానికొక ఆకారం

ఇవ్వాలని అనుకున్నప్పుడు దానిపేరు, దానిపేరే విప్లవం.

అందుకే సాయంకాలం నాలుగు గంటల నుంచి రాత్రి వదిగంటలదాకా తార్వాకా కుషాయగూడా కంటన్మెంటుల నుంచి యాప్రాల చాందలగడ్డదాకా వేలాదిమంది మిన్నుముట్టే ప్రజాయుద్ధ నినాదాలతో ఆమె అంతిమయాత్ర సాగింది.

ఆమె మృతదేహాన్ని కనుకులగిద్దెకే తీసుకవస్తారేమోనని కరీంనగర్ జిల్లా అంతటా విస్తృతమైన పోలీసు బందోబస్తు చేసారట. ముఖ్యంగా ఆ గ్రామం, హుజూరాబాదులో ఆ వార్త గాలిలా వ్యాపించిందట. పోలీసులు ఎంత గట్టి బందోబస్తు చేస్తే అంతగా ప్రజలు ఆఖరు సారిగా ఆమె చూసుకుందామని ఆ ఊరికి రెండు మూడు రోజులు తరలి వస్తునే ఉన్నారు.

ఇటువంటి సందర్భాల్లో తెలంగాణా పల్లెల్లోని సాధారణ ప్రజానీకం మనసుల్లో ఏ భావాలు ముప్పిరిగొంటాయో ఊహించడానికి శక్తిచాలదు. ఒక సర్వసాధారణ కష్ట సహిష్ణుత నుంచి ఒక పోరాటశక్తిగా మారే అసాధారణ జీవితాన్ని తమ కళ్ళముందరి రెండు అంచులుగా ఊహించుకుంటారేమో.

ముప్పై ఏళ్ళ క్రింద జమ్మికుంట చదువును వదిలి వెళ్ళిన పేద రైతుబిడ్డ ఆదిరెడ్డి, రఘుగా, శ్యాంగా ఎదిగి ఒక దేశ విప్లవోద్యమ నాయకుడై అమరుడై తమ కొత్తగట్టు గ్రామానికి తిరిగి వచ్చినప్పుడు అదే హుజూరాబాదు, కరీంనగర్ ప్రాంత ప్రజలకు కలిగిన అనుభూతి.

ఇరవై ఏళ్ళ క్రితం తల్లి కొంగుచాటు బిడ్డగా కూలిపనికి వెళ్ళే సరోజ ఊరొదిలి, రాజధాని మొదలు దేశమంతా తిరిగి జననాట్యమండలి నేతగా, ఉత్తర తెలంగాణ విప్లవోద్యమంలో అసువులర్పించిన వీరనారిగా తిరిగి వస్తున్నదంటే - సామాన్యులందరికీ సాధ్యమయ్యే అసామాన్యమైన వనిచేసిన తమవాళ్ళను చూడాలని, రూపాంతరం చెందిన తమవాళ్ళను చూసి ఒక స్వీయ విశ్వాసాన్ని, ధైర్యాన్ని పొందాలని వచ్చాంమో.

అయితే ఇప్పుడింక ఆ మాంసపుముద్ద కూడ కాలిబూడిదయి యాప్రాల మట్టిలో కలిసి పోయింది. సాధ్యమైతే అక్కడక స్థూపం రావచ్చు. కాని అంతకన్నా పద్మ ఒక పాటగా, పోరాటబాటగా రాజీవ్ రహదారికి ప్రత్యామ్నాయంగా అదే యాప్రాల మీదుగా కరీంనగర్, జగిత్యాల, దండకారణ్యాలదాకా, బహుశా ఇంకా అడవులు, ఊళ్ళు కలిసే జార్లండ్, బీహార్, నేపాల్ సరిహద్దుల కారిడార్ల దాకా - కాలిబాటగా, సాగిపోతూనే ఉంటుంది. అది ప్రజా (సాంస్కృతిక) సైన్యం కాలిబాట - 'కదం తొక్కుతూ, పదం పాడుతూ, హృదంతరాళం గర్జిస్తూ....'

(32వ పేజీ తరువాయి)

కేసెట్ వ్యాపారుల దాకా డబ్బు సంచులుగా మార్చుకునే కుట్రనీ, నీచాన్నీ మనం గమనిస్తూనే వున్నాం. ఒకే నాణేనికి ఈ సంపాదన బొమ్మ అయితే బోరుసు "మానవీయమైన కొత్తసమాజ నిర్మాణం" పేరుతో వేదికల నిర్మాణాలు, డబ్బ్యా. ఎస్.ఎస్ సమావేశాలు, వాటిలో శ్రీశ్రీ గీతా లావనలు.

సేవ పేరిట డబ్బు చుట్టూరా ప్రదక్షిణ చేసే "సామాజిక సంస్థలు" వ్యూహాత్మకంగా వేస్తున్న ఎత్తుగడలే ఇవన్నీ! వీటిలో రావిశాస్త్రి చెప్పినట్లు 'రంగు మార్చుకుండానే దిశమార్చిన' వాళ్ళు కలిసి వుండటం ఎన్నీవోలకే లాభిస్తుంది. నిన్నటి దాకా పాడిన పాటలు స్ఫూర్తిని వాళ్ళకు అప్పనంగా అప్పజెప్పే ఆలోచనా రహిత ఎత్తుగడలు దీనికి కారణాలు. అమాయకంగానూ, నిజమైన సామ్రాజ్య వాద ప్రపంచీకరణ వ్యతిరేక ఆకాంక్షల తోనూ వున్న ప్రజలను మోసం చేయడానికి, ఈ వేదిక విప్లవ పదజాలాన్ని, నినాదాలను, విప్లవ సాంస్కృతిక రూపాలను వాడుకుంటోంది.

ఈ వేదికపైనే 'మా భూమి' లాంటి సాయుధ పోరాట రాజకీయాల సందేశాన్నిచ్చే చిత్రాన్ని ప్రదర్శించడం, 'ముసుగుజాలమా?', దాన్ని 'చరిత్ర' గా చూసే అమాయకత్వమూ, లేక మరొకటా?!

సామ్యవాద సమాజం కోసం 'హృదంత రాళం గర్జించిన', 'ప్రభంజనం ఫలె హోరెత్తిన' మహాప్రస్థాన గీతాన్ని, దాని వారసత్వాన్ని ప్రచ్ఛన్న డబ్బు సంస్థలు, వాటి అసలు ఉద్దేశాల్ని మరుగు పరచడానికి ఉపయోగించ జూడటమూ! ఈ రోజు ఆ వేదికపై ఎర్రబావుటాను ఎవరు ఎవరి కోసం ఎగరేసినా, వాళ్ళు చివరకు ఏమై మిగల బోతున్నారో ఎదురుచూడాల్సి వుంది. ఏ 'నిర్మాణ రూపాల' అవసరం లేకుండా, ఏ ఆచరణ లేకుండా 'వేదిక' ఏర్పాటే లక్ష్యంగా వున్న వాళ్ళకు "దారిపోదుగునా గుండె నెత్తురులు తర్ఫణ చేస్తూ పదండి ముందుకు" అని సాగే పాట అవసరం ఏమిటి? నిదానంగా ఆలోచిస్తే ఎవరికైనా తెలుస్తుంది.

'విప్లవ రచయితల సంఘం నా శాశ్వత చిరు నామా' అని ప్రకటించాడు శ్రీశ్రీ. చివర శ్వాసదాకా విప్లవ సాంస్కృతికోద్యమం కోసం, సోరహక్కుల ఉద్యమం కోసం అహరహం శ్రమించిన, తపించిన శ్రీశ్రీ మహాప్రస్థాన గీతాన్ని ఇలా సిరిసిరి వేదికల మీద పతాక గేయంగా పాడటమో?!

- విప్లవ రచయితల సంఘం, ప్రజా రచయితల సమాఖ్య, అరుణోదయ సాంస్కృతిక సమాఖ్య, ప్రజా కళామండలి, అరుణోదయ, జననాట్యమండలి, బహురూపుల కళామండలి (జనవరి 2003 హైదరాబాద్ లో జరిగిన ఆసియా సామాజిక వేదిక సభల సందర్భంగా విడుదల చేసిన కరవత్రం)

2 క బ్రాహ్మడి అంతర్మధనం !

ఏమిటి, లాస్ట్ బ్రాహ్మిన్, ఏముంది ఇందులో? ఇందుకు సమాధానాలు ఒకటి కాదు. అనేకం. ప్రపంచీకరణ యుగంలో దానికి వ్యతిరేకంగా వచ్చిన గొప్ప గ్రంథం అంటారు కొందరు. ఇది హిందూ మతం మీద దాడి అంటారు మరికొందరు. కాదు వర్ణధర్మాన్ని తిరిగి ప్రతిష్ఠించే కుటిల యత్నం అంటారు మరి కొందరు.

వీళ్ళందరూ ప్రజానుకూలవాదులే. వ్యతిరేకులు కాదు. ఇందరికీ ఇన్ని రకాలుగా ఈ పుస్తకం అర్థం కావటంలో మతలబు ఏమిటి? కేవలం పాస్ట్ మాడ్రన్ ప్రభావమేనా. అది కూడా పూర్తిగా సరికాదు. ఎందుకంటే వాచకం మాత్రమే ఇన్ని భాష్యాలకు కారణం కావడం లేదు. రచయిత నేపథ్యం కూడా! రచయిత రాణి శివశంకర్ శర్మ కాకపోతే ఇన్ని రకాల భాష్యాల సాధ్యమయ్యేవి కావేమో!

రూపాయి విశ్వరూపం ప్రదర్శిస్తూ పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ అంతకంతకూ విస్తరిస్తున్న తరుణంలో ప్రజా శిబిరాలపైనా, వాటి సామర్థ్యంపైనా చాలామంది విశ్వాసం కోల్పోయి నైరాశ్యంలోకి జారిపోతున్నారు. ఈ నైరాశ్యం విషయాలను చూసే పద్ధతి ఇది కాదు - కొత్తగా చూడాలి, కొత్తగా ఆలోచించాలి అనే వైపు మనిషిని తరలిస్తుంది. అదిగో అక్కడ నుంచి వచ్చిన వ్యవహారం ఇది. వచ్చిన చిక్కల్లా ఏమిటంటే కొత్తగా ఏ ధోరణి ప్రారంభమైనా అది తమ వైఖరిని సమర్థించుకోవడానికి ఓ కొనకు వెళుతుంది. 'పాత' ఆలోచనా పద్ధతులను సవరించుకోవాల్సిన మాట వాస్తవమే, కొత్తగా ఆలోచించాల్సిన అవసరమున్న మాటా వాస్తవమే. కాని అలా అని ప్రతికొత్తదాన్ని సమర్థించాలనే ముందస్తు అభిప్రాయంతో బయలుదేరితే అవసరం కాని దాన్ని కూడా సమర్థించే ప్రమాదం వుంది. ది లాస్ట్ బ్రాహ్మిన్ తో వచ్చిన చిక్కడే.

ఇందులో చాలా చాలా ప్రతిపాదనలు వున్నాయి. హిందూ మతం ప్రచ్ఛన్న క్రైస్తవం, శంకరుడు ప్రచ్ఛన్న బౌద్ధుడు లాంటి పాత ప్రతిపాదనలతో పాటు వివిధ రచయితల వైఖరుల మీదా, అనేకానేక విషయాలమీద అనేకానేక కొత్త ప్రతిపాదనలున్నాయి. రచయితకు తన వాక్యాల మీద అంతులేని విశ్వాసముంది. అంటే రచయిత నిజాయితీగా తన ఉద్వేగాలను, అంతర్మధనాన్ని, కసిని చిత్రించిన గ్రంథమిది. ఒక నిజమైన

ఆరెస్సెస్ కార్యకర్తకు, ఒక నిజమైన విప్లవ కార్యకర్తకు తన అభిప్రాయాలపై ఉండే నిజాయితీ లాంటిది. నిజాయితీ అన్ని వేళలా ప్రజానుకూలమే కానక్కల్లేదు. అదే సమయంలో తన అభిప్రాయాలు నంచలనాత్మకమని ఎరిగి వుండడం వల్ల, రచయిత వాటిని సమర్థించుకోవాలనే తపనతో, కసితో ఓ కొనకంటా విషయాలను లాగి ఓ రకమైన కళ్ళద్దాలను తయారు చేసుకున్నట్టు అనిపిస్తుంది. ముందుగానే కొన్ని ప్రతిపాదనలు తయారై వుండడంతో వాటిని సమర్థించుకోవటానికి ప్రతి విషయాన్ని ఈ కళ్ళద్దాల లోంచే విశ్లేషించినట్టు కనిపిస్తుంది. వీరేశలింగం క్రైస్తవ తీవ్రవాది అనే తన వాదనను సమర్థించుకుంటూ "నృప్తి గ్రంథాల నుండి పుంఖానుపుంఖాలుగా గ్రాంథిక భాషలో క్రైస్తవ సంస్కరణ వాదానికి అనుగుణమైన ఉటంకింపులనిస్తూ పండితుల నెదుర్కొన్నాడు" (పే 94-95) అని రచయిత పేర్కొన్నాడు. కచ్చితంగా రాణి చేసింది కూడా అదే.

మొదట రచయిత తండ్రి వర్ణనిష్ఠ దగ్గరికి వచ్చాడు. హిందూ మతం, వర్ణధర్మం వేరే, రెంటికి వైరుధ్యముంది అని చెప్పడానికి ఆయన తండ్రి జీవితమే ఇందులో కీలకమైనది. ఆయన హిందూ మతాన్ని ప్రచ్ఛన్న క్రైస్తవంగా తిరస్కరించాడని, హిందువుగా కాక బ్రాహ్మణ వర్గానికి చెందినవాడిగా జీవించాడు - అలాగే మరణించాడు అనేది రచయిత చెప్పదల్చుకున్న చాలా భావాలకు ఆధారభూమిక. మనకు ఒక ప్రాచీనమైన, చిత్రంగా అనిపించే ఒక దృశ్యాన్ని తన తండ్రి ద్వారా ఆవిష్కరించే ప్రయత్నం చేశాడు రచయిత. ఈ పాత్ర సనాతనత్వం ఎంతగా వేళ్ళునుకుంటే తన భావాలకు అంత మద్దతు అని భావించి తండ్రికి అతని అనేక గుణాలను ఆపాదించాడు. ఆయన బ్రాహ్మణేతరులకు ఎన్నడూ విద్య గరపలేదని, ఆధునికమైనది ఏదీ ఇంటిలోకి అడుగుపెట్టనిచ్చేవారు కాదని, గుడికి వెళ్ళే అలవాటు లేదని, సనాతన ధర్మాన్ని తప్ప మరిదేన్ని నమ్మేవారు కాదని, పూర్తి అలైకికకుడని, వర్ణధర్మాన్ని తూచా తప్పకుండా పాటించేవారని, మత భావనను అంగీకరించేవారు కాదని పుంఖానుపుంఖాలుగా, (ఇందుకోసం సంభాషణలు సైతం సృష్టించి) పేజీలకు పేజీలు పునశ్చరణలు చేసి మరి వివరించాడు. ఆయన నిజంగా రచయిత వర్ణించినంత సనాతనుడేనా? ఆయన శూద్రుడైన సాయి బాబా దగ్గర బహుమానాలు, తీర్థం తీసుకుంటారు. ఇంట్లో కుమారుడికి (రచయితను) శాయి అని పిలుచుకుంటారు (పేరు పెట్టక పోయినా). అర్ధరాత్రి లేచి 'టైమెంతయ్యిందిరా శాయి' అంటారు. నక్షత్రాలకేసి చూసి లెక్కవేసుకోరు. ఇంకా శూద్రుడైన (ఆయన భాషలో అతి శూద్రుడైన అనాలేమో, అప్పుడు రాష్ట్రపతి నారాయణన్ కదా) రాష్ట్రపతి దగ్గర అవార్డు తీసుకుంటారు. ఎంచక్కా ఢిల్లీకి రైల్వే

వెళతారు (నడిచితే పోలేదు కదా) భార్య చేత పాశ్చాత్య టీ అలవాటు చేయించుకోగలరు ఆమెకి ఆరోగ్యం బాగా లేకపోతే ఇంగ్లీష్ వైద్యుల దగ్గరకు తీసుకెళ్ళగలరు. యజ్ఞయాగాదుల ద్వారానో, మూలికల ద్వారానో నయం చేసుకోలేరు, ఖర్చు అని ఊరుకోలేరు. లేదూ చాలా సందర్భాల్లో అన్నట్టు 'అదంతే' అని నిశ్చయంగా అనలేరు. ఇంట్లోకి రేడియో ప్రవేశించనిస్తారు. 'కరుణానిధి కూడా బిజెపితో స్నేహం చేస్తున్నారు' వంటి లౌకికమైన విషయాలు చర్చించగలరు. అన్నింటికంటే ముఖ్యమైనది 'హిందువు అని సంబోధిస్తే నిర్లిప్తంగా వుంటారు' (ప్రచ్ఛన్న క్రైస్తవం అనేంత వ్యతిరేకత ఉన్నవారు ఎలా నిర్లిప్తంగా ఉండగలరబ్బా!). ఎన్నెన్ని వైరుధ్యాలు. ఏతా వాతా తేలే విషయమేమిటి? తండ్రి సనాతనత్వం అవసరాలకు, ప్రయోజనాలకు అతీతం కాదు. కాకపోతే సనాతనత్వం అనే దానిపై ఆయనకు కాస్త పట్టింపు వుంది, వర్ణ ధర్మం నశించిపోతూ వుండడంపై బెంగ వుంది అని చెప్పకోవచ్చు. ఆధునికతపైనా, ప్రయోజకత్వంపైనా ఆయన వ్యతిరేకతలో స్థాయిలున్నాయి. కోటిశ్వరుడు వేదాధ్యయనం చేయించమంటే కాదు పామ్మ నేంత వ్యతిరేకత వుంది. అదే సమయంలో మన వేదపాండిత్యానికి ఈ శూద్ర ప్రభువులు పట్టం గట్టేదేమిటి అనుకోకుండా ఢిల్లీకి వెళ్ళి అవార్డు పుచ్చుకునేంత సమ్మతి వుంది. కొంతమంది బ్రాహ్మణులు శూద్రులను క్రాయింగ్ రూమ్ వరకూ రానిస్తారు. మరికొంత మంది బెడ్ రూమ్ వరకూ కూడా రానిస్తారు కానీ 'పాత్తు' పెట్టుకోలేరు. అటు వంటి బ్రాహ్మణ మధ్య పురోగమన లక్షణంలో తేడా ఎంతో రచయిత తండ్రికి మామూలు హిందూ పూజారి బ్రాహ్మణకు సనాతనత్వంలో తేడా అంత. ఈ వర్ణధర్మం నశించిపోతుండడంపై ఆయనకంటే ఆయన ప్రచ్ఛన్న క్రైస్తవం అని నిందించే హిందూ బ్రాహ్మణకు ఎక్కువ బెంగే వుంది. కాకపోతే ఇప్పుడు వర్ణధర్మాలను యథాతథంగా అమలుపర్చడం సాధ్యం కాదు. కాబట్టి మరో రూపంలో కులధర్మాన్ని కాపాడుకోవడానికి, అధికారం కాపాడుకోవడానికి వారు హిందూ అస్త్రాన్ని వాడుకుంటున్నారు. రచయిత తండ్రి బెంగపడినంతగా కులం ఏమీ చెడిపోలేదు. నారాయణన్ నిన్నకాక మొన్న హైదరాబాద్ వస్తే పలకరించిన 'పెద్దమనుషులు' లేరు. వెంకట్రామన్ వస్తే పరిస్థితి అలాగే ఉంటుందా? సామాన్యుల సంగతి సరేసరి. ఆవును ఒలిస్తే మనుషులను దుర్మార్గంగా హతమార్చడం దాకా వర్ణధర్మం హిందూ రూపంలో బతికే వుంది. రచయిత తండ్రి భావించిన రూపంలో వర్ణధర్మం బతికివుంటే తొగాడియాలకు, అద్వానీలకు, వాజ్ పేయిలకు వచ్చిన చిక్కేమీ లేదు. సలక్షణంగా వారు దాన్ని సమర్థిస్తారు. ఆ రూపంలో బతికి వుండదు కాబట్టే వారు మరో రూపాన్ని ఆశ్రయించారు. తమ వ్యూహాలకు అను

గుణంగానే ఇంట్లో నిర్వహించుకునే యజ్ఞ యాగాదుల స్థానంలో గుడులను వ్రత్యా మ్నాయంగా చూపుతున్నారు. దానికి సామూహిక లక్షణాన్ని ఆపాదిస్తున్నారు. రచయిత భావించి నట్టుగా ఆ రెంటికీ అంత వైరుధ్యమేమీ లేదు. రెంటి లక్ష్యం ఒక్కటే. ఈ మర్మం అర్థంగాకనే రచయిత ఆవేదనంతా, కేవలం వ్యాప్తి కోసమే హిందూ శబ్దం ప్రచారంలోకి వచ్చినట్టు భావిస్తున్నారు. పైగా హిందూ మతం వర్ణధర్మాన్ని బద్దలు చేయడానికి కంకణం కట్టుకున్నటువంటిది, కులాన్ని నిర్మూలన చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నది (236) అంటూ సరిగ్గా దానికి విరుద్ధమైన లక్షణాలను ఆపాదించారు. ప్రయోజకత్వం అనే దానిపై కొంత నిరసన ఉండడం వల్ల వర్ణాలు, శాస్త్రాలు, పురాణాలు, స్మృతులు సహజమైనవి అనుకోవడం వల్ల (అవి ఆధిపత్యం కోసం సృష్టించబడినవి అనుకోకుండా) ఏర్పడిన గందర గోళమిది. ఇప్పుడు రచయిత హిందూ మతమనే పెనం కంటే వర్ణధర్మమనే పొయ్యిని ఉత్తమ మార్గంగా చూపిస్తున్నారు. ఆధిపత్య స్థానంలో ఉన్న వారు పురాణాలను, వర్ణధర్మాన్ని సహజమైనవి అనుకోవడంలో విచిత్రమేమీ లేదు. కానీ దాన్ని ఉత్తమమైనదిగా చూపడం, చాలా మంది అరే ఇదేదో బాగానే వుండే అనుకోవడమే విచిత్రం, ప్రమాదకరం.

మిగిలిన వన్నీ దీని ఆధారంగా అభివృద్ధి చేసిన వాదనలే కాబట్టి అందులో పెద్దగా చర్చించుకోవడానికేమీ లేదు. రచయిత ఇక్కడించి బయలుదేరాడు కాబట్టి ఆయనకవి అలాగే అర్థమవుతాయి. శ్రీశ్రీ కవితా ఓ కవితా అద్వైత సారంగానే అర్థం అవుతుంది. శ్రీశ్రీ ప్రాచీన సాహిత్యం, సంస్కృతం చదువుకున్నవాడు కాబట్టి ఆయనపై వాటి ప్రభావముంది. ఎంతో కొంత శబ్ద లౌల్యముంది అంటే అర్థముంది. కానీ సందర్భం నుంచి పదాలను విడదీసి ఫలానా మాటలివి అంటే అది సరికాదు. రచయిత తనను తాను పోస్ట్ మాడ్రనిస్ట్ గా వర్ణించుకున్నారు. పోస్ట్ మాడ్రనిస్ట్ పరిభాషలో కూడా టెక్స్టును చదివే పద్ధతి ఇది గాదేమో. చలం, వీరేశలింగం, గురజాడ వంటి కవులందరిపై రచయిత విచ్చలవిడిగా చేసిన ఆరోపణలు ఇదే రీతిలో సాగాయి. 'బ్రాహ్మణ స్త్రీ స్థితి పట్ల శ్రీ శృంగేరి జగద్గురు శ్రీ చంద్రశేఖర భారతీ మహాస్వామి అభిప్రాయాలలోని తీవ్రత చలం రచనలలోకి ప్రవేశించింది' (పే 85) అని రాణి వారు ప్రవచించారు. దానికి ఉదాహరణగా ఓ సంభాషణను ప్రస్తావిస్తూ 'భార్య, భర్త అనే సంబంధం లేకపోతే' అప్పుడు విగత భర్తృక

ఉండదు కదా' (87) అన్న స్వామివారి వాక్యాలను ప్రస్తావించారు. భలే ! 'వర్ణ వ్యవస్థ కుటుంబ వ్యవస్థ మీద ఆధారపడి వుంటుంది' (పే 89), 'పుత్ర సంతానం ద్వారా కుల వ్యవస్థని, రాజ్యాన్ని కొనసాగించడమే వివాహము యొక్క, దాంపత్య ధర్మము యొక్క అర్థం' (పే 91) అని ప్రవచించారు. మరి వర్ణ వ్యవస్థ పరిరక్షకుడైన స్వామి వారు వర్ణ వ్యవస్థను కూల్చే కుటుంబ వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా ఎలా మాట్లాడారు ? విషయ మేమంటే అసలు స్వామివారు శిష్య పర మాణువుతో సంభాషణ ప్రారంభించడమే వ్యంగ్యంతో. ఆయన సంస్కరణవాదులకు వ్యతిరేకంగా వ్యంగ్యంగా అన్న మాటలను ఆదేశాలుగా అమృత వాక్కులుగా చూపి చలానికి అదే మార్గ దర్శకత్వం అని చూపదల్చుకున్నాడు రాణి శివ శంకర్. భలే !

రాణి పుస్తకంలో పురోగామి లక్షణంగా కనిపించేవి ఆయన వర్ణధర్మానికి ముస్లింలకు శత్రుత్వం లేదని ప్రతిపాదించడం, గుడులు ఆర్థధర్మానికి వ్యతిరేకమని చెప్పడం ద్వారా ప్రస్తుత సంక్షోభ సమయంలో భలే చెప్పాడులే అని పించడం, ప్రయోజకత్వానికి తన తండ్రి, తాను వ్యతిరేకమని చెప్పడం వగైరా. వర్ణధర్మానికి పీఠాలను పర్యాయపదాలుగా మార్చుకుని వారితో పలువురు ముస్లిం రాజులు జరిపిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలను చూపవచ్చు. కాబట్టి ఇప్పుడున్న రాజకీయ సంక్షోభంలో భయకంపితమైన వాతావరణంలో మన ఆత్మల్ని కొంత మేర సంతృప్తి పర్చడానికి తప్ప సారంలో ఇది నిలవదు. ఇక ప్రయోజకత్వం. మనిషి రూపాయి చేతిలో బందీగా మారి క్రూరమైన పోటీలోకి నెట్టబడడం అనే దుర్మార్గమైన స్థితిలో మనం ఉన్నాం కాబట్టి నేహజంగానే మనల్ని ఇది ఆకర్షిస్తుంది. అయితే రచయిత తన వాదనకు అనువుగా ఈ స్థితిని మొత్తాన్ని క్రైస్తవానికి అంటగట్టి దాన్ని ప్రధాన నేరస్తురాలిగా మార్చేశాడు. పోటీని వ్యతిరేకించడం అనే తొందరపాటులో చాలామంది దీన్ని పట్టించుకోవడం లేదు. అది సరైంది కాదు. ఈ పోటీ పెట్టుబడిది. ఆ వ్యవస్థ లక్షణమిది. అది జపాన్ లో బొద్దులది. అమెరికాలో క్రైస్తవులది. భారత్ లో హిందువులది. ఒకవేళ క్రైస్తవ దేశాల్లోనే కదా అది ప్రారంభమై ఇతర ప్రాంతాలకు వ్యాపించింది అనుకున్నప్పటికీ క్రైస్తవం అనే మతం వల్ల, సంస్కృతి వల్ల పోటీతత్వం ఏర్పడ లేదని, అది పెట్టుబడితోనే పెరిగిందని మర్చి పోరాదు. అదే సమయంలో పోటీలోని క్రూర త్యాన్ని, అనమానత్యాన్ని వ్యతిరేకించడం వరకు సబబేగాని అసలే ప్రయోజకత్వం వృథా అని వాదించడం వాదన వరకే బాగుంటుంది. సమాజం అందు బాటులో ఉన్న వనరులను ఉపయోగించుకుంటూ ముందుకు పయనించాలి. అనగా నేటి

సౌకర్యములు సుఖసంపాదకములు కావనుట తథ్యము (21) అని నిక్కముగా వక్కాణించి దానినే ప్రామాణికముగా ఒక కొసకు వెళ్ళడం ప్రమాదకరం. పైగా ఈ బోధకములు ఎవరికి చేస్తున్నారు రచయిత ? బ్రాహ్మలు ఎలాగూ కొత్త కొత్త అధికార సాధనాలను పట్టుకుని ఎవరికీ అందనంత దూరం వెళ్ళిపోయారు. వారికి ఇలాంటి బోధకాల వల్ల వాటిల్లే నష్టం ఎంత మాత్రం లేదు. బలైపోయేది 'శూద్ర, అతి శూద్ర జీవులే'.

అంబేద్కర్ కన్నా కృష్ణ మాదిగను ఎక్కువ చేస్తూ రచయిత వాచాలత్వం ప్రదర్శించారు. ఆర్యులు బయటివారు కారని స్థానికులేనని ప్రతిపాదించడం ద్వారా అంబేద్కర్ వారితో (అగ్ర వర్ణాలతో) యుద్ధం వద్దు అని విధాన నిర్ణయం చేశాడని (196-197) మందకృష్ణ మాదిగ ఒక్కడే ఉత్తమమైన మార్గమున ప్రవేశించి మాదిగ దండోరా ద్వారా సనాతన ధర్మయుద్ధం చేస్తున్నారని (205) సిద్ధాంతీకరించారు. ఆయన దృష్టిలో ఉత్తమ మార్గమేమిటి ? కుల నిర్మూలన తప్పని, భయావహమైనదని చెప్పతూ పీడిత కులాలు భగవంతుని సృష్టిని ఆమోదించి అస్తిత్వ న్యూనత చెందక పరాజిత కుల నామాలు ధరించి యుద్ధం చేసి గెలిచి రాజ్యానికి వచ్చి క్షత్రియుడు కావడమే సనాతన ధర్మం, ఉత్తమ ధర్మం (204). ఇతరుల ధర్మం అనుకరించడం భయావహం. శూద్రుడిది సేవక వృత్తి. త్రైవర్ణికులది అంటే పైనున్న మూడు వర్ణాల వారిని సేవించే వృత్తిని చేపట్టాలి. అతను తన వృత్తి ధర్మాన్ని శ్రద్ధాసక్తులతో నిర్వహించడం ద్వారా వచ్చే జన్మలో త్రైవర్ణికులలో ఒకరిగా జన్మించవచ్చు. ఈ ధర్మ సూక్ష్మాలను ప్రామాణిక గ్రంథాల ఆధారంగా మా నాన్నగారు చెప్పారు (33-34) హిందూ మతం బోధించే మార్గం అధమమైనది. ఇంద్రజాలికమైనది. తక్షణ ఫలములు గలది.... అగ్రవర్ణ స్త్రీలను వివాహం చేసుకోవడం ద్వారా వర్ణసాంక్షర్యం జరపడం ఈ మార్గంలోని పద్ధతి.... వ్యక్తులుగా శిష్టాచార బ్రాహ్మణాచార పాటింపు గలదు. తమ పరాజిత నామాలను హిందూ అనే సర్వనామం కింద దాచుకొనవచ్చును. పరాజితుల కులం పేర్లతో వారు జీవించి ఉండడం పాపం అనే భావం పెంచుకొనవచ్చును. వేదాధికారం లభించును. దీనినే కులనిర్మూలనం అందురు (205). తండ్రి గురించి - "హిందూ జాతి, మానవతావాదం, సర్వసమానత్వ భావం లాంటి మబ్బులు కమ్మేసిన నిశీధినిని వర్ణధర్మ మనే మహాజ్వల ఖడ్గంతో ఛేదిస్తూ వచ్చారాయన' (52)... ఈ వాక్యాలకు ఇక భాష్యాలక్కర్లేదనుకుంటా. కులనిర్మూలన వేదాధికారం కోసమనుకునేంత మూర్ఖత్వం, పోరాట విస్తృతిలోనూ, డిమాండ్ల స్వభావంలోనూ, కృషిలోనూ, అంబేద్కర్ కు - కృష్ణ మాదిగకు తేడాను చూడలేని అజ్ఞానం (కృష్ణ మాదిగ కృషి దాని స్థాయిలో అది

గౌరవింపదగినదే కానీ అంబేద్కర్ తో ఏ రకం గానూ పోలికలేదని చెప్పడమే ఇక్కడ నా ఉద్దేశ్యం). ఎందుకంటే రాజ్యం పరిధిలోని అగ్రవర్ణాలకు ఏ మాత్రం నష్టం లేని డిమాండ్ కృష్ణమాదిగది. అంబేద్కర్ కృషితో దీన్ని పోల్చడానికే లేదు. సైగా రాణి వారు దీన్ని తల్లకిందులు చేసి చూపారు. నాస్తికుడైన దశలో కూడా 'కులం నిర్మూలించబడాలని భగవంతుని ముందు మూగగా రోదించగలిగిన' (56) సైద్ధాంతిక గందరగోళం రాణి వారిలో ఎప్పటినుంచో వుంది. కానీ ఈ సనాతన గందరగోళం ఇవ్వాలనేక మంది అత్యాధునికులను విశేషంగా ఆకర్షిస్తున్నది. అదే వచ్చిన చిక్కంతా. ఇప్పటివరకూ సాగుతున్న ఉద్యమాల పట్ల అసంతృప్తి (కొందరి కైతే విద్వేషం) చాలా మందిని 'పోస్టుమాడర్నిజం' వైపు మొగ్గేట్టు చేసింది. దాని గుణదోషాలతో అంతగా నిమిత్తం లేకుండా. అందరూ అలా

ఉన్నారని కాదుగానీ పోస్టు మాడర్నిస్టు పదజాలాన్ని వాడుతున్న వారిలో ఎక్కువమంది పరిస్థితి ఇదే. తాము అందుకున్నదే పెద్దగీత అని అందరూ భావిస్తారు. కాబట్టి ఇక్కడ ఆధునికత చిన్నగీత అయిపోయింది. ఆధునికత పేరుతో జరిగిన పరిణామాల్లో వికృతమైనవి ఉన్నమాట వాస్తవమే. కానీ ఆ పేరుతో తమకు ఇష్టం లేని వాటన్నింటినీ ఆ భాతాలో పడేసి వ్యతిరేకిస్తామంటే ఎట్లా ? పోస్టుమాడర్నిస్ట్ ధోరణుల పుణ్యమాని అన్ని రంగాల్లో దేశీయతను, మూలాలను, వెతుక్కునే క్రమం తీవ్రమైంది. మామూలుగా అయితే ఇది అభిలషణీయమే. కానీ ఈ క్రమంలో వారు దేనిని ఆధునికత అనుకుంటారనేది ప్రశ్నార్థకంగా మారింది. మార్క్సిస్టుతర భావజాలంతో వచ్చే సాహిత్యానికంతా పోస్టుమాడర్నిస్ట్ ముద్రవేసి సమర్థించే ధోరణి కూడా మొదలైంది. అంతే కాకుండా నేటి

విటీ పేరుతో మంత్రతంత్రాలను, మూఢనమ్మకాలను సమర్థించే దాకా వెళ్లింది వ్యవహారం. లాస్ట్ బ్రాహ్మిన్ ని ఇష్టపడుతున్న వారిలో 'పోస్ట్ మాడర్నిస్టులు', బ్రాహ్మలు ఎక్కువ మంది వుండడం యాదృచ్ఛికం కాదు. అలాగే ఈ పుస్తకంలో అందరినీ విశేషంగా ఆకర్షించేవి బ్రాహ్మల శాఖలు, పూజలు పునస్కారాల వ్యవహారాలు, గాయత్రి, ఘటాశ్రాద్ధం, పిండాకూడూ... వగైరా వివరాలు. వాటి గురించి చదివి వుండక పోవడం వల్ల అవి చాలా కొత్తగా కనిపించి అందరినీ ఆకర్షింపజేస్తున్నాయి. బ్రాహ్మలకైతే మరీనూ. మీ మురిపెం మీరే వుంచుకోండి. ఇదేదో గొప్ప ఔషధంగా మాబోటి శూద్రులకు అందించకండి ప్లీజ్ !

ది లాస్ట్ బ్రాహ్మిన్

రచన : రాజీవశంకర శర్మ

గెలాక్సీబతుకు

పిన్నిక శ్రీనివాస్

ప్రాతాళ లోతుల్లో

తుక తుక వుడికేలావా

రాతి పొరలు నుండి ఉబికి

మట్టి పొరల పరుపు మీద

బంగారు చుక్కలతో

మిళితమై గెలాక్సీ గ్రానైట్

అవతార మెత్తింది !

పాలరాతి భవంతుల

గెలాక్సీ పట్టుచీరలు

చుట్టుకొని

పసిడి కాంతులతో

శ్రమైక జీవన

సౌందర్యానికి

అద్దం పడుతున్నాయి !

స్లాడర్ మోటారులతో

రాతి గుండెల్లో

రంధ్రం వేసి

దట్టమైన మంచుతెరలా

చుట్టుముట్టిన

రాతిరవ్వల మధ్య

దుమ్ము ధూళితో ముగ్గుబుట్టలా

క్షయ బహుమతితో

బయటకు వస్తారు మీరు !

ప్రాణాలు అరచేతిలో పెట్టుకొని

రంధ్రాన్ని గన్ పొడవ్తో నింపి

జెలిడెన్ స్పైక్స్ తో

బ్లాస్టింగ్ చేస్తే

వేడెక్కిన కార్మికుల

బతుకు బండలు

బద్దలౌతున్నాయి !

వక్కలైన రాతిముక్కలను

ఉడుం పట్టుతో

పాక్లెయిన్ ఆపరేటర్ పైకి నెట్టి

మట్టి పర్వత లోయలో

పడిపోతున్నాడు !

ఎడతెరిపి లేకుండా

నల్ల బండలపై

జాకీలు నాట్యం చేసాక

సైజ్ లు కొట్టిన కట్టర్స్

చివరికి తమ కడుపులే

కాల్చుకుంటున్నారు !

ముడి రాయిని

నరాల రోప్ రాపిడితో కోస్తూ

గుండెల మిషన్లతో

పాలిష్ పెట్టి

నల్లరాళ్ళు కింద

నలిగిపోతున్నాడు !

కలుషిత జగత్తు

చుట్టుకున్న శ్రామికుడు

రోగాల రొప్పులతో

కుళ్ళిన ఊపిరితిత్తులతో

పశువులు వేసుకొనే దోసంత

మందు వాడి

దేహాన్ని రిగ్ తో

తూట్లు పొడుచుకుంటున్నాడు !

పీడితుల రాతిభూములు

అతి చౌకగా పిడికిట్ల తీసుకొని

శ్రామికుని శ్రమతో

విలువైన ఖనిజం

వెలికి తీసి

లాభాల బాటలో

కోటాను కోట్లతో

కోటలు కడుతున్నారు !

రాతిరవ్వలు కిరణాలై

మండుతున్నాయి

కణ కణ మండే కార్మిక నరాలు

జెలిడెన్ అవుతున్నాయి

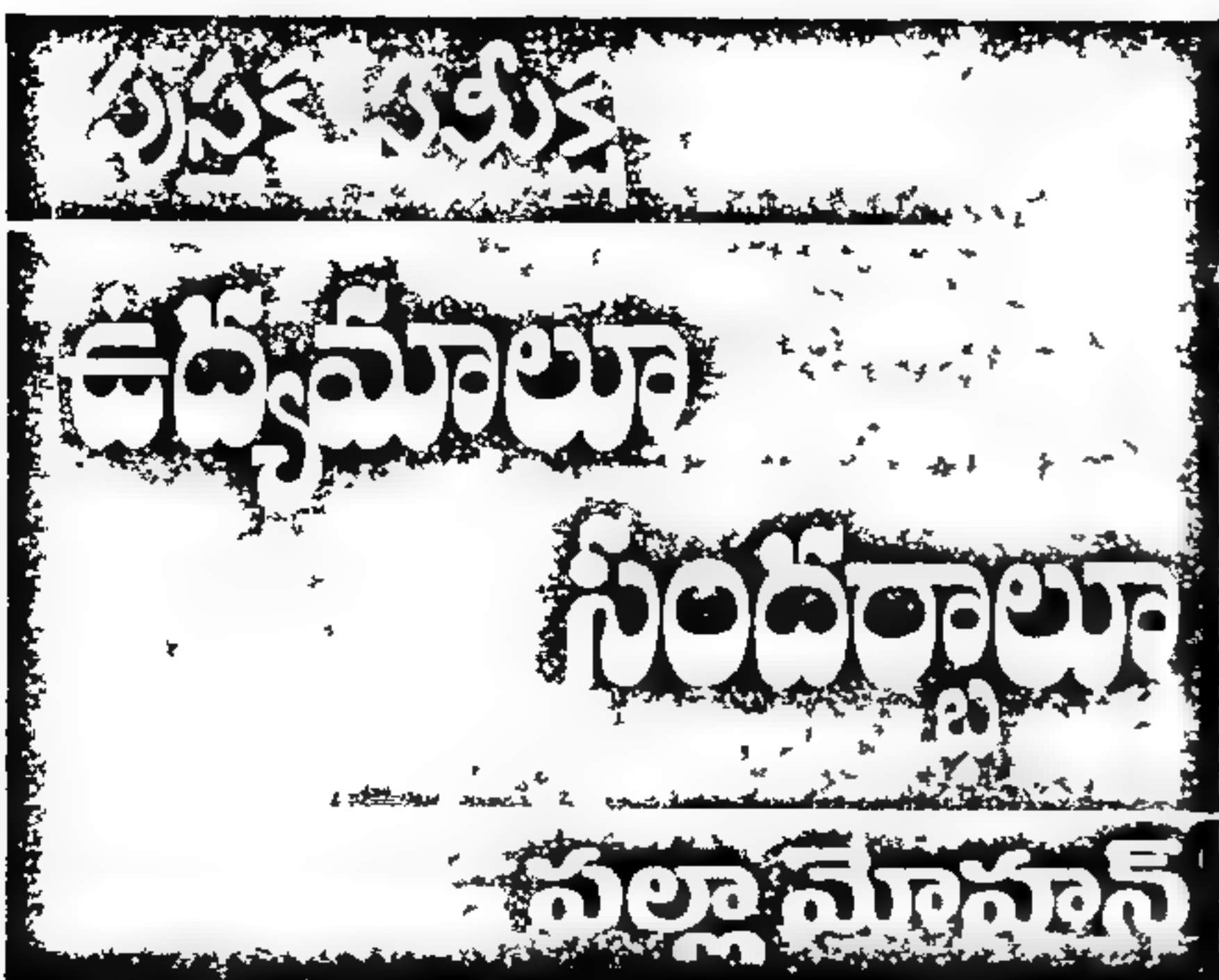
మండే గని తల్లి గుండెలు

పడమటి కనుమల

వెలుగులో కవాతు

చేస్తున్నాయి !

రా చపాశెం చంద్రశేఖరరెడ్డి యిటీవల 'ఆధునికాంధ్ర కవిత్వం, ఉద్యమాలు-సందర్భాలు' అనే విమర్శ వ్యాస సంకలనం ప్రచురించారు. 1983 నుండి సంకలనాన్ని 2001 దాకా రాసిన ఇరవై అయిదు వ్యాసాలు యిందులో ఉన్నాయి. చాలా అరుదుగా, సాహిత్య విమర్శలో ప్రత్యేకంగా కృషి చేస్తున్న వారిలో రాచపాశెం చంద్రశేఖరరెడ్డి ఒకరు. ఆధునిక తెలుగు కవిత్వంలోని ప్రగతిశీల లక్షణాలను రచయిత విశ్లేషించిన తీరు సాహిత్య విద్యార్థులకు చాలా బాగా ఉపయోగపడుతుంది. ఈ పుస్తకం ఆధారంగా రాచపాశెం విమర్శ పద్ధతిలోని కొన్ని ప్రధానాంశాలు పరిశీలించడమే ఈ వ్యాసం ఉద్దేశ్యం.

మార్క్సిస్టు సాహిత్య విమర్శకు ప్రాతినిధ్యం వహించే వారి కోవలో రాచపాశెం ఒకరిగా కొనసాగుతున్నారు. మార్క్సిస్టు సాహిత్య విమర్శ గురించి, యితర సాహిత్య విమర్శ పద్ధతులకు-మార్క్సిస్టు సాహిత్య విమర్శకు ఉండే మౌలికమైన తేడా గురించి యిప్పటికే చాలా వాదవివాదాలు, అంచనాలు జరిగాయి. మార్క్సిస్టు మూల సూత్రాల ఆధారంగా సాహిత్య విమర్శను గుర్తించవలసిన స్థాయిలో అభివృద్ధిపరిచే కృషి జరిగింది. అయినా మార్క్సిస్టు సాహిత్య సిద్ధాంతం గురించి, మార్క్సిస్టు సాహిత్య విమర్శ చేయవలసిన ప్రయాణం గురించి, సాహిత్యంలో చేయవలసిన మౌలిక ప్రతిపాదనల గురించి ఎప్పటికప్పుడు పునఃసమీక్ష జరగవలసిన అసవరం కూడా సృష్టం గానే కనిపిస్తోంది.

తెలుగులో విమర్శ మొదటి నుండి కవిత్వాన్నే ప్రధానంగా చేసుకొని కొనసాగుతూ ఉండటానికి, మార్క్సిస్టు సాహిత్య విమర్శ అభివృద్ధికి మధ్య గల సంబంధాన్ని అంచనా వేయవలసి ఉన్నది. రా.రా., కె.వి.ఆర్., త్రిపురనేని మధుసూధన రావు తదితర మార్క్సిస్టు విమర్శకులందరూ విమర్శలో కొన్ని ప్రత్యేకతలను సాధించగలిగారు. కొన్ని కొత్త ప్రతిపాదనలు చేయగల పద్ధతిలో వీరి విమర్శ కొనసాగి విమర్శ రంగాన్ని శక్తివంతం చేసింది. ఇదంతా ప్రధానంగా కవిత్వ విమర్శగానే గుర్తించవచ్చు. వీరి ప్రతిపాదనల్లో,

పద్ధతుల్లో కొన్ని చర్చనీయాంశాలూ, పరిపుష్టం చేయవలసిన అంశాలూ ఉన్నప్పటికీ కవిత్వ విమర్శ పురోగమనంలో వీరు మైలురాళ్ళుగా నిలబడతారు. మార్క్సిస్టు సాహిత్య విమర్శకు లందరూ విధిగా కొత్త ప్రతిపాదనలు చేసి తీరాలని నిబంధన లేకపోయినా, ఒక సృజనాత్మక రచనలోని వ్యక్తవ్యక్త భావాలను విడమర్చి, వీటికి నేపథ్యంగా పనిచేసిన సామాజిక, రాజకీయ ఉద్యమాల గురించి, సాహిత్యంలో వీటి ప్రతిఫలాల గురించి, వీటివల్ల కవిత్వ వస్తు శిల్పాల్లో వచ్చిన మార్పుల గురించి పాఠకులకు అందని నిగూఢ విషయాలను వెలికితీసి, వాటి స్వభావం గురించి చెప్పే బాధ్యత మార్క్సిస్టు విమర్శకులపై ఉంటుంది. ఈ కోణంలో రాచపాశెం విమర్శ వ్యాసాలను పరిశీలిస్తే, అందులోని బలాబలాలు, కారణాలు సులభంగా అర్థమవుతాయి.

'ఉద్యమాలు-సందర్భాలు'లో గత శతాబ్ది తొలినాళ్ళలోని గురజాడ కవిత్వం దగ్గరి నుండి ప్రస్తుతం కవిత్వం రాస్తున్న జూపల్లి ప్రేమచంద్ వరకూ రాసిన వ్యాసాల్లో రాచపాశెం విస్తృత సాహిత్య అధ్యయనం కనిపిస్తుంది. తెలుగు సాహిత్యంలో మైలురాళ్ళ వంటి సాహిత్య సామాజిక సందర్భాలకు, దశలకు ప్రాతినిధ్యం వహించిన కవుల రచనలను మార్క్సిస్టు భావజాలంతో అంచనా వేయాలని ప్రయత్నం చేసినందువల్ల ఈ పుస్తకానికి ఉద్యమాలు, సందర్భాలు' అనే శీర్షిక పెట్టారునుకోవచ్చు. వివిధ సామాజిక, రాజకీయ ఉద్యమాల ప్రభావంతో కవిత్వంలో వచ్చిన ఉద్యమాలను, ధోరణులను వాటికి ప్రాతినిధ్యం వహించిన కవిత్వం ఆధారంగా వివరించి చెప్పడమే రాచపాశెం ప్రధాన ఉద్దేశ్యం.

దీనికి అనుగుణమైన స్కీం ఈ పుస్తకంలో ఉన్నట్టు సృష్టంగానే అర్థమవుతుంది. పద్దెనిమిదేళ్ళ కాలంలో వేర్వేరు అవసరాల కోసం రాస్తూ వచ్చిన వ్యాసాలే అయిన ఇవాళ అన్నీ కలిపి చదువుతూ ఉంటే వీటి మధ్య అంతస్సంబంధం, ఒక ప్రణాళిక ఉన్నట్టు ఎవరికైనా తెలుస్తుంది. నిజానికి ఇలాంటి ప్రణాళికతో ఆధునిక తెలుగు కవిత్వ పరిణామాన్ని సామాజిక, సాహిత్య ఉద్యమాల నేపథ్యంలో వివరించడం యిప్పుడు చాలా అవసరం. అలాంటి అవసరాన్ని తీర్చే దిశగా రాచపాశెం ఈ వ్యాసాలను సంకలనం చేసి ప్రచురించారు.

ఇలాంటి శక్తితోపాటు, మొత్తంగా రాచపాశెం విమర్శనా పద్ధతికి పరిమితులు కూడా ఉన్నాయి. విమర్శకునిగా రాచపాశెం పరిణామ వికాసాలు, పరిమితులు గత పదిహేనేళ్ళకు పైగా ఆయన చేసిన కృషి నుండే వివరించుకోవచ్చు. సాహిత్యం పట్ల, సమాజంపట్ల, ఆ రెండింటికీ

ఉన్న సంబంధం పట్ల ఆయనకున్న నిబద్ధత ఎంత స్పష్టమో, అంతే స్పష్టంగా విమర్శ పద్ధతిలో ఆయన పరిమితులు కూడా ఈ సంపుటిలో కనిపిస్తాయి. వివిధ సామాజిక, రాజకీయోద్యమాల ప్రభావంతో కవిత్వంలో ప్రవేశించిన భిన్న ధోరణులను వివరించే లక్ష్యం ఉన్నది కాని, ఈ ప్రయత్నానికి కావలసిన రాజకీయ ఆర్థిక, తాత్విక పునాదిని ఆయన రూపొందించుకోలేకపోయారని, అరగారగా అలాంటి ప్రయత్నం చేశారని చెప్పక తప్పదు. ఉదాహరణకు పుస్తక పరిచయం లాంటి వ్యాసాలూ యిందులో చాలా ఉన్నాయి. కేవలం సమాచారం తెలియజేయడానికే రాసినట్టున్నవి కనిపిస్తాయి.

భావకవిత్వం, అభ్యుదయ కవిత్వం, విప్లవ కవిత్వం, దళిత కవిత్వం, సీమ కవిత్వం గురించి రాసిన వ్యాసాలు ఈ సంపుటిలో ఉన్నాయి. ఆధునిక తెలుగు కవిత్వంలో భాగమైన ఈ సాహిత్య ఉద్యమాలను, ధోరణులను ప్రభావితం చేసిన ఉద్యమాల ప్రస్తావన అత్యంత బలహీనంగా ఉండటం, సాహిత్య ఉద్యమాల, ధోరణుల విశ్లేషణ కూడా అంతంత మాత్రమే ఉండటం, వీటి కోసం చేసిన ప్రయత్నాల్లో కూడా యిప్పటికే అందుబాటులో ఉన్న సమాచారాన్ని మళ్ళీ ప్రకటించడం లాంటివి ప్రధానంగా ఉన్నాయి. 'ఉద్యమాలు, సందర్భాలు' వెలుగులో తెలుగు కవిత్వ వికాసం మీద యిప్పటికీ బైటికి రాని విషయాలను వెలికితీసే ప్రయత్నం గాని, ఆ దిశగా సూత్రీకరణలు కాని, అన్వయం కాని యింపుమింపు లేనట్టే. భావకవిత్వం గురించి, సీమ కవిత్వం గురించి రాసేటప్పుడు అలాంటి ప్రయత్నం కొంచెం కనిపించింది. అలాగే ఏ ఉద్యమాలకూ ప్రాతినిధ్యం వహించని ఎన్. గోపి 'నానీ'ల గురించి రాసేటప్పుడు కేవలం సాహిత్య సమాచారం అందివ్వాలనే ఉద్దేశ్యమే పనిచేసి నట్టనిపిస్తుంది.

ఒక సాహిత్య ఉద్యమాన్ని, దానికి సంబంధించిన కవిని పరిచయం చేయడమా? లేక అందులోని నిగూఢ, అవ్యక్త విషయాలను, సమాజ సాహిత్య అంతర్గత సంబంధాలను, నేపథ్యాన్ని, మరీ ముఖ్యంగా వస్తు శిల్పాల సమన్వయాన్ని, మొత్తంగా ఆ సాహిత్య ఉద్యమం లేదా, కవి ఏ భావజాలం వెలుగులో ఏ కొత్త అంశాలను, ప్రభావాలను ముందుకు తీసుకు రావడం జరిగిందో వివరించడమా? అనేది చాలా ముఖ్యమైన విషయం. ఈ రెండో పని మార్క్సిస్టు సాహిత్య విమర్శకులే బలంగా చేయగలుగుతారు. అంటే పాఠకుల కంటే యింకొంచెం ముందుకెళ్ళి, లోతుల్లోకెళ్ళి ఒక సైద్ధాంతిక, భావజాల, కళా సంబంధమైన పరిశీలన చేయడం

విమర్శకుల బాధ్యత. ఆ దృష్టితో కనుక చూస్తే రాచపాళెం అసంతృప్తిని మిగిలిస్తారని చెప్పాల్సి వస్తున్నది.

ఒక కవిని ప్రభావితం చేసిన సామాజిక నేపథ్యాన్ని, అతని లేదా ఆమె కవిత్వ ప్రస్థానాన్ని చెప్పడానికి అప్పటికే తెలిసిన సమాచారాన్ని తీసుకొని, ఆ కవి కవిత్వంలో బాగా వినుతికెక్కిన కవితా పాదాలను వరుసల కొద్ది ఉటంకించి, వాటిని ముందుగా వచనంలో చెప్పి, ఆయన కవితా దృక్పథంగా దాన్ని పేర్కొని, విమర్శకు తీసుకున్న రచన కథాకావ్యమైతే అందులోని కథను వచనంలో వివరిస్తూ, అక్కడక్కడ శక్తి వంతమైన కవిత్వ పాదాలను గుర్తు చేయడం మొదలైన పద్ధతుల్లో రాచపాళెం విమర్శ ప్రధానంగా కొనసాగింది. ముందే చెప్పినట్లు కొన్ని బలమైన అంశాలు ఉన్నప్పటికీ ఆయన విమర్శ పద్ధతిలో యిదే ప్రముఖంగా కనిపిస్తుంది. యిది తొలి రోజుల్లోనేగాక, యిటీవలి ఆ కాలంలో రాసిన వ్యాసాల్లో కూడా చూడవచ్చు. అంటే విమర్శలో ఆయన యిలాంటి విధానాన్ని ఒక పద్ధతిగానే స్వీకరించారనిపిస్తుంది. ఒక్కసారి యిది మరీ ప్రతి పదార్థ తాత్పర్య వివరణగా మారిపోతున్నదా ? అనే భయం కూడా కలుగుతుంది. కాస్త చైతన్య వంతులైన పాఠకుల ఆకళింపు, పరిశీలనా పరిధి లోనే చాలా సందర్భాల్లో రాచపాళెం విమర్శ కొనసాగుతూ వచ్చింది.

ఒక రచనను విమర్శించేటప్పుడు ఆ రచన వెలుబడటానికి నేపథ్యంగా పనిచేసిన సామాజిక చలనాలను సాహిత్య కోణంలో చర్చించడం, స్థలకాల నేపథ్యానికి సంబంధం లేకుండా రచనలో భావాలు ఏవైనా వుంటే వాటిని వస్తు శిల్ప విశ్లేషణలో భాగంగా వెలికితీయడం విమర్శ కర్తవ్యమై ఉండాలి. రాచపాళెం ఈ ప్రయత్నం చేయదల్చుకున్నట్టు కనిపిస్తుంది కాని, కవుల ప్రసంశ ముందు యిది నిలదొక్కు కోలేక పోయింది. మొత్తంగా ఈ వ్యాసాలన్నీ గమనిస్తే ఆయన విమర్శలో విశ్లేషణ కంటే ప్రశంస బలంగా ఉన్నట్టు తెలుస్తుంది. ప్రగతిశీల కవులనే ప్రధానంగా తీసుకొని ఉద్యమ సందర్భాలను చెప్పదల్చుకున్నారు కాబట్టి యిది అనివార్యం కూడా కావచ్చు. ప్రశంస నిషిద్ధం కాదుగాని, అది కేవలం ప్రసంశగానే మిగిలిపోతే చాలా ప్రమాదం. మానవ స్పందనలను సక్రమంగా, సవ్యంగా కవిత్వీకరించిన వారి పట్ల పాఠకులకు కూడా ప్రసంశాపూర్వక వైఖరి ఉంటుంది. కవిలోని ఏ శక్తివల్ల, ఎందుకు ప్రసంశకు పాత్రుడో విమర్శ చెప్పగలగాలి. ఆ పని తప్పనిసరిగా సాహిత్య, సామాజిక, తాత్విక విశ్లేషణ నుండే ప్రారంభమవు తుంది. రాచపాళెం వ్యాసాల్లో కొన్నయినా అక్కడే ఆగిపోయాయి. దీనివల్ల విమర్శ అంటే, మరీ ముఖ్యంగా ప్రగతిశీల కవిత్వ విమర్శ అంటే ప్రసంశ అని ఆయన అనుకున్నారనే పరిస్థితి

ఏర్పడింది. దీన్ని యింకొంచెం లోతుగా చూచిన వారికి ఈ సమస్య విశ్లేషణ పద్ధతికి, విమర్శ పరి కరాలకు సంబంధించినది అని కూడా అని పిస్తుంది.

విమర్శ అంటే పొగడ్త అనో, తెగడ్త అనో అనుకొనే ధోరణి విమర్శ రంగంలో బలంగా వీస్తున్న కాలంలో రాచపాళెంలాంటి బాధ్యత గల విమర్శకునిలో దీన్ని చూడడం కొంచెం కలవరపెడు తుంది.

రాచపాళెం విమర్శ రచనలో ఉపశీర్షికల విధానం గురించి కూడా చర్చించాల్సి ఉన్నది. శివారెడ్డి, గోపి, ఆశారాజు కవిత్వంపై రాసిన వ్యాసాలను ఒక ప్రణాళిక ప్రకారంగా ఉపశీర్షికలుగా విభజించి రాశారు. యిందులో విశ్లేషణ సౌలభ్యంతో పాటు, అధ్యయన సౌలభ్యం కూడా కనిపించవచ్చు. కాని ఈ ముగ్గురి వ్యాసాల్లోని ఉపశీర్షికలు యించుమించు ఒకేలా ఉన్నాయి. ఉపశీర్షికల విభజనలో ఒక్కసారి వాటన్నింటి మధ్య అంతస్సుత్రం దృఢంగా లేకపోవడమో, మొత్తంగా రచన మీద ప్రకటించవలసిన వైఖరి, అంచనా, విశ్లేషణ పలచబడిపోవడమో జరుగు తుంది. సమగ్ర మొత్తంగా ఉండవలసిన దాని నుండి ఉపశీర్షికలు కొన్నిటిని వేరు చేశాయా ? అనిపించవచ్చు కూడా. కవితా పాదాల విస్తృత ఉటంకింపు, ఉపశీర్షికల విభజన విశ్వవిద్యాలయ పరిశోధన పద్ధతిని గుర్తుకు తెస్తుంది.

రాయలసీమలో స్వాతంత్ర్యానంతర కవిత్వం మీద రాసిన వ్యాసంలో; భావ అభ్యుదయ విప్లవ స్త్రీవాద, దళితవాద సాహిత్య ధోరణులుగా, ఉద్యమాలుగా తెలుగు కవిత్వ క్రమాన్ని చెప్పి, వాటికి సంబంధించి సీమలో ఎవరెవరు ఏం రాశారో పేర్చుకుంటూ వెళ్ళారు. తెలుగు కవిత్వ క్రమానికి సంబంధించి ఈ చట్రం సరైందే అయినా, ఆయా ప్రభావాల్లో సీమలో వచ్చిన కవిత్వాన్ని, కవులను ఉటంకించడం కాకుండా, పరిశీలనాంశంలోని నిర్దిష్టతను దృష్టిలో పెట్టుకొని సీమ సామాజిక రాజకీయ ఉద్యమ చలనాలను వివరిస్తూ, మొత్తంగా తెలుగు సమాజ సాహిత్య రంగాల్లోని ఉద్యమాలు ధోరణులు సీమలో ఎట్లా ప్రతిఫలించాయి ? ప్రత్యేకత లేమిటి? వంటి వాటని వివరించి ఉంటే మరింత బావుండేది. యిలాంటి వ్యాసాల్లో సాహిత్య సంబంధమైన సమాచారాన్ని ప్రకటించడమే లక్ష్యంగా ఉన్నట్టనిపిస్తుంది. దీని ప్రయోజనాన్ని కాదనలేంగాని, దీని పరిమితిని కూడా చెప్పాల్సి వస్తోంది. ఏదేమైనా సీమ కవిత్వం గురించి యిందులో ఉన్న ఏడెనిమిది వ్యాసాలు సీమ సాహిత్యంపట్ల ఆయన ప్రత్యేక శ్రద్ధను, పరిశీలనాసక్తిని తెలియజేస్తాయి. విద్వాన్ విశ్వం గురించి చేసిన విశ్లేషణ ఈ పుస్తకం మొత్తం మీద ఆయన విశ్లేషణ సామర్థ్యానికి గుర్తుగా నిలబడు తుంది.

జాషువా గురించి రాసిన వ్యాసంలో భావ కవులకంటే జాషువాలో ఉన్న ప్రత్యేకతలు చెప్పే ప్రయత్నం చేశారు. దీనికిగాను జాషువా నాలుగు కావ్యాలు స్వీకరించారు. యిక్కడ కూడా వాటిలోని కథను చెప్పడం మీద ప్రధానంగా కేంద్రీ కరించి, కథా వస్తువులో ఉన్న తేడా ఎత్తిచూపే ప్రయత్నం చేశారు. యిదీ అవసరమేకాని, జాషువా భావజాలాన్ని ప్రధానంగా చర్చించి ఉంటే బావుండేది. అప్పుడు నాలుగు కావ్యాల్లోని కథను అంతగా వివరించే అవసరం తప్పేది, ఆయన రాసిన వాటిలో యిలాంటి సారూప్యతే ఉన్న యితర కావ్యాలకు కూడా అన్వయమయ్యే విశ్లేషణ మరింతగా దొరికి ఉండేది. అట్లాగే శివారెడ్డి కవిత్వం మీద 1987లో రాసిన వ్యాసంలో 2000లలో రాసిన వ్యాసంలో ఉపశీర్షికల విషయంలో తేడా కనిపిస్తుంది కాని పన్నెండేళ్ళ కాలంలో కవిలో వచ్చిన పరిణామంగాని, దీన్ని అంచనా వేయడంలో విమర్శకుని విశ్లేషణ పరికరాల్లోని అభివృద్ధి కాని అంత స్పష్టంగా చూడలేం.

ఇవన్నీ ఉన్నా సరే చంద్రశేఖరరెడ్డికి సాహిత్యం పట్ల ఉండే మక్కువ, విమర్శా రంగంమీద కేంద్రీకరణ, సాహిత్యం, స్వీకరించ వలసిన ప్రజాపక్షం గురించి ఎలాంటి సందేహాలు లేవు. యిక్కడే యింకోమాట కూడా చెప్పకోవాలి. చంద్రశేఖరరెడ్డికి సాహిత్యం పట్ల, సాహిత్య చరిత్ర పట్ల ఉన్న అభినివేశానికి తోడు దాని క్రమాన్ని, సారాన్ని వివరించడానికి కావలసిన సామాజిక శాస్త్రాల గురించి, తత్వశాస్త్రం గురించి కనీస పరిచయం మాత్రమే ఉన్నది. ఈ విషయం ఈ పుస్తకం తేటతెల్లం చేస్తుంది. మార్క్సిస్టు సాహిత్య సిద్ధాంతాల వెలుగులో విమర్శ ప్రక్రియను శక్తివంతం చేయడానికి సామాజిక శాస్త్రాల విస్తృత అధ్యయనం గొప్ప పనిముట్లను అందిస్తుంది. దీన్ని ఆయన సాధించవలసి ఉన్నదని చెప్పడ మంటే ఆయన తానుగా స్వీకరించిన బాధ్యతను యింకింత శక్తివంతంగా నిర్వర్తించాలని ఆశించ డమే. ఆ దిశగా ఆయన కృషి చేయగలరని, యివ్వాలి సాహిత్య సామాజిక అవసరానికి తగిన విమర్శను మరింత అభివృద్ధి చేయగలరనే నమ్మకాన్ని ఈ సంపుటి ప్రకటిస్తోంది.

ఆధునికాంధ్ర కవిత్వం

ఉద్యమాలు - సందర్భాలు

రచన : రాచపాళెం చంద్రశేఖరరెడ్డి

విప్లవ సాహిత్య విస్తృతికి నిదర్శనంగా యిటీవల జనవరి 12, 13 అనంతపురం సాహిత్య పాఠశాల సందర్భంగా వద్దెనిమిది కొత్త పుస్తకాలు విడుదలయ్యాయి. ప్రత్యేకంగా సాహిత్య పాఠశాలకు వచ్చిన పుస్తకాలతోపాటు, గత నాలుగైదు నెలలుగా విరసం ప్రచురణలుగా, విరసం సభ్యుల రచనలు సోదర సంస్థల ప్రచురణగా వివిధ ప్రక్రియలకు సంబంధించిన పుస్తకాలు వచ్చాయి. వీటిలో అయిదు కథాసంకలనాలు (వీటిలో రెండు పిల్లల కథలు), రెండు నవలలు (ఒకటి అనువాద నవల), ఐదు కవితా సంకలనాలు (ఒకటి పిల్లల కవితలు, రెండు దీర్ఘ కవితలు), సాహిత్య విమర్శ వ్యాస సంకలనం ఒకటి, నాటికలు-నాటకాలు ఒకటి, జెయిలు లిఖిత పత్రిక, మూడు వ్యాస సంకలనాలు (ఒకటి అనువాదం) ఉన్నాయి.

విరసం గతంలో ప్రచురించిన 'కథా కెరటాలు' విప్లవ కథాసంకలనానికి కొనసాగింపుగా 2000-2002 నేనవత్సరాల్లో వచ్చిన విరసం సభ్యుల, విప్లవోద్యమ రచయితల కథలతో 'కదిలే కథ' అనే సంకలనాన్ని ప్రచురించింది. యిందులో పందొమ్మిది కథలు వున్నాయి. గత మూడేళ్ళ సామాజిక పరిణామాల నేపథ్యంలో, ప్రజా ఉద్యమాల అభివృద్ధి క్రమంలో మానవ సంబంధాల్లో, సంస్కృతిలో వచ్చిన అనేక సూక్ష్మ పరిణామాలను ఈ సంకలనం ఎత్తిపడుతుంది. విప్లవ కథకుల శిల్ప నైపుణ్యానికి, ప్రయోగశీలతకు అద్దంపట్టేలా వున్న నంకలనం ఇది. మానవ జీవితంలో నానాటికీ పెరిగిపోతున్న హింసారూపాలను, ఆధిపత్య రూపాలను, మానవ సంబంధాల్లో పెరిగి పోతున్న వైరుధ్యాల సంక్లిష్టతను రచయితలు అత్యంత నన్నిహితంగా దర్శించి విప్లవ దృక్పథంతో, ఆశావహమైన సందేశంతో కథలు రాశారు. మొత్తం తెలుగు కథా ప్రపంచంలో విప్లవ కథ సాధించిన ప్రగతి తెలుగు సాహిత్య రంగాన్ని సుసంపన్నం చేస్తున్నదనడానికి ఈ సంకలనం నిదర్శనం. యిటీవలి కాలంలో వస్తున్న అనేక కథా సంకలనాలను, 'కదిలే కథ'లాంటి విప్లవకథా సంకలనాన్ని తులనాత్మకంగా పరిశీలిస్తే విప్లవ కథాశక్తి అర్థమవుతుంది. దృక్పథ స్పష్టత, ప్రక్రియపరమైన అవగాహన, ప్రజాపక్షపాతం కలగలిస్తే జీవితం ఎంత గొప్పగా చిత్రతమయ్యేదో విప్లవ కథకులు నిరూపిస్తున్నారు. మానవ జీవితంలోని విస్తృతిని కథాసాహిత్యంలో ప్రతిబింబించడానికి ఎన్నెన్ని యితీర్మాతలను, ఎంత నిశితంగా పరిశీలించి స్వీకరించవలసి వుంటుందో ఈ

సంకలనంలోని ప్రతి కథా స్పష్టం చేస్తుంది. అల్లం రాజయ్య, రఘోత్తం రెడ్డి, బమ్మిడి జగదీశ్వరరావు, నల్లూరి రుక్మిణిలాంటి పేరెన్నికగన్న విప్లవ కథకులతోపాటు అనేకమంది కొత్త రచయితలు కూడా కథారచనలో నిర్మాణరీత్యా, దృక్పథరీత్యా శక్తివంతమైన కథలు రాశారు. గత నాలుగైదేళ్ళలో కథారచనలోకి ప్రవేశించినవారు పైతం కథారచనను విప్లవోద్యమ అవసరంగా, శక్తివంతమైన సాధనంగా తీర్చిదిద్దారు. ఒక్కో రచయితది ఒక్క కథ మాత్రమే ఉండాలనే నియమం పక్కనబెట్టి, గత మూడేళ్ళలో వచ్చిన విప్లవకథల్లోని మేలిమి రచనలన్నింటినీ ఒకచోట చేర్చి చదువుకుంటే తెలుగు కథాసాహిత్యంలో విప్లవకథ అగ్రగామిగా నిలబడుతుందని అంగీకరించక తప్పదు. విప్లవ సాహిత్యం గురించి, మరి ముఖ్యంగా కథ గురించి అర్థరహితమైన, అన్యాయమైన వ్యాఖ్యలు చేసేవారెవరైనా ఈ సంకలనం క్లుణ్ణంగా చదివి నిష్పాక్షికంగా మాట్లాడదల్చుకుంటే విప్లవ కథకున్న బలం ఏమిటో అర్థమవుతుంది.

ఈ క్రమాన్ని యింకా అర్థం చేసుకోవాలంటే ఆర్. శశికళ ప్రచురించిన 'చెదిరిన పిచ్చుకగూడు' కథాసంకలనం మరో ఉదాహరణ. పన్నెండు, పదిహేనేళ్ళుగా కథలు రాస్తున్న శశికళ తన ముద్రిత, అముద్రిత కథలు యిన్నాళ్ళకు ఒక చోటికి తీసుకొనివచ్చారు. విప్లవ కథకులు జీవితంలోని సున్నితమైన పార్శ్వాలను ఎంత ఆర్థితో, ప్రేమతో స్పృశించేదో అర్థం చేసుకోవాలంటే శశికళ కథలు చదవాల్సిందే. మొత్తం తెలుగు కథాసాహిత్యంలో పిల్లల గురించి రాసినవారు చాలా తక్కువమందే ఉన్నారు. శశికళ ఈ అసమ సమాజాన్ని, అణచి వేత రూపాలను పిల్లల ప్రపంచంవైపు నుండి చూశారు. ప్రభుత్వ సంక్షేమ వసతి గృహాల్లో ఉండి చదువుకునే గ్రామీణ పేద పిల్లవాడు హాస్టల్ సెలవుల్లో హోటళ్ళలో పనిచేసి, బడి తెరిచాక పుస్తకాలు కొనుక్కోవాలనుకుంటాడు. అసలు సెలవుల్లో, యింటికిపోతే తిండిదొరకడం కూడా అలాంటి పిల్లలకు కష్టమే. అలాంటి 'చిన్నోడు' మనను వెంటాడే పాత్ర. సారా నిషేధ ఉద్యమం మీదా చాలా కథలు వచ్చాయి. శశికళ 'దగ్గం' అనే కథను ఒక బాలకార్మికుడి వైపునుండి రాశారు. స్కూల్లో చదువులు గురించి, టుంటు పెంపకం గురించి ఆమె రాసిన కథలు పెద్దలకు, సభ్య సమాజానికి చెంపపెట్టులాంటివి. హింస గురించి, అణచివేత గురించి, నిర్బంధం గురించి ఎంతమాత్రం గొంతు విప్పి మాట్లాడలేనివారి మొదటి పరసలో పిల్లలు ఉంటారు. వాళ్ళ తరపున నిలబడి, వాళ్ళ గురించి రాయడమంటే, యిప్పటికే మనచుట్టూ ఉన్న పెద్దల ప్రపంచానికి భిన్నంగా పిల్లల మానసిక జగత్తునుండి మాట్లాడగలగాలి. అట్లా శశికళ మానవ సంబంధాలను, హింసను పిల్లలవైపు నుండి చూచి విశ్లేషించే ప్రయత్నం చేశారు. శశికళ కథానిర్మాణంలో యింకా శ్రద్ధ తీసుకోవలసి వున్నా, ఈ కథలను ప్రచురించి విప్లవ కథకు ఒక శక్తివంతమైన కోణాన్ని ఆవిష్కరించారు.

పిల్లల గురించి పెద్దలకు చెప్పడానికి శశికళ కథలు రాస్తే, బమ్మిడి జగదీశ్వరరావు పిల్లలకు

అమ్మచెప్పిన కథలను వాళ్ళమ్మ సరోజనిగారి నుండి సేకరించి రెండు పుస్తకాలు ప్రచురించారు. లాలిపాట రోజుల నుండే కథను, కవితాన్ని పరిచయం చేసుకొనే బాల్యం ముందుకు యివాళ రంగుల టి.వి. వచ్చి దేన్నయినాసరే తననుండే తెలుసుకోవాలని నిర్దేశిస్తోంది. ఈ రోజుల్లో పిల్లలు తెలుసుకుంటున్నదేమైనా ఉందంటే, అది అత్యంత ఆధునికంగా కనిపిస్తూ చిలకపలుకులకే పరిమితమైన బట్టియం చదువులనుండో, టి.వీ నుండో తప్ప మిగతా అన్నీ అదృశ్యమైపోయాయని చెప్పవచ్చు. అమ్మ పిల్లలకు చెప్పే కథలుగా, వారసత్వ సంపదగా కొనసాగుతూ వచ్చినవి ఈ తరం తల్లులకు, పిల్లలకు ఎందరికీ తెలుసు ? యింట్లో మాట్లాడుకోవడానికే సమయం, వాతావరణం లేని రోజుల్లో, మరి ముఖ్యంగా మాటలురాని వయసు నుండే స్కూలుకెళ్తున్న పిల్లలకు ఆ తర్వాత కూడా కనీసం అమ్మా నాన్నలతో నైనా మాట్లాడే సమయం కూడా లేకుండా స్కూళ్ళు, ట్యూషన్లు లేకపోతే టి.వీ. కార్యక్రమాలు సరిపోతున్నాయి.

బజరాకు నమ్మకముంది. తనకు అమ్మ చెప్పిన కథలను తర్వాత తరాల వారు కూడా చెప్పాలనీ, వినాలనీ ఉత్తరాంధ్ర మాండలికంలో జానపద రూపంలో రాసిన కథలివి. 'అమ్మచెప్పిన కథలు', 'అనగనగనగా' పేరిట రెండు బొమ్మల పుస్తకాలు ప్రచురించారు.

ఒకప్పటి విరసం సభ్యుడు, చివరిదాకా విప్లవోద్యమ అభిమాని రామ్మోహనరాజు రాసిన కథలు 'అనామకుడి డైరీ' యితర కథలను కలిపి 'గోపీస్మృతి' ప్రచురించింది. కవిగా, విశ్లేషకునిగా గుర్తింపు వున్న రామ్మోహనరాజు రాసిన కథలను ఆయన మరణానంతరం మిత్రులు అచ్చువేశారు. కనీసం పదేళ్ళ కిందట రాసిన కథలే అయినా చాలా తాజాగా ఉన్నాయి. అప్పట్లోనే విరసం సభ్యులు ఎన్నెన్ని యితీర్మాతలను ఎన్నెన్ని కొత్త పద్ధతుల్లో రాసిందో గుర్తుచేసుకోవడానికి, ఆ కథల రిలవెన్స్ వల్ల యిప్పటికీ గొప్ప అనుభూతి నిలబెట్టుకోవడానికి ఈ సంకలనం దోహదపడు తుంది.

అలూరి భుజంగరావు తన సుదీర్ఘ రాజకీయ సాహిత్య జీవిత ప్రస్థానాన్ని గతంలో 'గమనాగమనం' పేరుతో కొంతవరకు రాశారు. యిప్పుడు దాని కొనసాగింపుగా 'గమ్యం దిశగా గమనం' పేరుతో పూర్తిచేశారు. జీవిత కథలాంటి నవలగా దీన్ని చదువుకోవచ్చు. అత్యంత దుర్భర దారిద్ర్యాన్ని, కష్టాలను, శారీరక శ్రమను ఓర్చి రచనవట్ల ప్రేమను నిలబెట్టుకొని, సామాజిక బాధ్యతగా రచనా కార్యక్రమాన్ని, అనువాదాన్ని కొనసాగించిన తొలిదశ 'గమనాగమనం'లో కనిపిస్తుంది. ఆ గమనం మరింత స్పష్టంగా, ఆచరణ శీలంగా పదునెక్కుతూ గమ్యందిశగా సాగిపోయిన క్రమాన్ని ఈ రెండో భాగంలో రాశారు. పేరులోనే ఉన్నట్టు అరవైల మధ్య నుండి ఆయన జీవితం, అంతకు ముందుకంటే భిన్నంగా గమ్యందిశగా అనేక కష్టాలను, ఆటుపోట్లను, సందేహాలను అధిగమిస్తూ పురోగమించింది. నక్షల్పూరి ఉద్యమాన్ని తన జీవిత ప్రస్థానానికి గమ్యంగా నిర్దేశించుకొని, యితర సమస్యలన్నింటినీ దానికి

అనుగుణంగా మలుచుకుంటూ క్రమశిక్షణగా, రాజకీయ సాహిత్య నిబద్ధతతో యివాళ మనం చూస్తున్న భుజంగరావుగారిని ఈ పుస్తకంలో మరింత స్పష్టంగా కనిపిస్తారు. అంతవరకే కాదు, భుజంగరావుగారి జీవితంతోపాటు గడచిన చరిత్రలోని అనేక రాజకీయ, సామాజిక, సాంస్కృతిక పరిణామాలు ఈ పుస్తకంలో చూడవచ్చు. ఆయన జీవితానుభవాన్ని ఈ రచన ద్వారా సొంతం చేసుకుంటూనే దీన్ని యింకా బాగా రాసి వుండొచ్చు గదా ? అని కూడా అనిపిస్తుంది. అయినా ఒక అరుదైన జీవితాన్ని, దానితోపాటు ఆనాటి సామాజిక, రాజకీయ నేపథ్యాన్ని ఈ రచనలో చూచిన అనుభూతి, అవగాహన మిగులుతుంది.

చైనా విప్లవకాలంలో సిన్-టియోన్ రాసిన 'రెడ్ స్టార్' తెలుగులో 'ఎర్రనక్షతం'గా విరసం ప్రచురించింది. పద్య దీన్ని అనువదించారు. చైనా విప్లవంలో రెడ్ ఆర్మీలో భాగస్వామి అయిన ఒక పిల్లవాడి కథ యిందులో వుంది.

విప్లవ కవిత్వంలో వస్తు శిల్పాలరీత్యా మేలిమి కవిత్వం ఈ సాహిత్య పాఠశాలలో ఆవిష్కరించబడింది. విరసం సభ్యుడు, కథకుడు అమరుడు కామ్రేడ్ రాప్తాడు గోపాలకృష్ణ (ఈ సాహిత్య పాఠశాల రాప్తాడు గోపాలకృష్ణ హాల్లో జరిగింది) రాసిన కవిత్వాన్ని కర్నూలు విరసం యూనిట్ 'ఏదీ ఏకవచనం కాదు' అనే పేరుతో ప్రచురించింది. 'అతడు బయలుదేరాడు' అనే కథాసంకలనంతో ఎన్నో ఆశలను, అర్థాంతరంగా తను వెళ్ళిపోయినందుకు నిరాశనూ పంచిపెట్టిన గోపాలకృష్ణకు కథకునిగానే గుర్తింపు వుంది. కథలకంటే ముందు కవిత్వం రాశాడు. కవిత్వ రచన ద్వారానే విరసంలోకి వచ్చాడు. కాసిని కవితలే రాసినా 'ఏదీ ఏకవచనం కాదు'లో కవిగా ఆయన శక్తి స్పష్టమవుతుంది. విప్లవ కవిత్వం ఈ దశాబ్దంలో సాధించిన విజయాలకు రాప్తాడు కవిత్వం ఒక గొప్ప చేర్పు. క్లుప్తత, గాఢత, అనుభూతి కలగలసిన ప్రతి కవిత తాత్విక అంశను ప్రకటించుకుంటోంది. ఈ చిన్న సంపుటిలోని వస్తు వైవిధ్యాన్ని, శిల్ప నైపుణ్యాన్ని, భాషను ప్రత్యేకంగా ఎవరైనా విశ్లేషిస్తే విప్లవ కవిత్వం వారసత్వంలో ఒక కెరటంలా గోపాలకృష్ణ కనిపిస్తాడు.

ఆర్పెల్ల కిందట 'జంగ్-ఎ-కాశ్మీర్' అనే దీర్ఘకవితలో కాశ్మీర్ ప్రజల సంస్కృతిని, ధిక్కార సాంప్రదాయాన్ని పాలకుల దుర్మార్గాన్ని, హింసను తేటతెల్లం చేసిన వడ్డెబోయిన శ్రీనివాస్ ఈసారి 'పదావు' అనే తెలంగాణా దీర్ఘకావ్యాన్ని ప్రచురించారు. అచ్చమైన, అద్భుతమైన తెలంగాణా మాండలికంలో సాగిపోతుంది ఈ కవిత. తెలంగాణాకు తరతరాలుగా జరుగుతున్న అన్యాయానికి, వివక్షకు వ్యతిరేకంగా ప్రత్యేక రాష్ట్రసాధనకోసం, ప్రజాస్వామ్య తెలంగాణా కోసం అందోళన మొదలైన నేపథ్యంలో తెలంగాణా నుండి గొప్ప కవిత్వం విడుదలవుతోంది. యిప్పటికే అనేక కవితా సంపుటాలు, దీర్ఘకవితలు వచ్చాయి. తెలంగాణా సాంస్కృతిక ప్రత్యేకతలతో పాటు ఆర్థిక, రాజకీయ రంగాల్లో వివక్షను, ముఖ్యంగా తెలంగాణాకు ఉన్న ఉజ్వలమైన

పోరాట సాంప్రదాయాన్ని శ్రీనివాస్ ఈ కవిత్వంలో ప్రతిబింబించారు. శ్రీనివాస్ తన కవితలోకి తీసుకు వచ్చిన విస్తృతివల్ల, దృక్పథంవల్ల యితర తెలంగాణా కావ్యాలకంటే యిందులో అనేక సుగుణాలు కనిపిస్తాయి. తెలంగాణా అస్తిత్వాన్ని, వర్గపోరాట చరిత్రను కలిపి గతంలోనైనా, వర్తమానంలోనైనా తెలంగాణా యితర వెనుక బడిన ప్రాంతాలకు దిక్కుచిగా, మార్గదర్శిగా ఎట్లా చరిత్రను నిర్మిస్తున్నదో వివరించారు. కవిగా శ్రీనివాస్ 'జంగ్-ఎ-కాశ్మీర్'లో కంటే మరింత పరిణతి చెందినట్లు, విప్లవ కవిత్వాన్ని చాలా ముందుకు తీసుకొనిపోయినట్లు ఎవరికైనా అర్థమవుతుంది.

పోరాట కవిత్వంతోపాటుగా, పసిపిల్లలకు జోలపాటల రూపంలో అమ్మ వినిపించే కవిత్వాన్ని కూడా ఈసారి విరసం సభ్యులు ప్రచురించారు. బమ్మిడి జగదీశ్వరరావు 'అమ్మ చెప్పిన కయితవ్వం' పేరుతో తీసుకొని వచ్చిన పుస్తకం ఒక గొప్ప ప్రయత్నం. ప్రజా జీవితంలో వ్యక్తమయ్యే కవిత్వ సాంప్రదాయాలను చూడటానికి అమ్మ చెప్పిన కవిత్వం ఒక నిదర్శనం.

భారతదేశ సామాజిక రాజకీయ చరిత్రలో డిసెంబర్ 2కు ఒక ప్రత్యేక స్థానం ఉన్నది. 1999 డిసెంబర్ 2న ఫిఫ్తీవార్ కేంద్రనాయకులు నల్లా ఆదిరెడ్డి, సంతోషరెడ్డి, మురళిలను పోలీసులు బెంగళూరులో అరెస్ట్ చేసి దారుణంగా హత్యచేసి ఎన్కౌంటర్ కట్టుకథ అల్లారు. పాతికేళ్ళుగా ఈ ముగ్గురు నాయకులు భారత విప్లవోద్యమ నిర్మాణానికి కృషిచేసి ఒక ఉన్నత దశకు తీసుకొని వెళ్ళారు. వాళ్ళ నాయకత్వంలోని విప్లవోద్యమం అనేక ఆటుపాట్లను ఎదుర్కొంటూనే ప్రత్యామ్నాయ ప్రజాశక్తిగా విస్తరించింది. ఈ పురోగమ నాన్ని అడ్డుకోవడానికి పాలకులు వాళ్ళను హత్యచేసి విప్లవోద్యమాన్ని దెబ్బతీయాలని చూసింది. కాని ఆ సంవత్సరకాలం ప్రజాస్వామిక, ప్రతిఘటనా పోరాటాలు దేశవ్యాప్తంగా ఉవ్వెత్తున లేచి, 2000 డిసెంబర్ 2 కల్లా ప్రజాగెరిల్లా సైన్యం ఆవిర్భవించింది. విప్లవోద్యమ చరిత్రలో గుర్తించ వలసిన పరిణామానికి డిసెంబర్ 2 సంకేతంగా మిగిలిపోయింది. ఈ ప్రాధాన్యతరీత్యా కథకుడు కెవి. కూర్మనాథ్ 'డిసెంబర్ 2' అనే దీర్ఘకవితను రాశారు. 'ఇప్పడెవరైనా చరిత్ర రాస్తే/డిసెంబర్ 2కు ముందు/ 'డిసెంబరు 2కు తర్వాత అని చెప్పాలి' అంటూ ఈ కవిత ప్రారంభమవుతుంది. 'ముఖం లేని చరిత్రలేని ప్రజలు' ఎట్లా తమ సొంత చరిత్రను రాసుకుంటున్నారో, క్యాలెండర్లో అనేక తేదీలు చరిత్రకు సంకేతాలు ఎలా నిలబడి పోతున్నాయో వివరిస్తారు.

విరసం తన తొలినాళ్ళ నుండి సాహిత్య విమర్శ ద్వారానే సమాజ సాహిత్య రంగాలమీద విప్లవ ప్రభావాన్ని వేయగలుగుతోంది. తెలుగు విమర్శ రంగానికి విప్లవోద్యమమే దృష్టిని, శక్తిని అందించిందనే మాట ఎవరూ కాదనలేని సత్యం. విప్లవ సాహిత్య విమర్శలో లబ్ధప్రతిష్ఠలైన వారిదగ్గర నుండి అనేకమంది యువకులు కూడా ఈ కృషిని ముందుకు తీసుకొనిపోతున్నారు. దీన్నంతా రికార్డ్ చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో 'సాహిత్య

ధోరణులు-విప్లవ దృక్పథం' అనే పేరుతో 2002లో వివిధ ధోరణులమీద విరసం సభ్యులు రాసిన వ్యాసాలను ఒక పుస్తకంగా అచ్చువేశారు ఇప్పటినుండి ప్రతి యేటా చేయవలసిన ప్రయత్నానికి యిది తొలివార్షిక సంచిక. విమర్శ అంటే పొగడ్త అనీ, గిట్టనివాళ్ళ గురించి తెగడ్త అనీ అనుకుంటున్న రోజుల్లో విమర్శ ఎంత గంభీరమైన సామాజిక, తాత్విక కర్తవ్యమో ఈ సంకలనం తెలియజేస్తుంది. పుస్తక పరిచయాలూ, సమీక్షలే దిన వారపత్రికల్లో విమర్శగా చెలామణి అవుతున్న రోజుల్లో, వాటితోపాటుగా విమర్శ సాధించవలసిన పరిణతి గురించి ఆలోచించే వాళ్ళకు ఈ సంకలనం ఊరట కలిగిస్తుంది. సామాజిక శాస్త్రాల, తత్వశాస్త్ర అవగాహనతో సాహిత్యాన్ని చూచి విశ్లేషించి, అంచనావేయడం వల్ల మాత్రమే సాహిత్యంలో ప్రగతిశీల లక్షణాలను శక్తివంతం చేయడానికి, ప్రగతి వ్యతిరేక విలువలను అడ్డుకోవడానికి సాధ్యమవుతుంది. అభ్యుదయం పేరుతో, కొత్తచూపు పేరుతో, అస్తిత్వ చైతన్యం పేరుతో కొనసాగే ప్రగతి వ్యతిరేక, అశాస్త్రీయ వాదనలను వెలికితీసి ఖండించడానికి కూడా విమర్శ బలమైన పనిముట్టుగా ఉపయోగపడు తుంది. విరసం విమర్శ ఈ పని ఎంత సమర్థ వంతంగా నిర్వహిస్తున్నదో ఒక చిన్న ఉదాహరణగా ఈ సంకలనం నిలబడిపోతుంది

'నా ముంజేతిని నరికినా, పిడికిట కత్తివదల'నని ప్రకటించిన చెరబండరాజు విప్లవ సాహిత్యోద్యమానికి జీవనాడి. ఆయన జీవితం, రచన విరసంకు, ప్రగతిశీల సాహిత్య శిబిరానికి ప్రేరణనిస్తూనే ఉంటాయి. చెరబండరాజు సాహిత్య వ్యక్తిత్వాన్ని, నిబద్ధ జీవితాన్ని ఈ తరానికి అందించడంకోసం చెరసాహిత్య సర్వస్వం ప్రచురించే కర్తవ్యంలో భాగంగా నాటకాలు-నాటికలు 'గంజినీళ్ళు' పేరుతో తొలి సంపుటిగా విడుదలైంది. ప్రజాసాంస్కృతికోద్యమంలో నాటకాన్ని, నాటికను బలమైన మాధ్యమంగా చెర గుర్తించి ఈ రచనలు చేశాడు.

ఎమర్జెన్సీ చీకటి రోజుల్లో ముప్పైమందికి పైగా విరసం సభ్యులను ప్రభుత్వం జైళ్ళలో నిర్బంధించినప్పుడు, జైల్లో కూడా విప్లవ సాహిత్య కృషి ఆగిపోకూడదని కామ్రేడ్ కె.వి.ఆర్. లిఖిత పత్రికను జెయిల్లో నిర్వహించారు. చెంచల్గూడ జెయిల్లో ఉన్న విరసం సభ్యుల రచనలతో 'ఉదయం' అనే పత్రిక నడిచింది. దీనిలో కవిత్వం పాట, కథ, విమర్శ వ్యాసాలూ ఉన్నాయి. ఈ పుస్తకంలో కె.వి.ఆర్., చెరబండరాజు, స్వదస్త్వారి చూడవచ్చు. విశ్వనాథ సత్యనారాయణమీద 'కవి' పేరుతో ఉన్న విమర్శ వ్యాసం చాలా విలువైనది 'అతి జాగ్రత్తగా, అప్రమత్తంగా ఉదయాన్ని ఆహ్వానిద్దాం అంటూ ముందుమాట ఉన్నది. తెలుగు విప్లవ సాహిత్యోద్యమంలో జెయిలు నిర్బంధాలు, జెయిలు రచనలు, జెయిల్లో లిఖితపత్రికలూ, చారిత్రక ప్రాధాన్యత గలవి.

ఆద్యప్రస్థా విరసం ఈ 'ఉదయాన్ని' ప్రచురించింది.

2002 ఏప్రిల్ 29, 30 తేదీల్లో రాజ మండ్రీలో విరసం రాష్ట్రమహాసభలు హిందూ ఫాసిజాన్ని కేంద్రంగా చేసుకొని జరిగాయి. మహాసభల ప్రసంగ పాఠాలు 'విశ్వాస విధ్వంసం' సంఘపరివార్ సంస్కృతి ఆర్థిక రాజకీయాలు అనే పేరిట విరసం ప్రచురించింది. యిందులో ఆర్.ఎస్. రావు, వరవరరావు, వకుళాభరణం రామకృష్ణ, ఎన్. అంజయ్యల వ్రసనంగాలు ఉన్నాయి. గుజరాత్ నేపథ్యంలో హిందూఫాసిజం మీద సైద్ధాంతిక స్థాయిలతో జరపవలసిన పోరాటానికి ఈ పుస్తకం ఒక వనరుగా ఉపయోగ పడుతుంది. చరిత్ర, ఆర్థిక రాజకీయాలు, సంస్కృతి, విద్య తదితర రంగాల్లో సంఘపరివార్ కాషాయీకరణ వ్రయత్నాలను తిప్పికొట్టి, ప్రజాస్వామిక లౌకిక విలువలను నిలబెట్టుకోవడానికి; అభివృద్ధిపరచడానికి తెలుగు సమాజం పూనుకోవలసి ఉంది. దీనికోసం మేధోరంగంలో జరగవలసిన కృషి కూడా చిన్నదికాదు. ఈ పుస్తకంలోని నాలుగు ప్రసంగ పాఠాలు అదిశగా యింకా చేయాల్సిన కృషిని గుర్తు చేయడమేగాక, దానికి కావలసిన మార్గాన్ని కూడా సూచిస్తున్నాయి.

సంఘపరివార్ ఫాసిజానికి వ్యతిరేకంగా సాహిత్య సాంస్కృతిక రంగాల్లో జరగవలసిన కృషిని నిర్దేశించుకోవడం యివ్వాలి అవసరం. రెండు ప్రపంచ యుద్ధాల మధ్య మార్గింగోర్కీ ఫాసిజానికి వ్యతిరేకంగా సాహితీవేత్తలారా మరెటువైపు ? అనే పిలుపునిచ్చాడు. సరిగ్గా యివాళ మనదేశంలో కూడా అలాంటి సందర్భమే ఎదురైంది. రచయితలు, కళాకారులు, బుద్ధి జీవులు ఏ పక్షమో చాలా స్పష్టంగా నిగ్గుదెల్పుకొని కార్యాచరణకు పూనుకోవలసి ఉన్నది. గోర్కీ పిలుపులోని స్ఫూర్తిని అందిపుచ్చుకోవడం కోసం, మన నిర్దిష్ట పరిస్థితులకు అన్వ యించుకోవడం కోసం ఆయన అమెరికా నుండి ఉత్తరం రాసిన వారికి సమాధానంగా 'సాహితీవేత్తలారా ! మరెటువైపు?' అంటూ రాసిన సమాధానాన్ని విరసం తెలుగులోకి తీసుకొని వచ్చింది. పి. నాగభూషణం దీన్ని అనువదించారు. సాహిత్య రంగంలో కృషిచేసే వారందరికీ కరదీపిక వంటి వ్యాసం యిది.

కొడవటిగంటి కుటుంబరావు వ్యాస ప్రపంచంలో చివరిది 'తాత్వికవ్యాసాలు' వెలు వడింది. ఈ సంపుటితో కొడవటిగంటి కుటుంబ రావు సాహిత్యమంతా అందుబాటులోకి వచ్చినట్టే. కృష్ణాబాయి, చలసానిప్రసాద్ల సంపాదకత్వంలో చాలా శ్రమకోర్చి కొడవటిగంటి కుటుంబరావు రచనలు సేకరించి విరసం ప్రచు రించింది. మార్క్సిస్టు మేధావిగా పేరుమోసిన కొడవటిగంటి కుటుంబరావు ఈ సంపుటిలో కొన్ని వివాదాస్పద అంశాలను ప్రతిపాదించారు. మార్క్సిస్టు తత్వ

శాస్త్రంతో గాఢమైన పరిచయం, అభినివేశం ఉన్న కొడవటిగంటి కుటుంబరావు 'యిటీవల దయాలు లేవనే మూఢనమ్మకం ప్రచారంలో వుంది' అనే వాక్యంతో ఈ పుస్తకం మొదలవు తుంది. యిలాంటివాటికి విరసంతో సంబంధం లేదని, తన అన్వేషణ, ఉత్సృకతల కొద్దీ రాస్తున్నానని ఆయనే చెప్పుకున్నా ఈ సంపుటిలోని చాలా వ్యాసాలు పాఠకులను గందరగోళంలో పడేస్తాయి. విరసంకు అభ్యంతర కరమైన అభి ప్రాయాలని సంపాదకులు పేర్కొంటూనే సాహిత్య సర్వస్వరం అనే సాంప్రదాయంలో అన్నిటినీ వెలుగులోకి తేవడం, ప్రజలముందు పెట్టడం బాధ్యత కాబట్టి ఈ వ్యాసాలు అచ్చు వేస్తున్నాం అని వివరణ యిచ్చారు. వీటిని ఎట్లా అర్థం చేసుకోవాలో విషరిస్తూ చివర పి. నాగ భూషణం యిచ్చి వ్యాసం రాశారు.

వివిధ పత్రికల్లో, అరుణతారలో అచ్చయిన రచనలేగాక, విరసం సభ్యులు వివిధ ప్రక్రియల్లో పద్దెనిమిది పుస్తకాలు తీసుకొని వచ్చారు. రాజ మండ్రీ సభల్లో పదహారు పుస్తకాలు ఆవిష్కరించి, మళ్ళీ ఆర్మైల్ల కాలంలో పద్దెనిమిది పుస్తకాలు రావడం కేవలం సంఖ్యాపరంగానే గాక ప్రక్రియ పరంగా, సాహిత్య ప్రమాణాల రీత్యా విప్లవ సాహిత్యోద్యమ ఉద్యమికి నిదర్శనం. మార్క్సిజం-లెనినిజం మావో ఆలోచనా విధానం వెలుగులో పనిచేసే విరసంలాంటి సాహిత్య సంస్థ మానవ జీవితంలోని పలు కోణాలను సాహిత్యీకరించడం, సామాజిక విశ్లేషణకు, సాహిత్య విమర్శకు అత్యంత ప్రాధాన్యతనియడం ద్వారా మాత్రమే విప్లవ అవసరాలను తీర్చగలుగుతుంది. ఈ కృషి గతంతో పోల్చుకుంటే మరింత శక్తి వంతంగా నిర్వహించగలదని, తెలుగు సాహిత్య రంగం మీద విప్లవోద్యమ పతాకాన్ని సమున్నతంగా ఎత్తి పట్టగలదని ఈ పాఠశాల సందర్భంగా వచ్చిన సాహిత్యం మరోసారి విశ్వాసాన్నిస్తోంది. □

స్వీకారం

- ముఖ్యంగా
కవిత్వం
శ్రీరామకవచం సాగర్
మరో దృక్పథం ప్రచురణ
వెల : రూ. 5/-

కాపీలకు : యస్. ఉషారాణి,
ప్రకృతి సాహితీ, 8-1-22,
జమ్మిచెట్టు వీధి, లాయరపేట్ పోస్ట్,
ఒంగోలు-2.

- నన్ను మనిషిని పిలవద్దు (కథ)
ఆఫ్రికా మూలం : టటుజెలి మాషాబా
అనువాదం : ఇ. దిలీప్
వెల : రూ. 3/-

కాపీలకు : గుళ్ళకమ్మ ప్రచురణలు
48-1-107,
పాత శారద బాలకుటీర్ ఎదుట,
బందరు రోడ్, ఒంగోలు

ఉత్తరాలు

అరుణతార సంపాదక వర్గానికి
లాల్ సలామ్

2002 జూన్ సంచిక అరుణతారలో విరసం స్వీయ విమర్శ అచ్చు వేశారు. అది చదివాక ఈ లేఖ రాస్తున్నాను. చాలా వివరంగా, ఓపన్ గా రాసినట్లు పైకి కనిపిస్తుంది కాని, కొన్ని చర్చించాల్సినవి ఉన్నవి. దళిత స్త్రీవాదాలకు విరసం తల వాగినట్లునిపించింది. నిజం కాదా ? వాళ్ళందరూ ఈ రోజు ఏమయ్యారు ? విరసం వర్గపాఠాట సంస్థ అంతే దృఢంగా ఉండాలి. విరసం యిప్పుడెట్లున్నదని మీరనుకుంటున్నారో పాఠకులకు దీనివల్ల తెలియడంలేదని నా కంప్లెంట్. విరసం ఎట్లా ఉన్నది ? ఎట్లా ఉండాలి ? అనే చర్చ యింతకు ముందు చేశారు -సృజన పత్రికలో. వర్తమాన సాహిత్యంలో, ఉద్యమాల్లో విరసం ఏ పాత్ర పోషిస్తున్నది ? యింకా ఏమేం చేయాలి ? అనేవి మీ స్వీయ విమర్శలో లేవు వీటి గురించి రాస్తారని ఆశిస్తూ ..

విప్లవాభివందనాలలో
- వెన్నెల

సంపాదకులకు,

నేను వ్రాసిన ఉత్తరంపై డిసెంబర్ సంచికలో పాణి ప్రతిస్పందన చదివాక ఈ నాలుగు మాటలు. ప్రపంచీకరణ అమలు జరుగుతున్న సందర్భంలో అది సాహిత్య వాతావరణంలోకి రావడం తెలుగు భాషలోనూ జరిగింది. ప్రపంచీకరణను సాహిత్య వివిధ సాహిత్య ప్రక్రియల్లో వెలువడుతున్నప్పుడు దాన్ని విశ్లేషణ చేయటం కూడా ఒక రివాజు అలాంటి పనికి గుడిపాటి సిద్ధంగా వున్నట్లు ఆయన చేసిన కొన్ని సమీక్షలు రుజువు చేశాయి. అలాగే "భాదర్ లేడు" కథను అరుణతారలో సమీక్ష చేసిన సజ్జా కూడా ఆ సాహిత్య సందర్భాన్ని పట్టుకున్నట్లు చదవటం జరిగింది. జరుగుతున్న ఒక కొత్త మానవ విధ్వంసాన్ని తెలుగు కథ ఆవిష్కరిస్తున్నప్పుడు వ్యక్తులు మాట్లాడం జరిగినా, సంస్థలు మాట్లాడాల్సి వుంది. ఏషియన్ సోషల్ ఫారం అప్పుడు విరసం విడుదల చేసిన కరపత్రం ఈ బాధ్యతను కనబరిచింది అలా ప్రపంచీకరణ ఒక సాహిత్య సందర్భంగా తెలుగు కథ గురించి సమీక్షకు పూనుకున్న పాణి ఆ పని చెయ్యవలసిన బాధ్యతా సాహిత్యం కాదా ? అనలు ఏ ఒక్క కథనైనా ముట్టుకునే ప్రయత్నం చేశాడా ? ఏమిటి ఆయా కథల్లోని ఇతివృత్తం ? ఈ రచయితలు, గ్లోబలైజేషన్ పై ఏకాభిప్రాయం కలిగి ఉన్నారా ? చెప్పిన కథల్లోని అంశాలు విశ్లేషిస్తే బాధ్యతగా వ్యవహరించినట్లుండేది. కథలుగా అసలు ఏమో ఇమే లేని కథలు ఇక్కడ వ్రాయటం ప్రధానం కాదు అటు వంటివాటిని లాభీల చిత్తంగా 2003లో సంపాదకవర్గం ఎన్నిక చేయటం ప్రధాన లోపం చిన్ని సరిగా అర్థం చేసుకునే ప్రయత్నమే చెయ్యకుండా ఆయా రచయితలను మీ కథలు కథలు కావు అని తేల్చేసనికి పూనుకోవటం పాణిలో వున్న మరో వాస్తవ విరుద్ధమైన పనికి పూనుకోవటం అనలు ఇటువంటి వాటికి సమీక్షలో జాగా ఇవ్వకుంటే కూడా ఒక విధంగా సరిపోతుంది. అంతేగాని ప్రధానంగా చెప్పాల్సినవి అప్రధానం చేసి, అప్రధానమైన వాటికి స్పందించటం వ్యక్తులకైనా సరైన విధానం కాదు. సంస్థ బాధ్యులు ఇంతగా వెనుకబాటుతనంతో వ్యవహరించి వ్రాయటం సరిదిద్దుకోదగిన అంశమే.

- భార్గవి

విరసం విశేషాలు

రివేరా అరెస్టుకు నిరసనగా పోటా వ్యతిరేక

పోరాట కమిటీ ఆధ్వర్యంలో ధర్నా

విరసం జిల్లా కన్వీనర్ రివేరా (అరవింద్) మీద పోటా కేసుకు నిరసనగా 24 ఫిబ్రవరి ఉదయం ఒంగోలు కలెక్టరేట్ ఎదుట జరిగిన ధర్నా కార్యక్రమం జరిగింది.

విరసం జిల్లా కన్వీనర్ రివేరాను ఈ నెల 16వ తేదీన అరెస్టుచేసి పోటా కేసు పెట్టారు. దీనికి నిరసనగా జిల్లాలోని 35 ప్రజాసంఘాలు 'పోటా వ్యతిరేక పోరాటకమిటీ'గా ఐక్యమై ఈ ఉదయం 10 గంటలనుండి 2 గంటలదాకా కలెక్టరేట్ ఎదుట ధర్నా నిర్వహించాయి. జిల్లా నలుమూలల నుండి కదిలివచ్చిన వందలాదిమంది ప్రజల నుద్దేశించి ప్రజాసంఘాల నాయకులు ప్రసంగించారు.

రివేరా నిషేధిత పీపుల్స్ వార్ సభ్యుడని, దళాలలోకి ప్రజలను పంపించే పనిలో ఉంటూ, బైటికి విరసం సభ్యునిగా, కవిగా వ్యవహరిస్తున్నాడని పోలీసులు చేస్తున్న దుష్ప్రచారాన్ని వక్రలందరూ ఖండించారు. బహిరంగ ప్రజా జీవితంలో ఉంటూ, సాహిత్యరంగంలో కృషి చేస్తున్న రివేరామీద పోలీసులు యిలాంటి ఆరోపణలు చేయడం, ఆయన గదిలో నిషేధ సాహిత్యం, క్యాసెట్లు దొరికాయని చెప్పడం పోలీసుల కుట్రపూరిత ప్రచారం తప్ప యింకేమీకాదని అభిప్రాయపడ్డారు. ప్రజల సమస్యలను కనీసంగా కూడా పట్టించుకోని ప్రభుత్వం ప్రజా ఆందోళనలను, ఉద్యమాలను అణచివేయడానికి పోటా చట్టం తీసుకొని వచ్చింది. కాశ్మీర్ ఉగ్రవాదమనీ, సరిహద్దు తీరవాదమనీ బి.జె.పి. ప్రభుత్వం దేశభక్తిని రెచ్చగొట్టి, దౌర్జన్యవల్ పార్లమెంట్ లో పోటాను చట్టం చేసింది.

ప్రజాసమస్యలను పట్టించుకోకపోవడమేగాక, అమెరికా సామ్రాజ్య నాదానికి, ప్రపంచబ్యాంకుకు తలవొగ్గి ప్రజా జీవనాన్ని చిన్నాభిన్నం చేస్తున్న ప్రభుత్వం ప్రజలను ఉగ్రవాదుల పేరుతో అణచివేయడం దుర్మార్గం. ఆకలిచావులు, ఆత్మహత్యలు, ఎన్ కౌంటర్ హత్యలు, లాకప్ మరణాలు, దళితులమీద దాడుల రూపంలో పాలకవర్గాలు, పోలీసులు హింసను, అణచివేతను ప్రయోగిస్తూ, నిరసన తెలియజేసే హక్కును కూడా కాల రాయడం కోసమే పోటాను తీసుకొని వచ్చారు. ప్రజాస్వామ్య విలువలకు, సంస్కృతికి విఘాతం కల్గిస్తూ ప్రపంచీకరణను వేగవంతం చేస్తున్న చంద్రబాబు, వాజ్ పాయిలే అసలైన ఉగ్రవాదులు. ఎళ్ళను నడిపిస్తున్న జార్జిబుష్ అంతకన్నా ఉగ్రవాది.

పోటా ప్రజలపక్షాన ఉన్న రచయితలకు, కళాకారులకు, ఉద్యమ కారులకే కాదు, సాధారణ ప్రజలందరికీ ప్రమాదం. యిప్పటిదాకా పాలకులు తయారుచేస్తూ వచ్చిన నల్లచట్టాలన్నింటికన్నా అత్యంత ప్రమాదకరమైందీ, నిరంకుశమైందీ అయిన పోటాను తేవాలని ప్రభుత్వం ప్రయత్నించి నప్పటినుండి దేశవ్యాప్తంగా ఆందోళన మొదలైంది. అయినా ప్రభుత్వం చట్టం చేసింది. యిది చట్టంగా వచ్చినప్పటి నుండి, ముందే ఊహించినట్లు పాలకవర్గ ప్రయోజనాలకే ఉపయోగపడుతుందని, గోద్రా కేసు నిరూపణ చేసింది. గోద్రా ఘటనకు కారకులని 121 మంది ముస్లింలమీద నడుస్తున్న కేసుల్లో వారికి బెయిల్ వచ్చే పరిస్థితి కనిపించగానే పోలీసులు, ఆ కేసులన్నింటినీ పోటా కేసులుగా మార్చివేశారు.

పోటా స్వభావాన్ని చెప్పడానికి యింతకన్నా ఉపాహరణ లక్కనెదు. అందువల్ల పోటాను చట్టంగానే ఉపసంహరించుకోవాలని, రివేరామీద కేసు ఎత్తివేయాలని ధర్నా శిబిరంలో మాట్లాడిన వక్రలందరూ పేర్కొన్నారు. అనుతరం ప్రదర్శనగా వెళ్ళి కలెక్టరేటు వినతిపత్రం సమర్పించారు.

ధర్నా శిబిరంలో పాల్గొన్న ప్రజాసంఘాల నాయకులు :

1. పి.బి. శ్రీనివాస్ (పివైఎల్)
2. మస్తాన్ (ఐఎఫ్ టియు)
3. చలపతి (బహురూపుల కళామండలి)
4. నీలం నాగేంద్ర (దళిత హక్కుల పరిరక్షణ సంఘం)
5. పినాకపాణి (విరసం)
6. టి. వెంకటస్వామి (దళిత మహాసభ)
7. సత్యనారాయణ (ఎరుకల హక్కుల పోరాటసమితి)
8. వెంకయ్య (ఎఐటియుసి)
9. గాంధీ వెంకట్రావు (ఎపిసిఎల్ సి)
10. సుధాకర్ (ఓపిడిఆర్)
11. పున్నారావు (ఎఐపిఆర్ఎఫ్)
12. జి.వి. కృష్ణయ్య (జనసాహితీ)
13. డి. ప్రభాకర్ (కెఎస్ పిఎస్)
14. లక్ష్మి (సామాజిక ఉద్యమ న్యాయవేదిక)
15. బుద్ధకోటి (దళిత బహుజన కూలి-రైతుసంఘం)
16. ప్రసాద్ (అంబేద్కర్ యువజన సంఘం)
17. మాచెర్ల మోహనరావు (చేనేత కార్మిక సమాఖ్య)
18. కిషోర్ (పిడిఎస్ యు)
19. ప్రకాష్ (మాల మహానాడు)
20. జయంతిరెడ్డి (ఓరుగంటి రెడ్ల రిజర్వేషన్ పోరాట సమితి)
21. వేణుగోపాల్ (హెచ్ఆర్ఎఫ్)
22. అన్నపూర్ణ (డిటిఎస్)
23. నరసింహారావు (ఎకెఎమ్)
24. వెంకటేశ్వర్లు (పిడిఎస్ఎ)
25. అశోక్ (బిడిఎస్ఎఫ్)
26. ప్రభాకరరావు (గుడిసెవాసుల సంఘం).
27. కనకయ్య (ఎపిసిఎల్ సి)
28. గోవిందరావు (అరుణోదయ)
29. బుచ్చయ్య (ఎకెఎమ్ఎస్)

అధ్యక్షత : పిన్నిక శ్రీనివాస్ (విరసం)

కర్నూలు యూనిట్ రిపోర్టు

ఫిబ్రవరి 2వ తేదీ లౌకిక ప్రజాస్వామిక సాహిత్య సాంస్కృతిక వేదిక ఆధ్వర్యంలో కర్నూలు కోల్స్ కాలేజిలో హిందూ పాపిజానిక వ్యతిరేకంగా సభ జరిగింది. కథా రచయిత యినాయతుల్లా అధ్యక్షతన జరిగిన ఈ సభలో ముస్లిం మైనారిటీ కవి స్పైబాబా, ప్రజాభ్యుదయ సంస్థ కార్యదర్శి భార్గవ, విరసం కార్యదర్శి పాణి మాట్లాడారు. కథా రచయిత వెంకటకృష్ణ మొదట ఆహ్వానం పలికారు.

x x x

ఫిబ్రవరి 21వ తేదీ ప్రజాభ్యుదయ సంస్థ, విరసం కర్నూలు యూనిట్ సంయుక్తంగా కర్నూల్లో యుద్ధ వ్యతిరేక సభ నిర్వహించాయి. యిరాక్ మీద అమెరికా యుద్ధాన్ని ప్రపంచ ప్రజలందరూ వ్యతిరేకిస్తున్నా, బుష్ యుద్ధ సన్నాహాలు చేస్తున్న తరుణంలో ఈ సభ జరిగింది. దీనికి విరసం కర్నూలు జిల్లా కన్వీనర్ నాగరాజు అధ్యక్షత వహించాడు. అఖిల భారత

విప్లవ సాంస్కృతిక సమితి తరపున కామ్రేడ్ వరవరరావు, ప్రజాభ్యుదయ సంస్థ అధ్యక్షులు కామ్రేడ్ శ్రీనివాసరావు ప్రసంగించారు.

అనంతపురం యూనిట్ రిపోర్టు

ఫిబ్రవరి 2వ తేదీ విరసం అనంతపురం యూనిట్ ఎన్టీవోలు-అవగాహన అనే అంశం మీద అధ్యయన తరగతిని నిర్వహించింది. కామ్రేడ్ శ్రీనివాసమూర్తి ఈ అంశం మీద వివరిస్తూ, ఎన్టీవోల నేపథ్యంలోని రాజకీయ ఆర్థిక అంశాలను వివరించారు. అధ్యయన తరగతికి వచ్చిన వారంతా చర్చలో పాల్గొన్నారు.

కరపత్రం :

ఎర్రబావుటా నిగనిగల 'మరో ప్రపంచ' గీతాన్ని ఎవరికి తాకట్టు పెడుతున్నారు ?

ఆసియా సామాజిక వేదిక మీద శ్రీశ్రీ 'మరో ప్రపంచం' గీతాన్ని పాడటాన్ని మేం ముక్తకంఠంతో నిరసిస్తున్నాం.

"మహాప్రస్థానం" గీతాన్ని శ్రీశ్రీ ఏ ఉద్యమాల ప్రేరణతో, ఏ తాత్విక దృక్పథంతో రాశాడో, దాన్ని గడచిన చారిత్రక దశల్లో ప్రజాశక్తులు వాళ్ళ పోరాటాల్లో, రక్త తర్పణల్లో ఎట్లా భౌతికశక్తిగా మలుచుకుని పాడుకుంటూ వస్తున్నారో తెలుగు నాట పీడిత ప్రజలకు - కార్మిక, కర్షక, విద్యార్థి, మేధావులకు - తెలిసిందే. అయితే మళ్ళీ ఇప్పుడు, ఈ 'ప్రపంచీకరణ' సందర్భంలో ఆ గీతం పుట్టిన సందర్భాన్ని, దాని ప్రేరణల్ని, వారసత్వాన్ని గురించి చెప్పాల్సి వస్తున్నది. ఇట్లా చెప్పాల్సి రావడమే విషాదం. ఈ విషాద స్థితికి కారకులు ప్రపంచీకరణ వ్యతిరేకత పేరుతో, ప్రపంచీకరణకు ప్రత్యామ్నాయం పేరుతో ప్రపంచీకరణకు "మానవీయ" ముఖాన్ని అతికించి, విప్లవ కార్యచరణకు ప్రత్యామ్నాయాలు చూపించే స్వచ్ఛంద సంస్థల మేళా నిర్వాహకులు.

"మహాప్రస్థానం" తదితర శ్రీశ్రీ గీతాలన్నీ 1930 దశాబ్దంలోని జాతీయ, అంతర్జాతీయ పరిస్థితుల్లో, వాటికి ప్రతిస్పందనగా వచ్చినవే. (ఆనాడు ప్రపంచాన్ని ఆవరించిన ఆర్థిక మాంద్యం, ప్రపంచ యుద్ధం కోసం కమ్యూనిస్టు మేఘాలు, అభ్యుదయ రచయితల మేనిఫెస్టో రావడం లాంటివి) అందుకే ఈ "మహాప్రస్థాన గీతాలలోని మార్క్సిస్టు స్ఫూర్తి, సామాజిక స్పృహ యాదృచ్ఛికాలు కావు అన్నారు శ్రీశ్రీ. అంతే కాక, "కార్మిక, కర్షక మహోద్యమం జయించితిరుతుందన్న విశ్వాసం నా మహాప్రస్థానానికి ప్రాతిపదిక" అంటూ మహాప్రస్థాన గీతాలకు అంకిత వాక్యాన్ని చెప్పారు. సరిగ్గా శ్రీశ్రీ మహాప్రస్థాన గీతం వెలువడినప్పటి ఫాసిస్టు ప్రమాదం యివాళ కూడా అంతర్జాతీయంగా అమెరికన్, యూరోపియన్ సామ్రాజ్యవాదాల వల్ల, జాతీయంగా హిందూ ఫాసిస్టు సంఘపరివార్ మూకలవల్ల ఏర్పడి వుంది. అంటే శ్రీశ్రీ మరో ప్రపంచ గీతాలకు యివాళ్ళికి సంబద్ధత చెక్కు చెదరలేదు. ఇలాగ, మార్క్సిస్టు స్ఫూర్తి, సామాజిక స్పృహ, కార్మిక, కర్షక జనావళి పోరాటం జయిస్తుందన్న అచంచల విశ్వాసం, విప్లవ స్ఫూర్తినిచ్చే ఈ గీతాలను తెలుగునాట పీడిత ప్రజలు గడిచిన అరవై ఏళ్ళుగా పాడుకుంటూ వస్తున్నారు. వాళ్ళు సమతా సమాజాన్ని సాధించడానికి "దారిపోదుగునా గుండెనెత్తురులు తర్పణ చేస్తూ పదండి ముందుకు" అంటూ సాగుతున్నారు. అలాంటి విప్లవ వీరుల అడుగుల్లో అడుగులేస్తూ, పడుతూ, లేస్తూ, నేర్చుకుంటూ, ప్రస్థానిస్తున్నారు. "కనబడలేదా అగ్ని కిరీటపు ధగధగలు, ఎర్రబావుటా నిగనిగలు, హోమజ్వాలల భుగ భుగలు" అంటూ ఆ సమాజాన్ని సాక్షాత్కారం చేసుకోవడానికి ఉత్తేజితులవు తున్నారు.

అసలు ఏ గీతమైనా ఇన్నేళ్ళుగా ఎలా ప్రజాపోరాట పల్లవిగా నిలువగలుగుతుంది ?

స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో గరిమెళ్ళ సత్యనారాయణ రాసిన "మా కొద్దీ తెల్లదొరతనం ... దేవా !" అనే ప్రభుత్వంచే నిషేధించబడ్డ గీతాన్నే చూద్దాం. గరిమెళ్ళ 1921 నాటి సహాయ నిరాకరణోద్యమ దృక్పథాన్ని 'మా కొద్దీ తెల్లదొరతనం' అంటూ నిశితంగా ప్రకటించాడు. ఆ పాట ఆ ఉద్యమ ఆకాంక్షలతో జతకలిసింది. ఆ ఉద్యమానికి మిలిటెన్సీ, ఆవేశం, చురుకు దనాలనిచ్చింది. గరిమెళ్ళ అప్పటి కవులలాగా పద్యాలలో కాకుండా గేయంగా ప్రజల బాణీలో దాన్ని రాశాడు. వాస్తవ పరిస్థితిని నిశితంగా చిత్రించాడు. ఇలా దేశపరిస్థితికీ, ప్రజలను మనోస్థితికీ జతకలిసిన కవితారూపాన్నిచ్చి గేయంగా ఆవిష్కరించాడు. అలా 'మా కొద్దీ తెల్లదొరతనం' ఎన్నో ప్రచురణలు పొందింది. ఆ ఉద్యమంలో భౌతిక శక్తి కాగలిగింది. పాలకుల గుండెల్లో రైళ్ళు పరిగెత్తించింది. ఇలా ఈ గేయం ప్రజల నోట్లో నినాదమైంది.

1921 తర్వాత రూపొందిన రైతు ఉద్యమాల్లో 'మా కొద్దీ నల్లదొరతనం' గా నెల్లూరి వెంకట్రామనాయుడు ఈ గేయ స్ఫూర్తిని మలిచాడు. అదే శ్రీకాకుళ విప్లవోద్యమంలో "మా కొద్దీ కాంగిరేసు పాలన" గా మార్చి పాడుకున్నారు విప్లవ కార్యకర్తలు. ఇలా ప్రజాగీతాలు ఉద్యమాలకు స్ఫూర్తినిచ్చి, కాలాన్ని ఎదిరింది, ప్రజల చేతుల్లో ఆయుధాలవుతాయి. వాళ్ళ గొంతులో నినాదాలవుతాయి. తర్వాత చారిత్రక దశలో ఈ శక్తి శ్రీశ్రీ మహాప్రస్థాన గీతాలదీ.

మహాప్రస్థాన గీతాన్ని రైతు ఉద్యమాల్లో (1935 - 1948 మధ్య) విస్తృతంగా పాడేవాళ్ళు. తెలంగాణా సాయుధ పోరాట (1948 - 51) కాలంలోనూ సాయుధ రైతులు పాడుకున్నారు. శ్రీకాకుళ విప్లవోద్యమంలో గిరిజనులంతా ఒకటై నిలిచి

అర్జునునిలా విల్లంబులు చాచి
కదంతొక్కుతూ పదం పాడుతూ
వీరావేశం ఆలాపిస్తూ

రోడ్డు చేరినారా, శత్రువు తోడ పోరినారా'..... అని పాణిగ్రాహి శ్రీశ్రీ మహాప్రస్థాన ఒరవడిని పదునెక్కించాడు. అదే మహాప్రస్థాన గీతాల స్ఫూర్తి అట్టడుగు ప్రజానీకానికి చేరి "ఊరు మనదిరా, వాడ మనదిరా" అయ్యింది. జననాట్యమండలి, అరుణోదయ వంటి ఎన్నో సంస్థలు గొంతులలో ప్రతిధ్వనిస్తోంది.

ఇలా దశాబ్దాలుగా మహాప్రస్థాన గీతాలు విప్లవ సాంస్కృతికోద్యమం చేతి ఆయుధాలై ప్రజల నోటి నినాదాలై ఉత్తేజపరుస్తున్నాయి. నాటి చారిత్రక కర్తవ్యాన్ని నిర్వహిస్తున్నాయి.

ఈ గీతం వారసత్వం అచ్చంగా విప్లవ సాంస్కృతికోద్యమానిదేనని మేము చెప్పబోవడం లేదు. అది అభ్యుదయ సాహిత్యమానిదీ, ఆనాటి చారిత్రక శక్తులది కూడా ! అయితే ప్రజా విప్లవాకాంక్షల్ని ఉత్తేజితం చేసేదీ, భిన్న చారిత్రక దశల్లో చరిత్ర చోదక శక్తుల వారసత్వంగా వస్తున్నదీ అయిన ఈ మహాప్రస్థాన గీతాన్ని 'సిరిసిరి సంస్థల' (అవే - ఎన్టీవోలనబడే ప్రభుత్వేతర "అధికార" సంస్థలు) నాయకత్వంలోని వేదికపై మరింత మిలిటెంటుగా, పతాక గీతంగా పాడించటం, పాడడానికి కొందరు 'విప్లవ' సాంస్కృతిక కార్యకర్తలు ప్రయత్నించడం విషాదకరం.

విప్లవోద్యమాల పట్ల ప్రజల అభిమానాన్ని, వారి విప్లవాకాంక్షల్ని నిర్మాతలు డబ్బు సంచులుగా మార్చుకుంటున్న తెలుగు సినీ రంగాన్ని గత 20 ఏళ్ళుగా మనం చూస్తూనే వున్నాం. అనేక మంది విప్లవ సాంస్కృతిక రంగ కార్యకర్తలు ప్రజలు ముందుకు తెచ్చిన ప్రజాపాటల్ని, బాణీలను, వ్యక్తీకరణలను మార్చివేసి, మతోన్మాదుల నుండి, సినీ నిర్మాతలు, ఆడియో

(మిగతా 22వ పేజీలో)

ప్రజల ఆయుధాగారంగా, ప్రజాసాహితీ

కేంద్రంగా విరజిల్లుతున్న

దండకారణ్యం నుండి 'ఝుంకార్'

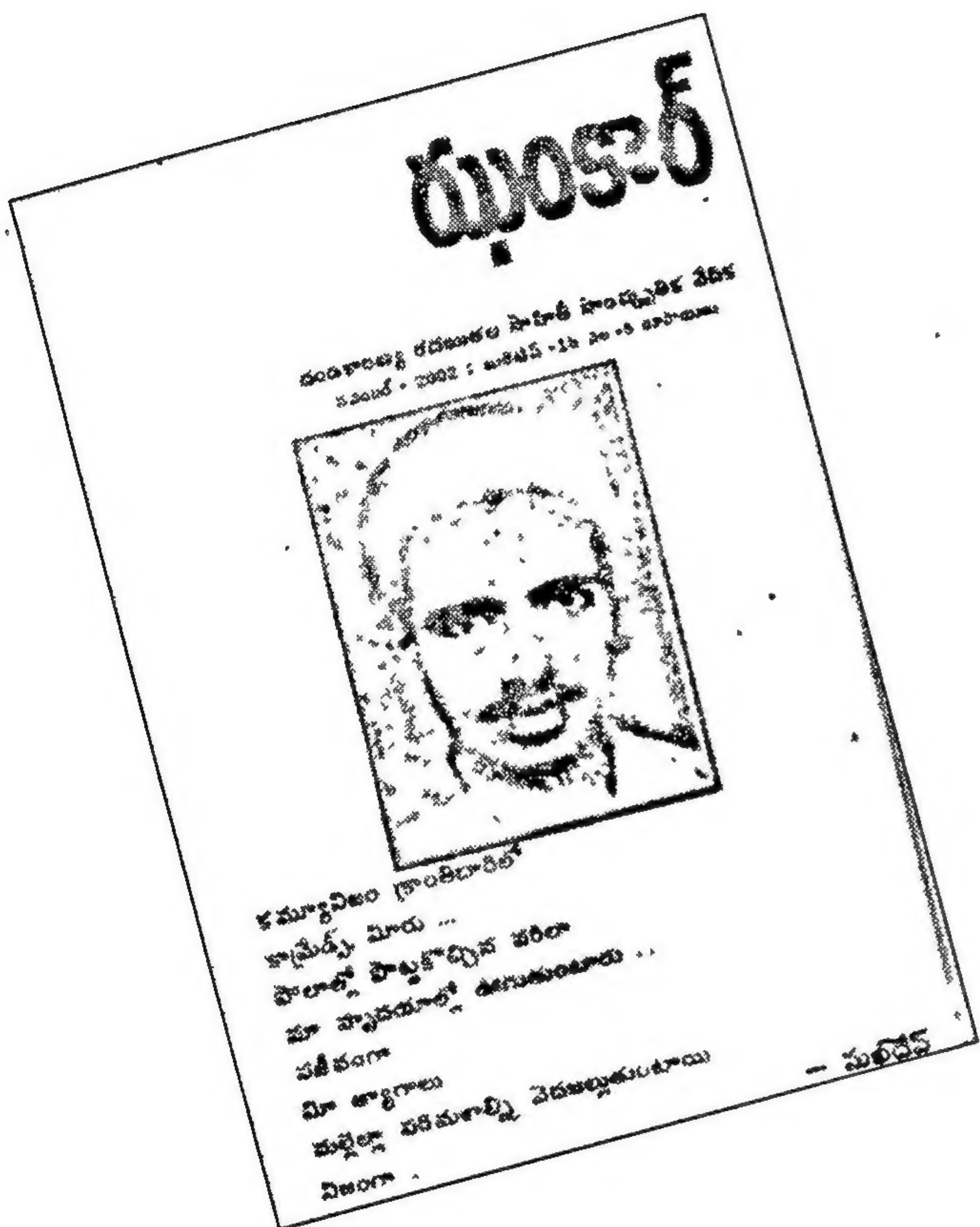
దండకారణ్యం కనీసం పదిహేనేళ్ళుగా విప్లవ కేంద్రంగానేగాక, అందులోని మౌలిక లక్షణమైన ప్రత్యామ్నాయ పంథా సాహిత్య సాంస్కృతిక రంగాల్లోనూ గొప్పగా ప్రతిఫలిస్తోంది. ఆదివాసీ సంస్కృతిని, పోరాటాన్ని చిత్రిస్తూ దండకారణ్య రచయితలు వర్గపోరాటంలోని నిర్దిష్టతను ఎత్తిపడుతూ తెలుగు సాహిత్యాన్ని సుసంపన్నం చేస్తున్నారు. నోరులేని ఆదివాసీల సాంస్కృతిక సాంప్రదాయాన్ని సాయుధ ప్రతిఘటనను, సృజనాత్మక కార్యకలాపంగా విప్లవోద్యమం తీర్చిదిద్దుతున్నది.

దండకారణ్యంలోని పోరాట రచయితలు నిర్వహిస్తున్న 'ఝుంకార్' పత్రిక తెలుగు సాహిత్య లోకానికి ఎంత వరకు పరిచయమోగాని, సాహిత్యం చుట్టూ వర్గ సమాజం అల్లిన సకల మార్మిక, అమూర్త, వైయుక్తిక విలువలను నిర్మూలిస్తూ ప్రజా పోరాటాలు ఎట్లా ప్రజల నుండి సాహిత్యాన్ని, సాహిత్యకారులను ఉత్పత్తి చేస్తాయో తెలుసుకోవాలంటే ఝుంకార్ ను పరిచయం చేసుకోవలసిందే. 'దండకారణ్య రచయితల సాహితీ సాంస్కృతిక వేదిక' ప్రచురిస్తున్న సాహిత్య పత్రిక ఝుంకార్ నవంబర్-2002 సంచిక అపురూపమైన స్వర్ణను, అనుభూతిని, చైతన్యాన్ని అందిస్తూ 'నాగరిక ప్రపంచం' లోకి తొంగిచూచింది.

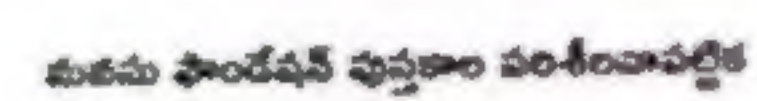
విప్లవోద్యమంలో సుమారు ఇరవై ఏళ్ళ పాటు ధృఢంగా నిలబడి ఇటీవలే అమరుడైన సుఖదేవ్ స్మృతిలో ఈ సంచిక అచ్చయింది. 1986 నుండి తుదిశ్వాస విడిచేదాకా సాహిత్య రంగంలో నర్కటోర్, భాస్కర పేర్లతో యితర కలం పేర్లతో ఆయన చేసిన రచనలు అరుణతార పాఠకులకు పరిచయమే. 'దండకారణ్య రచయితల సాహిత్య సాంస్కృతిక వేదిక' వెనుక, 'ఝుంకార్' వెనుక కామ్రేడ్ సుఖదేవ్ ప్రేరణ, ప్రయత్నం ఉన్నాయి. దండకారణ్య ప్రజా సంస్కృతిని సంఘపరివార్ కాషాయనీడలు ఎట్లా అలుముకుంటున్నదీ, ఈ ప్రయత్నాలను అక్కడి ప్రజలు ఎట్లా ప్రతిఘటిస్తున్నదీ వివరిస్తూ ఆయన రాసిన వ్యాసాన్ని అనువదించి యిటీవలే అరుణతార ప్రచురించింది.

ఈ సంచిక ఝుంకార్ లో సుఖదేవ్ స్మృతిలో సంపాదకీయం, తెలుగు హిందీలో స్మృతి కవితలు, ఆయన స్వీయ కవితలు (హిందీలో కూడా) ఉన్నాయి. 'ఇష్క్ ఔర్ ఇంక్విలాబ్ ఆజ్ యే బులంద్ హమారీ హై!' అనే గెస్ట్ ఎడిటోరియల్ ఉన్నది. బైటి ప్రపంచానికి తెలియని 'గోండుల ఉత్పత్తి విధానం - ఆహారపు అలవాట్లు' గురించి సావన్ రాసిన అద్భుతమైన వ్యాసం మళ్ళీ మళ్ళీ చదువుకోవడానికి భద్రంగా దాచుకోవలసిందే. ఊర్మిళ, విక్రం, సవ్యసాచి రాసిన గల్పికలు, లాల్ సలామ్ సినిమా సమీక్ష ఉన్నాయి. జీవపరిణామం గురించి విశ్వం రాసిన పరిచయ వ్యాసంతో పాటు విప్లవోద్యమం గురించి, నిర్బంధం గురించి, ఆదివాసీ సంస్కృతి గురించి, తెలుగు, హిందీ కవితలు చాలా ఉన్నాయి.

గత కొన్నేళ్ళుగా వెలువడుతున్న 'ఝుంకార్' పత్రికకు విప్లవ సాహిత్య చరిత్రలో ఒక ప్రత్యేకమైన స్థానం ఉన్నది. దండకారణ్య రచయితల పోరాటం, రచన తెలుగు సాహిత్య రంగానికి కొత్త వెలుగునిస్తుందని మరోసారి చెప్పడానికి ఈ సంచిక సజీవ సాక్ష్యంగా నిలబడుతుంది.

పుష్పకం పంక్త్య	KRSA101M105
పుష్పకం పేరు	లయలయ
తారీఖు	23 February 2025
మొందు రద్ది	yes
పెనుక రద్ది	yes
మొత్తం పేజీలు	37
పద్ద పైజ పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Veda Vathi
పేజీలు నిడదెనుక	Veda Vathi,
స్వామి చేసినది	Sharmila
పరీక్ష చేసినది	HEMA
పేజీలు పరిశీలించినది	
ప్రంబింకు చేసినది	
స్వామింగు చేసినది	
పరిష్కరి	GOOD.